

LETRA

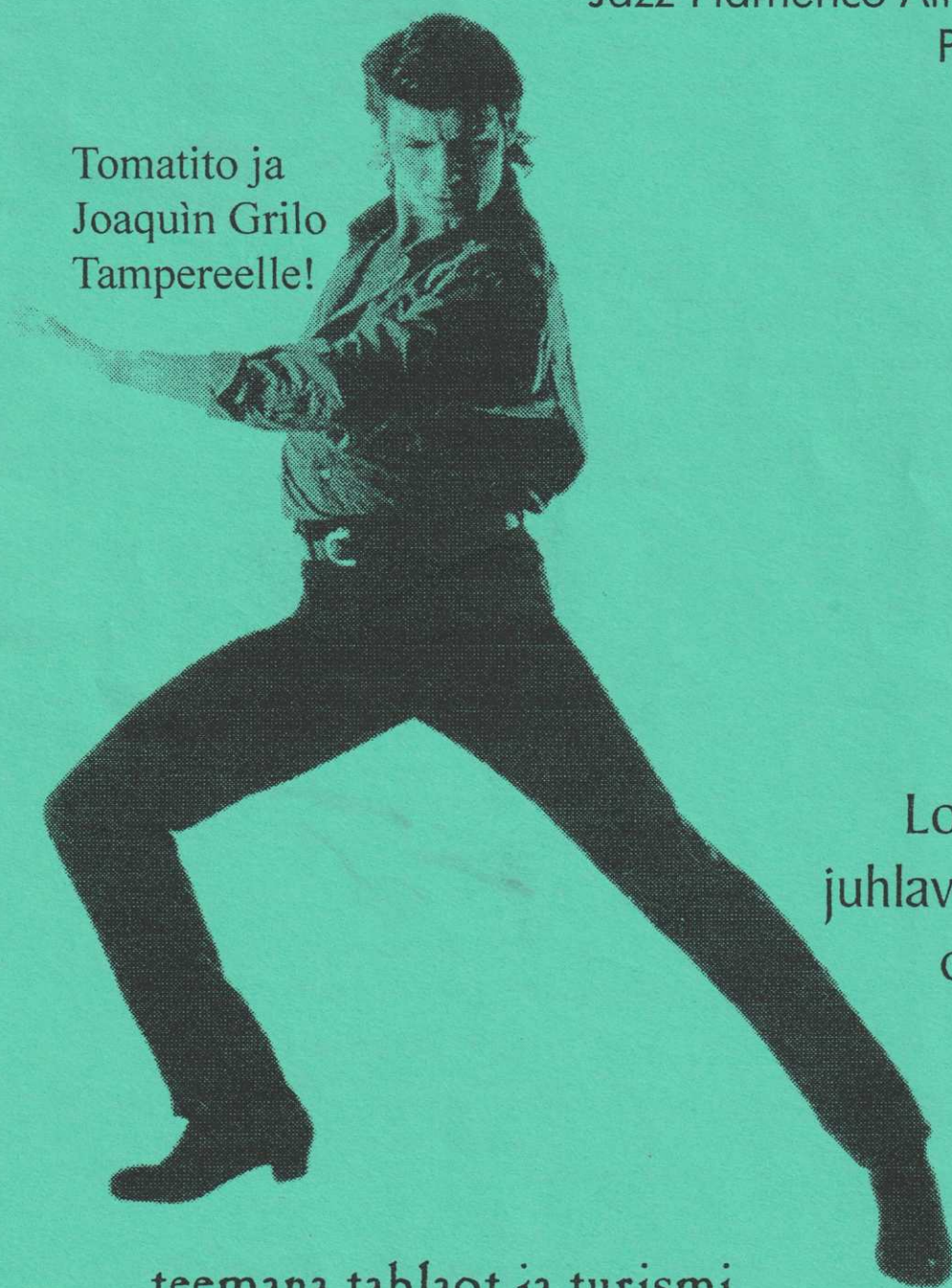
HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

2/98

Flamencokesä!

Jorge Pardo &
Carles Benavent
Jazz Flamenco All Stars
Poriin!

Tomatito ja
Joaquín Grilo
Tampereelle!

Lorca -
juhlavuosi,
osa 2

teemana tablaot ja turismi

LETRA

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

päätoimittaja

KATJA LINDROOS

Franzéninkatu 3 B 64, 00500 Helsinki, p./fax. 09-761 476, e-mail: katja.lindroos@kolumbus.fi

vakituiset toimittajat

OUTI BÖÖK, HANNELE TUOMIPUU

taitto

NIINA MATTSSON

tämän numeron tekijät

TERESA ACKALÍN, EMILIA AHO, LEYLA AKGEZ, ERIKA ALAJÄRVI, MARKKU HUOTARI,
AULI KAARTINEN, IRJA KAJANDER, MARIA KAUSE, EIJA-LIISA LINNAPUOMI-KANERVA,
KATJA LUNDÉN, KAARI MARTIN, MARI MERO, IIRO OLLILA,
MILENA URMAS, LOTTA VENTELÄ

YHDISTYKSEN PUHELINNUMERO 0422 - 332 337

Hallitus

vuonna 1998

puheenjohtaja

HANNELE TUOMIPUU

Malminkatu 38 A 19, 00100 Helsinki, p. 6856 480

1 varapuheenjohtaja

IIRO OLLILA

Palonheinäkatu 31, 00670 Helsinki, p. 7524 183, gsm 050-5240 794

2 varapuheenjohtaja

TERESA ACKALÍN

Rauhankatu 2 a C 52, 00170 Helsinki, p. 6213 505, gsm 050-5434 241

taloudenhoitaja

EIJA-LIISA LINNAPUOMI-KANERVA

Hollantilaisentie 3 as. 6, 00330 Helsinki, p. 482 970

sihteeri

MARI MERO

Kajaaninlinnantie 4 B 20, 00900 Helsinki, p. 3442 284

tiedottaja

KAARI MARTIN

Kartanonkaari 31 C, 00410 Helsinki, gsm 050-5630 144

varajäsenet:

AULI KAARTINEN

Kirkonkyläntie 13 a 10, 00700 Helsinki, p. 3514 781

JOUNI MERILÄINEN

Ranckenintie 10, 00920 Helsinki, p. 309 200

MILENA URMAS

Mannerheimintie 25 A 6, 00250 Helsinki, gsm 050-5229 069

flamencó

¡HOLA!

Flamenco elää ja voi hyvin kevättalvisessa Helsingissä. Alkuvuodesta on nautittu jo parinkin espanjalaisen ryhmän esityksistä, Peñan harjoitussalit ovat iltaisin jatkuvassa käytössä, ja yhdistyksen puhelimeen tulee päivittäin tiedusteluja lajin harrastusmahdollisuuksista. Peñan flamencovuoden käynnistivät helmikuun sevillanas-ilta sekä maaliskuun lopun Peñan Pirskeet . Yleisöä molemmat tapahtumat keräsivät mukavasti, ja erityisen ilahduttavaa oli esiintyjien määrän kasvu edellisvuosiin verrattuna. Tästä se lähtee, flamencoilmapiiriin vapautuminen Helsingissäkin! Mitä matalammaksi kynnys osallistua yhdistyksen tapahtumiin ja nousta esiintymislavallekin saadaan, sen tehokkaammin se edistää koko helsinkiläisen flamencon hyvinvointia. Avoimuus ja monimuotoisuus ovat voimavaroja, jotka lisääntyvät käytettäessä ja antavat kaikille energiaa. Biletoimikunta teki taas suururakan hoitaessaan tarmokkaasti kaiken ruuasta tilan koristeluun, siivousta unohtamatta. Siitä suurkiitos, ilman teitä ainakin kuudenkymmenen ihmisen perjantai-ilta olisi ollut oleellisesti tavanomaisempi!

Sen sijaan kevätkokouksen vaisu osallistumisinnokkuus herätti meidät hallituksen jäsenet jälleen kerran kysymään itseltämme, miksi asioihin vaikuttaminen ei kiinnosta yhdistyksen yli 350 jäsentä? Onko mahdollista, että ihmiset saavat jo nyt yhdistykseltä kaiken sen, mitä haluavatkin, vai että vaikutuskanavat koetaan liian monimutkaisiksi?

Vuosikokoukset ovat juuri niitä tilaisuuksia, joissa kuka tahansa yhdistyksen jäsen voi vapaasti kritisoida, kiittää ja ideoida. Kenenkään etua ei palvele se, että muutama vastuunkantaja ajaa itsensä piippuun yrittäessään pätkäillä, mitä muut haluavat.

Uuden hallituksen kokouksissa onkin käyty vilkasta keskustelua siitä, mikä oikeastaan olisi jäsenistön toivomaa toimintaa. *Letralla* on ilmiselvästi keskeinen sija yhdistyksen toiminnassa, mutta uskoakseni suuri osa lajin harrastajista kaipaa myös aktiivista ja monipuolista tekemistä, kokemuksia ja elämyksiä, elävää flamencoä. Koska yhdistyksen perustamisen eräänä motiivina oli flamencotietouden levittäminen, ei tätäkään puolta sovi unohtaa. Suunnitteilla onkin jonkinlaisten teemailtojen järjestäminen, jolloin perehdyttäisiin alustusten sekä musiikki- ja videonäytteiden avulla kulloinkin aiheena olevaan flamencokulttuurin osaan. Osallistujilla olisi myös mahdollisuus esittää kysymyksiä ja omia näkemyksiään illan teemasta. Sevillanas- ja bileiltoja tullaan myös jatkamaan sillä tarkoituksella, että ainakin kaikki peñan tunneilla harjoitellut koreografiat päätyisivät edes kerran muiden harrastajien, perheenjäsenten ja ystävien nähtäväksi.

Kevään kuluessa on vielä tarkoitus parantaa peñan akustiikkaa, vaikka yhdistyksen taloudellinen tilanne ei suuria investointeja sallikaan. On kuitenkin selvää, että nykyinen paljas seinä- ja kattopinta nostaa melutason tanssitunneilla luvattoman korkeaksi. Sirisevät korvat, pääkipu tai yöunien menetys ovat liian kallis hinta maksettavaksi, vaikka taide välillä tuskaa onkin. Kaikuongelma on kuitenkin mahdollista ratkaista ainakin tyydyttävästi lähitulevaisuudessa.

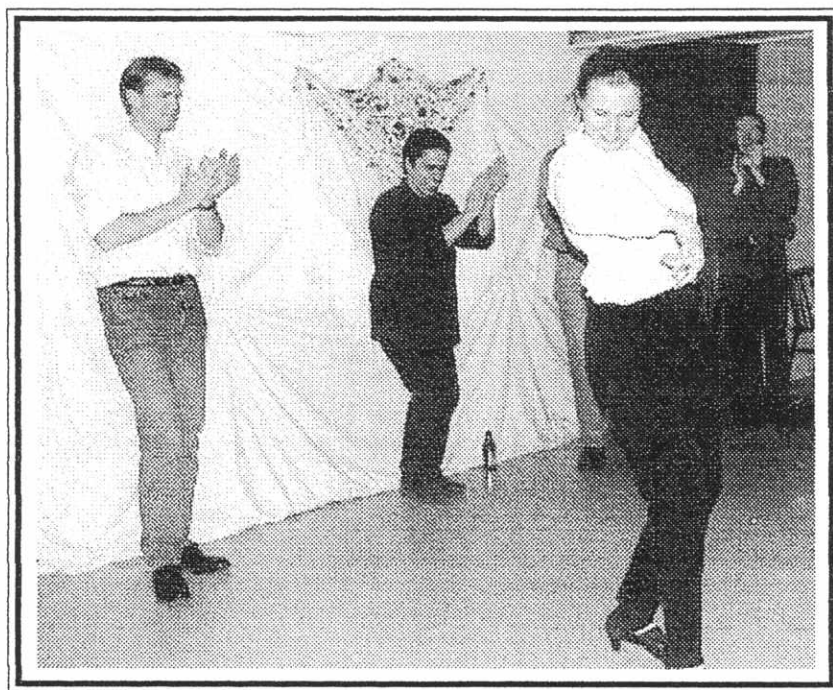
Kesää kohti mentäessä kurssitarjonta pääkaupunkiseudulla näyttää lisääntyvän, ja pian on Tamperekin taas ovella. Nautitaan pitenevistä päivistä ja flamencon sykkeestä, siitä tuskasta ja riemusta, mitä tämä jalo laji elämäämme tuo!

Mari Mero

Haluaako tutuksi liittyä HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEEN? Yhdistyksen jäsen (= jäsenmaksunsa maksanut) saa neljästi vuodessa ilmestyvän Letran ja 20-50% alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 80 mk, kerran maksettava liittymismaksu 50 mk.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 130mk yhdistyksen tilille Merita Hakaniemi 206518-21707. Kirjoita kuittiin nimesi, osoitteesi ja kotipaikkasi (jos muu kuin osoitteesi). Maksaessasi automaattilla muista kirjoittaa osoitteesi tiedotuksia-kohtaan. Voit varmistaa jäsenyytesi soittamalla taloudenhoitaja Eija-Liisa Linnapuomi-Kanervalle noin kuukausi maksutapahtuman jälkeen.

Suomi

PEÑAN KEVÄTJUHLA pe 12.6. Peñassa, Pohjoisespa 2 - oppilasesityksiä, sevillanasta ja juerga-menoa!

ESPAN KARNEVAALIT

la 13.6. Espalla

ohjelmassa sambaa, capoeiraa, salsaa ja myös flamenco!
iltatilaisuus Vanhalla

KUOPIO TANSSII JA SOI 26.6.-2.7.

to 2.7. klo 18.30 Kaupunginteatterissa

Soledad, kor. & tanssi **Anna Niinimäki**

(lisäksi *Ainda*, kor. Fontoura & *Mutkittilevat kadut*, kor. Torres)

liput 160/100 mk Lippupalvelusta tai Kuopion Musiikkikeskuksesta, p. 017-182 400

tanssikurssit - 2 tasoa: Anna Niinimäki, säestys **Ramón Maronier**

tied. p. 017- 282 1541

PORI JAZZ

su 19.7. klo 13- Kirjurinluodolla

Jorge Pardo & Carles Benavent Jazz Flamenco All Stars

(lisäksi mm. Chick Corea, Jazz Legends, Donovan)

päivälippu 220 mk Lippupalvelusta

ks. juttu noticias-palstalla

TAMPEREEN FLAMENCOVIKKO

26.7.-1.8.

kurssit

baile: klo 11-13 keskitaso, klo 15-17 edistyneet

- opettajana **Joaquín Grilo**, kitarasäestys

klo 17 - 19 perustaso (alkeet käyty)

- opettajana **Katja Lindroos**, kitarasäestys Ramón Maroniers

cante: klo 13-15

-opettajana **Eva Durán**

(huom. viim 1/2 tuntia kitaristi mukana)

guitarra: klo 11-13 + 15-17

-opettajana **Juan Diego** (huom. laulaja mukana viim. tunnin)

hinnat: 1150 mk

ilmoittautuminen alkaa: 18.5. klo 8.00 puh. 03 - 223 8433

esitykset

sunnuntaista tiistaihin kotimaisia esityksiä

su 26.7. flamencoristeily Viikinsaareen, peñojen ohjelmaa

ke 29.7. pohjoismaista flamencoä:

Córdoba Mora, flamencoja Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Suomesta

to 30.7. Pakkahuoneella **Tomatito**-kvartetti, laulajana **Potito**,
perkussionisti-tanssijana **José Fernández**

pe 31.7. Sevillanas-tanssijaiset,
kotimaisia ja espanjalaisia ryhmiä

la 1.8. klo 19-04 flamencon yö Tampere-talossa

* **Eva Durán**, laulu ja **Juan Diego**, kitara

* **El Pele**, laulu ja

Manuel Silverio, kitara

* tanssija **Joaquín Grilo**

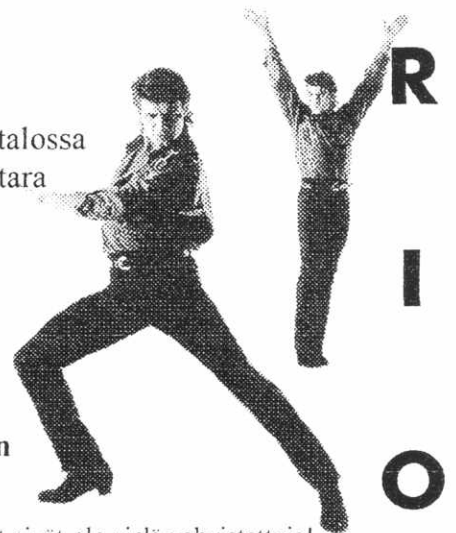
(esiintynyt mm.

Sauran Flamenco-elokuvassa)

ja viisihenkinen muusikkoryhmä

bileet jatkuvat konserttien jälkeen

Tampere-talon ravintolassa

Kaikki tiedot eivät ole vielä vahvistettuja!

C

Espanja

C

CONCURSO NACIONAL DE CORDOBA

27.4.-16.5.

A

FESTIVAL DE GUITARRA DE CÓRDOBA

alkaa 4.7. ja kestää n. 2 viikkoa

lisätietoja peñan hallitukselta

A

L

7º CURSO FLAMENCO EN SANLÚCAR

13.-19.7. Sanlúcar de Barramedassa

tanssikurssit - 2 tasoa + sevillanas: **Carmen Cortés**kitarakurssit - 2 tasoa: **Gerardo Núñez**perkussiot: **José Antonio Galicia**laulukurssi: **Carmina Cortés**

hinnat 16 000 - 38 000 pesetaa

tied.: Art-Danza S.L., Apartado de Correos n° 75, Sanlúcar de Barrameda, Cádiz

puh./fax. -34-1-528 7397,

e-mail: art-danza.flamenco@mad.servicom.es

L

E

E

N

Keski-Eurooppa

N

IV FLAMENCOFESTIVAL DÜSSELDORF

30.4.-9.5.

esityksiä ja tanssikursseja:

mm. **Carmen Ledesma, Concha Vargas, Javier Barón**

D

D

TANSSIKURSSEJA

21.5.-24.5. Essenissä

María del Mar - *soleares con bata de cola*

hintaa 480 DM

tied.: La Danza, Limbecker Str. 79, 45127 Essen

puh. -49-201-231 330, fax. -49-201-202 601

A

A

R

20.5.-27.5. Kölnissä

30.5.-4.6. Stuttgartissa

Manolo Marín

tied. puh. -49-2203-32574 (Köln),

puh./fax. -49-711-374 909 (Stuttgart)

R

I

2.8.-8.8. Kölnissä

Adrián Galía

tied. Contratiempo,

puh. -49-221-94032-32, fax. -49-221-94032-33

I

O

FESTIVAALEISTA JA KURSSEISTA TULEE PEÑAN HALLITUKSELLE
JATKUVASTI LISÄINFOA, SIIS SOITA! puh. 0422 - 332 337

O

Flamenco-jazzin tähdet loistavat Pori Jazzeissa 19.7.!

Flamenco-jazz, jazz-flamenco... Miten vain! Tulevana kesänä Poriin on luvassa todellinen tähtijoukkue, **Jorge Pardo & Carles Benavent Jazz Flamenco All Stars**.

Viime vuoden lopussa, tarkemmin sanottuna jouluaatonaaton, Porin Flamencoyhdistys sai pitkällisten yritysten ja odotusten jälkeen audienssin Pori Jazzintaiteelliselta johtajalta **Jyrki Kankaalta**. Ja sinnikkyys palkittiin: kaikkien flamencoja ja hyvää musiikkia rakastavien iloksi sunnuntaina 19. heinäkuuta Kirjurinluodolla esiintyy huipuista huipuin ryhmä: **Jorge Pardo** (saksofoni ja huilu), **Carles Benavent** (basso), **Juan Manuel Cañizares** (kitara), **Agustín Carbonell "el Bola"** (kitara), **el Potito** (laulu), **Rubem Dantas** (perkussiot) ja **Tino DiGeraldo** (perkussiot).

Jorge Pardo

Jorge Pardo (Madrid 1956) on tunnetuin nimi jazz-flamencofuusion alalla niin Espanjassa kuin muuallakin maailmassa. Hän on ollut jo yli vuosikymmenen ajan **Paco de Lucía Sextetin** jäsen, **Ramón de Algecirasin**, **Pepe de Lucían**, **Carles Benaventin** ja **Rubem Dantasin** rinnalla.

"Kaikki alkoi, kun tapasin Paco de Lucían. Löysin yhdistävän linjan flamencon ja -jazzin väliltä. Molemmissa tyyleissä on kapinaa, rikasta mielikuvitusta ja syvää tunnetta. Lisäksi molemmat musiikinlajit ovat rytmisesti erittäin voimakkaita."

Suuren Pacon lisäksi Jorge on työskennellyt lähes kaikkien nimekkäimpien flamencomuusikoiden kanssa - lioittelematta voi sanoa, että kun levyille kaivataan saksofonistia tai huilistia, hätiin kutsutaan yleensä puhaltaja Pardo. Lisäksi hän on levyttänyt kahdeksan omaa albumia, joilla voi omin korvin kuulla Jorgen tavan yhdistää jazzin ja flamencon ominaispiirteitä.

"Ei ole alunperinkään ollut 'puhdasta' jazzia tai 'puhdasta' flamencoja. Molemmat tyyliä ovat syntyneet eri kulttuurien kohtaamisessa ja eri tyylien sekoittuessa toisiinsa. Siksi pidän luonnollisena, että tälläkin hetkellä eri musiikin lajit voivat kohdata toisensa jatuloksena voi olla uusi rikas musiikin kieli."

Carles Benavent (Barcelona 1954) aloitti hedelmällisen ja flamencon uusiin tuuliin voimakkaasti vaikuttaneen yhteistyönsä **Paco de Lucían** kanssa vuonna -80. Hän on luonut aivan omanlaisensa tavan soittaa sähköbassoa *a lo flamenco*. Carles on Jorgen tavoin alansa kiistämätön *número uno*, joka on soittanut flamencon huippunimien lisäksi sellaisten jazztaiteureiden kanssa kuin **Chick Corea** ja **Miles Davis**.

Juan Manuel Cañizares

Juan Manuel Cañizaresin (Sabadell 1966) uran alkuaan meriitteihin kuuluu mm. Premio Nacional de Guitarra de Jerez vuodelta 1982. Hän soitti **Paco de Lucían** triossa monta vuotta ja levytti yhdessä Pacon kanssa *Concierto de Aranjuez* -levyn b-puolen. Juan Manuel on jatkuvasti etsinyt flamencokitaran uusia muotoja ja hän on soittanut mm. **Al DiMeolan** ja

Peter Gabrielin kanssa, kuin myös lukuisten jazz-orkestereiden solistina. Viime vuonna hän julkaisi loisteliaan soololevyn *Noches de imán y luna*, jota voi hyvällä syyllä pitää yhtenä 90-luvun parhaista flamencokitaralevyistä.

El Potito alias **Antonio Vargas** (Sevilla 1976) syntyi **Angelita Vargasin** flamencodynastiaan ja osoitti jo lapsena olevansa poikkeuksellinen laulaja. Tätä ihmelasta kysyttiin konsertteihin ympäri Espanjaa hänen ollessaan vasta 12-vuotias. 14-vuotiaana hän teki levyn *Andando por los caminos* kuuluisimpien kitaristien säestyksellä, mm. **Paco de Lucían** ja **Vicente Amigon**. Tällä hetkellä hän edustaa flamencon uusia suuntauksia ja on vakituinen laulaja mm. **Jorge Pardon** ja **Tomatiton** levyillä ja esityksissä.

Agustín Carbonell "el Bola" (Madrid 1967) on flamenkokitaran historian suurimpiin nimiin kuuluvan **Sabicasin** jälkeläinen ja madridilaisen flamencodynastian **Montoyitasin** edustaja. Hän on erityisen arvostettu flamencolaulajien säestäjänä.

Rubem Dantas (Salvador da Bahía, Brasilia) on **Paco de Lucían** sekstetin ilopilleri. Rubem on se historiallinen muusikko, joka ensimmäisenä otti käyttöön cajónin flamencon säestykseen. Hän kehitti cajónin soitontekniikan, jota tätä nykyä käytetään lähestulkoon kaikissa flamencoesityksissä.

Tino DiGeraldo (Toulouse, Ranska) on tullut flamencon mukaan rock-musiikin ympyröistä. Hän on työskennellyt **Camarónin**, **Vicente Amigon**, **el Pelen**, **Enrique Morenten**, **Pepe Habichuelan** ja todella pitkään **Manolo Sanlúcarin** kanssa.

Jorge Pardo & Carles Benavent Jazz Flamenco All Starsin konserttipäivä 19.7. on perinteisesti ollut yksi Pori Jazzin päätapahtumista, joten konsertin muutkin esiintyjät ovat huippuluokkaa: **Chick Corea "Original"**, **Jazz Legends Tribute to Ella Fitzgerald** ja **Donovan**. Heistä **Chick Corealla** on toinen jalka flamencon pauloissa. 70-80-luvuilla hän lyöttäytyi yhteen **Paco de Lucían** kanssa ja yhteistyötuloksena syntyi lukuisia levyjä, konserttikiertueita ja esiintymisiä jazz-festivaaleilla. Hän on hyvää pataa **Jazz Flamenco All Stars** -ryhmän esiintyjien kanssa, joten mitä tulevastakin jälleennäkemisestä mahtakaan syntyä...

Porin Flamencoyhdistys kerää ympäri Suomea flamencofaneja, jotka aikovat vallata Kirjurinluodon parhaat

el Potito

paikat tähän mahtavaan konserttiin. Toivomme runsasta osanottoa ja porukalla lähtöä Pori Jazzeihin!

Kokoonnumme aamupäivällä klo 11 Estudio Maria Kause-tiloissa, josta lähdemme n. klo 11.30 konserttipaikalle piknik-korit ja punaviinipullot mukana. Konsertti alkaa klo 13. Flamenco-ihmisten jatko-pippalot yhdessä tähtien kanssa pidetään konsertin jälkeen

n. klo 18 alkaen Rakastajat-teatterin tiloissa. Tällöin on mahdollisuus myös haastatteluihin.

Konsertin liput ovat 220 mk ja niitä voi tilata Pori Jazzilta puh. 02-5505 550 ja Lippupalvelusta. Jazzien toimistosta voi kysellä myös majoituksesta. Jazz-junat ja -bussit kulkevat yötä päivää, joten pois pääsee yöpymättäkin. Porin Flamenco ry lähettää kaikille kiinnostuneille lisätietoja, kartan, saapumisohjeet yms.

Soittele!!! Numero on 040-504 3074.

Tervetuloa Poriin! Kerrankin täällä tapahtuu jotain!

Terveisin, Maria Kause

Tärkeitä osoitteet:

Estudio Flamenco Maria Kause, Puuvillatehdas (sisäpiha), Pohjoisranta-katu 11 (vastapäätä Kirjurinluotoa)
Rakastajat-teatteri, Valtakatu 22 (Jazz-kadulta vähän ylöspäin)

p.s. Helsingin päässä jazz-jengiä kokoaa

Katja Lindroos, puh. 761 476

Antonio Canales pahojen henkien riivaamana

Keväiset terveiset Madridista, jossa olin pari viikkoa yhdistetyllä turisti-,työ- jatreenimatalla. Osuin hyvään saumaan, sillä viikon aikana näin neljä upeaa flamencokonserttia. Mielestäni ehdottomasti paras oli Antonio Canalesin uusi teos *Bengues*. Teoksessa on kaksi itsenäistä osaa, joita yhdistää sama henki: "bengues" on mustalaisten antama nimitys pahojen hengille. Nämä henget ovat vallanneet ensimmäisessä osassa Bernarda Alban sydämen, ja toisessa osassa luovat Guernican selkäpiitä karmivat hetket.

"Suite sobre la Casa de Bernarda Alba"

Federico García Lorca kirjoitti kuuluisan näytelmänsä *Bernarda Alban talo* vuonna 1936 kaksi kuukautta ennen kuolemaansa. Bernarda Alba on viiden tyttären kanssa leskeksi jäänyt äärimmäisen ankara ja ylpeä nainen. Tyttäret ovat kaikki jo aikuisia, mutta naimattomia, koska tyrannimainen äiti ei ole yhtäkään kosijaa kelpuuttanut tyttärelleen. Talossa asuvat suru, tuska ja ahdistus, mutta ulospäin kaiken on näytettävä kunnialliselta ja moitteettomalta.

Bernarda Alban talo on erottamaton osa espanjalaista kirjallisuutta ja kulttuuria. Näytelmästä on tehty lukemattomia teatteri- ja tanssiversioita, ja sen hahmot elävät omaa elämäänsä espanjalaisten kollektiivisessa tajunnassa. Antonio Canales itse tanssii Bernardan osan - tanssii, huutaa, komentelee, laulaa, ruoskii... Tytärten ja kodinhoitajan rooleissa esiintyvät Canalesin ryhmän nuoret miestanssijat. Lavastus on äärimmäisen askeettinen; kaikki on mustaa ja valkoista. Tanssijat ovat pukeutuneet mustiin pitkiin kaapuihin, Bernardalla on myös nunnan päähine päässään. Teoksessa on myös yksi naisesiintyjä, upea **Maria Cornejo**. Hän esittää perheen hullun isoäidin roolin - laulaa ja tanssii sekä haaveilee miehistä, kunnes Bernarda taas kerran vaientaa hänet lukittujen ovien taakse.

Canales johdattaa katsojat alusta alkaen Lorcan teoksen tunnelmaan, sen ytimeen, ja pitää maagisessa otteessaan loppuun asti. Todellisen huippuansijan todellinen mestariteos. Antonio Canales omaksuutäydellisesti Bernardan roolin eikä hetkeksikään tule mieleen, että siinä mies esittää mekko päällä naisen osaa. Sukupuolella ei enää ole merkitystä; Antonio Canales elää tunteiden, vaistojen ja henkien maailmassa.

"Variaciones sobre el Guernica de Picasso"

Guernica on **Pablo Picasson** kuuluisimpia tauluja. Baskimaalla sijaitseva Guernican kaupunki tuhouttiin pommituksissa Espanjan sisällissodan aikana. Picasso on taulussaan vanginnut kauhistuttavan sodan seurausten järkyttävän tunnelman. Canalesin teos tämän taulun pohjalta

on hänen omien sanojensa mukaan kunnianosoitus Picassolle ja ylistys rauhalle.

Teoksessa tanssivat Canalesin lisäksi hänen ryhmänsä viisi nais- ja kuusi miestanssijaa. Lisäksi kutsuttuna taiteilijana härän osassa on upea nuori tanssija **Juan Andrés Maya** Granadasta. Canales itse tanssii hevosen osan.

Lavastuksena on mm. osa härkätaistelutareenien lautaseinää. Lampuista koottu iso härveli roikkuu kaiken yllä uhkaavan alhaalla. Värit ovat samat kuin Picassontaulussa: mustaan ja harmaaan eri sävyjä.

Tässä teoksessa pääosa on itse tanssilla. Ja minkälaisella tanssilla! Canales on uskomattoman upeassa vedossa. Koko ajan sai haukkoa henkeä ja pudistella päätään: miten mahhhtavaa! Koreografia huipentuu Canalesin ja Mayan väliseen taisteluun, joka päättyy lopulta kuolemaan. Jäin täydellisen nautittuna penkkiini sydän pompottaen: se oli *Guernica*.

Benguesin musiikista vastaa vanhaan tapaan **José Jimenez "el Viejin"** yhdessä neljän muun kitaristin kanssa. Mukana ovat myös perkussiot ja laulajina ihanat **Montse Cortés** ja **Pepe Luis Carmona**. Teoksen taiteellisenä johtajana on **Lluís Pascual**, joka on suunnitellut myös lavastuksen, puvut ja valot.

Bengues on täydellinen menestys - upeaa tanssia ja musiikkia, syvällistä tulkintaa. Pascual, Canales ja Jimenez muodostavat yhdessä todellisen luovan taiteellisen lähteen, jonka tuloksistatovottavasti pääsemme nauttimaan vielä pitkään tulevaisuudessakin.

Maria Kause

Peña Turuust

Turun Peña on perustettu lokakuussa 1991. Tällä hetkellä Peñalla on oma flamencostudio ja n. 250 jäsentä. Toimintaan on pyritty saamaan vähän kaikkea. Vakituisten tanssin ja kitaransoiton opetuksen lisäksi espanjalaiset opettajat ovat käyneet pitämässä tiiviskursseja. Viime vuonna tällaisia tiiviskursseja järjestettiin kolme, ja samalla myös laulukurssi!

Opetuksen ohella Turun Peña järjestää sevillanasiltoja, videoita ja luentoja sekä tietyt näytöksiä ja konsertteja. Tämän kevään oppilasnäytös pidetään isomman juergan yhteydessä. Peñan jäsenet ovat tehneet yhteisiä konserttimatkoja mm. Helsinkiin ja Tampereelle. Turun Peña on myös organisoinut opintomatkan Espanjaan, jonne lähdettiin isolla porukalla (mukana oli muutama kitaristikin) ihan omalle kurssille.

Turun Peñan toiminnanjohtaja **Piia Kuivalainen** lähettää kaikille paljon terveisiä ja pyytää ottamaan yhteyttä, jos jollain käy kulku Turkuun päin, tai jos jollain on muuten vain Turun Peñalle flamencoasiaa.

Turun Peñan puhelinnumero: 02-240 8220

Leyla Akgez

KANNAT KOPISEVAT JYVÄSKYLÄSSÄKIN

Jyväskylän Flamencoyhdistys ry perustettiin heinäkuussa 1996 tuomaan flamenco tutuksi suurelle yleisölle, lisäämään flamencomusiikin ja -kulttuurin tuntemusta sekä edistämään lajin harrastusmahdollisuuksia kaupungissa. Flamenco on Jyväskylässä tanssittu jo ainakin vuodesta -86, jolloin **Tuija Nikkilä** aloitti flamencotunnit Tanssikoulu Sarassa. Nykyisin koulussa annetaan flamenco-opetusta neljällä tasolla alkeista edistyneisiin ja tunneilla käy satakunta harrastajaa. Tunteja säestää parikin kitaristia.

Jyväskylän Flamencoyhdistyksessä on jäseniä tällä hetkellä noin neljäkymmentä. Tähän asti yhdistyksen toiminta on muodostunut näytöksistä ja esiintymisistä sekä erilaisista kursseista. Tärkein tähänastinen esiintyminen oli Jyväskylän kaupunginteatterin ja Tanssiteatteri Saran kanssa toteutettu *José & Carmen* -flamencodraama keväällä -97. Esitys kertoi tanssin keinoin vapaasti mukaellen Carmenin tarinan. Esiintyjiä produktiossa oli kaiken kaikkiaan 21, joukossa myös 7 poikaa! Heistä osa jatkaa flamencon parissa produktion jälkeenkin. Jyväskylän suunnalta on siis lähivuosina odotettavissa uutta verta miesten flamencorintamalla.

Tärkeä yhdistyksen toimintamuoto ovat viikottaiset jäsentunnit, joilla innokkaat harrastajat voivat kohentaa taitojaan päästäkseen esiintyviin ryhmiin. Viime vuonna yhdistyksellä oli yhteensä 14 maksullista keikkaa, joilla kerättiin varoja mm. stereoiden hankintaa ja tiiviskurssien rahoitusta varten. Jokavuotisia esiintymiskohteita ovat Taiteiden Yö-tapahtumaa vastaava *Yläkaupungin Yö* (tänä vuonna 23.-24.5.) sekä jokakeväinen *Tanssipäivä*-näytös. Vuosittain pyritään järjestämään 2-3 tanssikurssia vierailevien opettajien johdolla. Viime vuosina mm. **Anna Haaranen** ja **Kirsi Kannas** ovat käyneet jakamassa oppia paikallisille *aficionadoille*. Lisäksi kursseja on pidetty niin rytmiikasta kuin pukusuunnittelustakin. Yhdistys myös välittää alan harrastajille flamenkotarvikkeita, kuten kenkiä, huiveja ja viuhkoja.

Tärkeänä saavutuksena jyväskyläläiset pitävät viime syksystä **Córdoba Moran** keikkaa, joka oli ensimmäinen kerta kun espanjalaisia flamenkotaitelijoita esiintyi kaupungissa. Silloinhan espanjalaistanssijat **Antonio Alcazar** ja **Victoria Palacios**, Suomeen kotiutunutta laulajatar **Antonia de Córdoba** unohtamatta, toivat tuulahduksen flamencon kotimaasta. Sen jälkeen Jyväskylässä on vierailut ainakin **Rafael Sanchez** ryhmineen, ja tarkoituksena on jatkossakin saada ulkomaalaisia esiintyjiä ulottamaan kiertueensa kaupunkiin.

Tänä keväänä yhdistyksen tavoitteena on järjestää oma matineailta, jossa harrastajat pääsevät esittämään jäsentreeneissä harjoiteltuja koreografioita. Syksyille on suunnitteilla flamencoaiheinen näyttely kaupunginkirjastoon. Lisäksi järjestetään juhlia parin kuukauden välein sekä käydään katsomassa flamencoesityksiä muissa

kaupungeissa. Yhdistyksellä on myös Internetissä oma kotisivu, jolla kerrotaan toiminnasta ja ajankohtaisista tapahtumista.

Tanssin lisäksi Jyväskylässä on mahdollista opiskella myös musisointia, sillä Keski-Suomen konservatoriossa annetaan opetusta flamencokitaran soitossa. Sen sijaan *canten* opetusta kaupungissa ei tällä hetkellä ole saatavissa, ja laulunharrastajat ovatkin käyneet opissa mm. Tampereen Flamencoviikolla.

Jyväskylän Flamencoyhdistys ry
puheenjohtaja Leena Mikkola
Puistokatu 15 B 36
40100 Jyväskylä
puh: 014-642 882
e-mail: mikkola@hermes.jyu.fi
Yhdistyksen kotisivu: www.jyu.fi/~maolsa/flame.html

Tanssikoulu Sara
Yliopistonkatu 34
40100 Jyväskylä
puh. 014-618 088
Flamenco-opettaja Tuija Nikkilä
puh. 014-685 486

Keski-Suomen konservatorio
Pitkäkatu 18-22
40100 Jyväskylä 014-618 131

Mari Mero

NIMIHÄMMENNYSTÄ TAMPEREELLA.

Eikö Peña enää olekaan Peña

Peña Flamenca de Tampere*(ks. alla) perustettiin vuonna 1993 Tampereen Espanjalais-suomalaisen Seuran (TESS:n) yhteyteen. TESS on Suomen vanhin Espanjan ystävyysseura, joka täyttää tänä vuonna kunnioitettavat 44 vuotta. Flamencojaoksen perustamisen kimmokkeena oli kasvava kiinnostus flamencotanssiin ja -musiikkiin, ja siitä seuraava lisäopetuksen tarve. Kaupungissa on vuodesta 1990 lähtien toiminut **Anna Haarasen** pitämä Tanssistudio Fatima & Carmen, jonka harteilla tamperelaisten tanssinharrastajien ympärivuotinen flamencon opetus lepää. Alusta alkaen Peñan päätavoitteena olikin järjestää kursseja, joilla tuotaisiin lisävirikkeitä alan harrastajille. TESS:n toimikenttään kuuluu luonnollisesti muutakin, mutta etenkin viime vuosina flamenco on ollut seuran toiminnassa näkyvästi esillä. Jäseniä TESS:ssä on noin 180, joista noin kolmannes on flamencoja. Yhdistyksen hallituksen kokoukset ovat avoimia kaikille jäsenille, ja jäsenoiminta onkin ollut aktiivista koko Peñan olemassaolon ajan. *Flamencotoiminta on sopinut hyvin TESS:n tavoitteeseen edistää espanjalaisen kulttuurin tuntemusta Suomessa. Tästä

johtuen flamencojen piirissä ei ole nähty tarpeelliseksi järjestäytyä oman nimen alle, eikä Peña-nimeä ole koskaan virallisesti rekisteröity TESS:n käyttöön.

Kurssitoiminta on ollut koko yhdistyksen toiminnan ajan se tekijä, josta tamperelaiset parhaiten tunnetaan. Ensimmäinen suurempi flamencokurssi järjestettiin vuonna 1994, jolloin opettajina toimivat **Timo Lozano** ja **José Luis Montón**. Tästä alusta kasvoi *Tampereen Flamencoviikko*, joka jo usean vuoden ajan on kuulunut jokaisen flamencolle sydämensä menettäneen kesäohjelmaan. Alusta asti Tampereella on ollut tavoitteena järjestää opetusta sekä tanssin että soiton harrastajille, ja viime vuosina tarjontaan on lisätty myös laulukurssit. Tällä hetkellä Tampereen Flamencoviikko onkin ainoa jokavuotinen mahdollisuus opiskella flamencolaulua Suomessa. Vuosittain heinäkuussa suomalaiset ja pohjoismaalaiset flamencot kokoontuvat viikoksi Tampereelle opiskelemaan flamencomailman suurten nimien (edellisvuosina mm. **Carmen Cortés**, **Antonio Canales** ja **Manuela Carrasco**) johdolla. Lisäksi viikon ohjelmaan kuuluu konsertteja ja esiintymisiä, *sevillanas*-tanssiaisia, elokuvaesityksiä sekä vapaa-muotoisempia illanviettoja. Tänä vuonna Tampereen Flamencoviikko järjestetään 26.7.-1.8.1998.

TESS on edelleen aktiivisesti mukana viikon järjestämisessä yhdessä Tampereen kesäyliopiston, Tampere-talon ja tänä vuonna myös Tampereen kaupungin kanssa. Talkootyön lisäksi tämä tarkoittaa myös taloudellista vastuuta, ja Peñan väki kerää rahaa Flamencoviikkoa varten tekemällä maksullisia esiintymiskeikkoja pitkin vuotta. Esiintymistilaisuuksia tarjotaan varsin monentasoisille tanssijoille, sillä minimivaatimuksena keikoille pääsemiseksi on sevillanaksen hallitseminen. Lisäksi tarvitaan vain seuran jäsenyys ja halu nousta lavalle esittämään taitojaan. Tamperelaiset ovatkin tunnettuja siitä, että seuran jäsenet ovat aktiivisia ja innostuneita esiintyjiä. Tänä vuonna näitä esiintymistuloja palautettiin myös suoraan jäsenistölle, kun yhdistys helmikuun vuosikokouksessa jakoi ensimmäiset flamenco-stipendit.

Kuluvana vuonna Peñan toiminta jatkuu voimakkaasti kytköksissä Tanssistudio Fatima & Carmenin kanssa. Aktiivijäsenet treenaavat koulun tunneilla sekä tapaavat ja harjoittelevat esiintymisiä varten koulun tiloissa. Lisäksi toimintaan ovat alusta asti kuuluneet vaihtelevin väliajoin järjestetyt *fiestas*. Vastaperustettu kirjasto tulee myöskin toimimaan koululla. Kirjaston valikoimiin kuuluu suomalaisia ja ulkomaalaisia flamencolehtiä (mm. *Olivo*, *La Caña*, *Letra*) sekä kirjoja ja videoita. Tämän kevään suunnitelmiin kuuluu mm. jäsenten pyynnöstä järjestettävä ompelukurssi, jolla opetellaan valmistamaan flamencoasuja.

Joulukuussa -97 perustettu Tampereen Flamencoyhdistys ry on varannut myös peña-nimen käyttöönsä. Kuten edellisen Letran *Noticias*-palstalla kerrottiin, eivät uuden yhdistyksen perustajajäsenet ole osallistuneet tähänastiseen flamencotoimintaan Tampereella, eikä yhdistyksellä siis ole samasta nimestä huolimatta mitään tekemistä TESS:n

kanssa. Tällä hetkellä nimitilanne Tampereella onkin melkoisen sekava. Myös Espanjassa Tampereen Flamencoviikon järjestäjät tunnetaan nimellä Peña Flamenca de Tampere, ja tulevan kesän ohjelmistoa koskevat neuvottelut on käyty tätä nimeä käyttäen. Koska nimeä ei kuitenkaan ole rekisteröity yhdistyksen käyttöön, ei yksinoikeutta siihen ole lunastettu.

Mari Mero

Tampereen Espanjalais-suomalainen Seura ry
puheenjohtaja Anna Haaranen
Laiskolankuja 7
33230 Tampere
puh. 03-222 1039

Tanssistudio Fatima & Carmen
Hämeenpuisto 44 (Klingendahlin talo)
33200 Tampere
puh. 03-222 3771

Leonor con sus gorillas

Leonor Moro on kaunis ja tyylikäs tanssija.

Maaliskuun viimeisenä sunnuntaina saimme nauttia tyylikkäästä ja hienosta esityksetä Areena-teatterissa. 24-vuotias jaénilainen tanssija **Leonor Moro** esiintyi ryhmineen, johon kuuluivat laulaja **José Parrando**, kitaristit **Agustín de la Fuente** ja **Mariano Martín** sekä perkussionisti **Ricardo Espinosa** (joka sivumennen sanoen on myös Leonorin poikaystävä) Teatteri oli mukava ja intiimi paikka tällaiselle esitykselle. Akustiikka pelasi ja koputuksetkin kuuluivat ihan kohtalaisesti.

Meininki oli alusta asti kova. Ohjelmassa oli mm. *tangosta*, *fandangos de huelvaa*, *buleriasta* ja *tientos-tangosta*. Esiintyjät toden totta osasivat ottaa yleisönsä. José Parrandon ääni oli tumma ja maan-läheinen. Se pani kuulijan samalla hymyilemään ja liikuttumaan. Kitaristit soittivat raikkaasti ja nuoren miehen innolla. Ricardo Espinosa villitsi katsomon taitavuudellaan. Mies ei välillä tuntunut pysyvän cajóninsa päällä. Leonor Moro on kaunis ja tyylikäs tanssija aina asujaan myöten. Hän käyttää vartaloaan ja jalkojaan voimakkaasti. Kolme pitkää sooloa, *alegrías*, *taranto* ja *soleá por bulerías* olivat varmasti vaativa kokemus. Kauniit kädet, ylväs olemus ja vahvat jalat - mitä tästä flamencasta vielä tuleekaan!!!

Ryhmän henki oli aivan omaa luokkaansa. Kaikki kannustivat toisiaan (toinen kitaristeista jopa lopetti hetkeksi soittamisen heilauttaakseen kätensä ylös ja huutaakseen ¡olé! Parrandolle), ja sellainen ystävyys ja lämpö huokui aina yleisöön saakka. Yhdessäolo oli aidosti hauskaa ja mukavaa. Tanssi, laulu ja musisointi oli innokasta, elinvoimaista, nuorta ja perinteistä - hyvin flamenco!

Leonor ja hänen varsin karvaiset ystävänsä saivat kaikki hyvälle tuulelle. Jo väliajalla iloittiin mukavasta ja menevästä ryhmästä, ja kehuja sateli. Kotiin lähdettiin tyytyväisinä kehräten.

Milena Urmas

El Chino en memoriam

Flamencolaulaja **José Manuel Ruiz Rosa** alias El Chino kuoli viime vuoden syyskuussa äkilliseen sydänkohtaukseen, vain 43 vuoden ikäisenä.

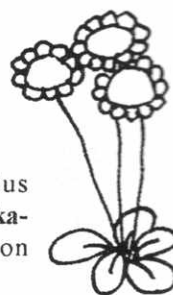
Hän syntyi Málagassa flamencoperheeseen. Nuorukaisena hän muutti Madridiin ja myöhemmin yhdeksäksi vuodeksi Venezuelaan, josta hän palasi kotimaahansa ja ryhtyi laulajaksi ja lauluntekijäksi. Hän teki useita kappaleita mm. itselleen **Camarónille**, mm. hitin "Soy Gitano".

El Chino voitti kolme vuotta sitten Córdoban kuulussa flamencokilpailussa "Premio Enrique El Mellizon" ja hänen oma uransa lähti kovaan nousuun. Ainoaksi jäänyt sooloalbumi "Vieja Letanía" säilyttää hänen cantensa jälkipolville.

Oikeat flamencohäät

Viime elokuisella Tampereen flamencoviikolla ihastuttanut **cantaora Esperanza Fernández** on mennyt naimisiin. Siippa on lupaava tanssija **Miguel Vargas**. Häämenot seurasivat aitoja mustalaisperinteitä: rakastavaiset karkasivat jäljettämiin ja jonkin ajan kuluttua palasivat takaisin perheidensä pariin ja saivat näin sukujensa vanhimpien siunauksen. LETRA onnittelee tuoretta flamencoparia!

iFelicidades!

Helsingin Flamenco ry:n hallitus onnittelee **Laura Vilhosta** ja **Taljanka-**yhtyettä Suomen Kulttuurirahaston myöntämistä apurahoista.

Flamenco-unia

Useista vierailuistaan suomalaisille tutuksi tullut **Rafael Sánchez "Chencho"** toi 15. helmikuuta Savoy-teatteriin jälleen uuden esityksen nimeltä *Sueño Flamenco*. Ryhmään kuuluivat kitaristit **Javier Navarro** ja **Alberto Lucena**, laulajat **"El Sobrino"** ja **"Churumbaque"**, viulisti **Lourdes Hierro** jatanssijat **Eva Rojano**, **Vanessa Vibora**, **Maria José Casado** ja **Toñi Silleo**.

Esitys alkoi myöhässä Savoynteknisten ongelmien vuoksi. Ongelmat näkyivät ja kuuluivat myös itse esityksessä - ääni kiersi, eikä valosuunnitelmaa oltu edes ehditty käydä läpi. Ensimmäisellä puoliskolla nähtiin mm. Chenchon soleá, Eva Rojanon alegrías *bata de colalla* ja kaikkien yhteinen tangos. Eva olisi pystynyt alegriauksessaan parempaan - ehkä vika oli yksitoikkoisessa koreografiassa. Laulajilla oli tietenkin omat soolonsa ja ainakin Jyväskylässä, jossa ryhmä myös esiintyi, "Churumbaque" teki vaikutuksen sikäläisiin flamencoaficionadoihin. He odottavat innolla, että hän tekisi levyn.

Nuoret kitaristit olivat ammattilaisia ja varsinkin Alberto Lucenante kemä farruca, jonka Chenchotulkitsi vakuuttavasti väliajan jälkeen, teki vaikutuksen. Tyttöjen esittämä soleá por bulerías oli erittäin mielenkiintoinen ja yksi näytöksen parhaista numeroista. Koreografia liikkui kauriini ja toi esiintanssijoiden taidot.

Illan viimeinen numero oli Chenchon *seguiriyas*, jota hän on hionut jo pitkään. Sen huomasi: rytmiikka oli loistavasti hallussa ja ilmaisultaan tanssi oli illan vakuuttavin. Kaiken kaikkiaan ilta oli onnistunut ja antoi varmasti monille uutta intoa ja inspiraatiota.

Emilia Aho ja Katja Lundén

PEPE HABICHUELA

- guitarra flamenca purísima

Flamencokitaristien konserttibuumi jatkuu. Juuri kun oli päästy äimistelemästä tämän vuoden flamencotarjonnan köyhyyttä (ainakin verrattuna viime vuoteen), Turun Jazz Festival tarjosi aikamme kenties "flamencoimman" kitaristin Pepe Habichuelan konsertin. Keikan jälkeen maestro myönsi haastattelun turkulaisille, tamperelaisille ja helsinkiläisille aficionadoille.

Kaksi puhdasta flamenco: Pepe Habichuela ja Conde Hermanos -kitara (isä Faustinon tekemä).

Olen toki kiitollinen Turun festivaalin järjestäjille mahdollisuudesta kuulla yhtä nykyflamencon huippua ensimmäistä kertaa täällä Suomessa, mutta... Istuessani maaliskuun 21. päivän iltapäivänä Sibelius-museossa **Petteri Saarisen** ja **Jouni Meriläisen** miellyttävässä seurassa en voinut olla ajattelematta, että joku on ymmärtänyt jotain perusteellisesti väärin.

Sibelius-museon "sali" muistutti, kuten herra Saarinen vieressäni oivasti kiteytti, 70-lukulaista seurakuntasalia. Betoniestetiikka oli paitsi ruma katsella myös akustisesti heikko. Takariveillä istuneet nimittäin valittelivat jo väliajalla huonoa kuuluvuutta. Vähän orvolta Pepe näyttikin istuessaan kirkkassa päivänvalossa (verhoja ei ollut, joten ikkunoista tulvi maaliskuinen harmahtava valo - ei mikään paras mahdollinen flamencotunnelman luoja) arviolta alle sadan katsojan edessä ilman minkäänlaista äänentoistoa.

Eli terveisiä järjestäjille: akustiset konsertit ovat toki nautittavia, jos akustiikka on loistava ja tila tunnelmallinen. Seuraavalla kerralla kun rahdataan ukko Madridista asti takäläiselle estradille, kannattaisi tarkistaa onko onnistunelle konsertille edes alkeellisia edellytyksiä.

VANHAN JA UUDEN RAJALLA

Lyhyestä virsi kaunis, varsinkin valitusvirsi. Eli olosuhteita reposteltuani voin siirtyä itse konserttiin ja sen pääesiintyjään. **José Antonio Carmona** alias Pepe Habichuela syntyi Granadassa vuonna 1944 mustalais- ja flamencosukuun. Hän on **Paco de Lucían** ja **Manolo Sanlúcarin** ikäpolvea (Manolo on syntynyt vuotta aiemmin, Paco taas kolme vuotta myöhemmin), joten Pepe Habichuelaa voi pitää flamencomaailmassa ainutlaatuisena "rajatapauksena".

Taustastaan hän on imenyt flamencon vahvan perinteen, kun taas ikänsä puolesta hän kuuluu uudistajien joukkoon. Niinpä Pepe Habichuelan soitossa voi kuulla sekä menneisyyden että nykyhetken: juurevuuden ja yksinkertai-

suuden ja toisaalta teknisen taituruuden ja compásin yllättävyyden. Pepe Habichuelasta voi todeta kuten **Raul Mannola** on muutamille kitaraoppilailleen sanonut: "Jos unohtaa miltä flamenco kuulostaa, kannattaa kuunnella Pepe Habichuelaa."

Rakkaus puhtaaseen flamencoon ei ole estänyt maestroa kurkistamasta myös muihin musiikkityyleihin. "Olen avoin kaikille suuntauksille", toteaa tämä *flamenco puron* edustaja. Pepe Habichuela on soittanut mm. **Max Roachin** ja **Don Cherryn** kanssa. Lisäksi hän ilmoittaa ihailevansa **Miles Davisia** ja **Bob Marleya**. Mutta: "*La raíz nunca la pierdo* - juuriani en koskaan unohda."

Huolimatta siitä, että Pepe Habichuela on kiistatta käsite flamencokitaran saralla, hän on levyttänyt solistisesti sangen vähän. Vain kaksi levyä, tosin sitäkin merkittävämpiä. Varsinkin esikoinen "*A Mandeli*" 80-luvun alkupuolelta kuuluu flamencokitaralevyjen valiojoukkoon.

Sitäkin ahkerampi Pepe Habichuela on ollut laulajien säestäjänä. Hän on uransa aikana säestänyt niin **Pepe Marchenaa**, **Camarónia**, **Enrique Morentea** kuin **Carmen Linaresiakin**. Enrique Morenten kanssa tehdyt levyt ovat jo muodostuneet klassikoiksi - niissä kaksi granadalaista flamencon sekä syvät vedet että uudet virtaukset tuntevaa taiteilijaa kohtaa toisensa.

"Me Habichuelat pidämme laulusta. Sen huomaa myös tavassamme soittaa kitaraa", sanoo Pepe, "lainaan paljon elementtejä cantesta soittooni saadakseni kitarani laulamaan." "*Canta la guitarra*" onkin hänen viime vuonna ilmestyneellä levyllään "*Habichuela en rama*" olevan *rondeñan* nimi.

"OUTO" TEKNIikka

Turun konsertissa kuultin em. *rondeñan* lisäksi taranta, soleá, alegrías ja soleá por bulerías uudelta levyltä sekä tanguillo, jaleo, rumba ja bulerías vanhemmalta, joiden lisäksi Pepe

jammaili veljensä **Carlosin** kanssa myös fandangos de Huelvan ja tangoksen tahtiin.

Konsertti oli siis kitarakonsertti sanan varsinaisessa merkityksessä; enimmäkseen Pepe soitti aivan yksinään. Virheitä ja epäpuhtauksia kertyi ehkä hämmästyttävänkin paljon, mutta niihin vaikutti eittämättä ainakin äänentoiston puuttuminen. "Soittaminen oli vaikeaa, todella todella vaikeaa", mies päivittelee konsertin jälkeen.

"Mokista" huolimatta hän osoitti kuitenkin olevansa puhtaan flamencon mestari. Pepe Habichuelan soitossa on rehellisyyttä ja rytmistä svengijä, joiden ansiosta hän erottuu edukseen konstikkaampien soittajienjoukosta. Suurin yllätys Turun konsertissa olivat *rasguedot*, tai pikemminkin niiden puuttuminen. Maestro esitteli sangen säästeliäästi kuuluisaa, kevyesti mutta kuitenkin voimakkaasti rullaavaa *rasguedo*-tekniikkaansa.

Pepe Habichuela ei ole juurikaan kunnostautunut muiden kuin omien poikiensa opettajana. Syyksi hän ilmoittaa tekniikkansa, joka on *raro*, omituinen. Outous ei kuitenkaan säikäyttänyt sveitsiläisiä kitara-aficionadosia, jotka ovat tehneet videosarjan kuuluisista flamencokitaristeista, jotka soittavat kappaleitaan opetusmielessä.

"Kun kundit pyysivät minua sarjaan, ajattelin ensin että ei, en minä sovi siihen. He saivat kuitenkin puhuttua minut ympäri. Käytin kaksi kuukautta oppiakseni soittamaan kappaleeni niin hitaasti, että ne voisi oppia videolta. Alegrias osoittautui melkein mahdottomaksi!" Suomalaisten kitaristien mukaan alegrias osoittautui todellakin mahdottomaksi: Pepe soittaa videolla kappaleen aivan eri tavalla hitaana kuin nopeana. Eivät ne huiputkaan kaikkea osaa, onneksi.

"Sydäntäni lämmittää ajatus, että videota voivat katsoa kaikki flamencosta kiinnostuneet soittajat, ja jos minun osuuteni auttaa heitä edes vähän eteenpäin niin hyvä. Videohan leviää joka puolelle maailmaa."

Pepe Habichuelan oma esikuva on vanha kunnon **Sabicas**. "Minulla on joitain ideoita **Niño Ricardolta** ja muiltakin, mutta Sabicas on minulle ehdoton ykkönen." **Markku Huotari** huomauttaa kuulleen varsinkin uuden levyn alegriaksessa sabicasmaista aurinkoisuutta ja lämpöä. Pepe Habichuela yllättyy vierustoverinsa asiantuntevuudesta ja tarttuu häntä arvostavasti kädestä: "Aivan oikein! Alegrias on tosiaan eräänlainen kunnianosoitus Sobicakselle. Siitä sen nimikin tulee: *Recordando esencias* (vapaasti suomentaen "olennaisinta muistellen"). *Esencia* on minulle nimenomaan Sabicas."

GRANADA, MI TIERRA

Carmonat siirtyivät Granadasta pääkaupungin vilskeeseen 60-luvun lopulla ja 70-luvun alussa. Nuorin polvi on aidosti madridilaisia. "Madrid on kuin New York, musiikin ja taiteen ehdoton keskus. Madridissa on suorastaan vimmaisen aktiivinen flamencoelämä", toteaa Habichuelan manageri

Alfonso Sitja. "Madridissa kaikki kokoontuvat yhteen", nyökkäilee Pepekin.

Flamencon urbanisoitumisen voi siis nähdä myös positiivisena ilmiönä - eikä ainostaan vieraantumisena vanhasta Andalusiasta. Pepe Habichuela ei ainakaan tunnusta etäännyneensä entisestä kotikaupungistaan ja sen ihmisistä. "Kun olen Granadassa olen humalassa koko ajan!" Pepe tunnustaa ja saa kuulijajoukkion repeämään nauruun. "Minulla on siellä niin paljon ystäviä, ettei juhlista tahdo tulla loppua ollenkaan. Vaimoni on aina huolissaan, kun olen lähdössä etelään."

Granada ei kuitenkaan tarkoita vain ryyppyjuhlia ja huulenheittoa. Sen ilmapiirissä voi tänäänkin aistia syvän etelän kiirettömyyden ja vanhanaikaisen elämäntavan. Ja tietysti flamencon, joka soi miltei jokaisessa vanhan kaupunginosan baarissa. Flamencon historian suuruudet elävät siellä musiikkinsa kautta.

"Uudistajienkin täytyy tuntea vanhat mestarit, täytyy kuunnella mistä kaikki on lähtöisin." Jotta tietäisi minne on menossa.

Päätääksemme haastatteluhetken mahdollisimman juhlallisesti, kysymme lopuksi mitä Pepe Habichuelalle merkitsee flamenco, mitä hän tavoittelee soitollaan. "Haluan soittaa herkästi, kauniisti ilman aggressiivisuutta", hän vastaa, "me Habichuelat soittamme, emme ehkä kovin virtuoosimaisesti mutta aina sydämestämme. Meidän flamencomme on tunnetta, kaipuuta kuin myös iloa ja naurua."

Sen merkiksi "Habichuela en rama"-levyn nimikkobulerías alkaa poikien naurun hörähdyksillä. Perhe kun on sittenkin paras.

Ico Habichuela Viejo ja Tia Marina Habichuela

HABICHUELA-DYNASTIA

Flamenco kestää isältä pojalle. Ainakin niissä suvuissa ja perheissä, joissa flamenco on yhtä luonnollinen osa arkipäivää kuin sopankeitto ja tv:n katselu.

Flamencon historia tuntee useita ns. dynastioita eli sukuja, joiden helmoissa flamenco on kasvanut erityisen voimakkaasti. Tällä hetkellä tunnetuimpia ovat **los Porrina**, **los Sordera** ja **los Habichuela**. Kaikille näille suvuille on yhteistä se, että niiden juuret ovat syvällä traditiossa ja uusimmat versot Madridin *nuevo flamenco*a. Vanha kohtaa nuoren konkreettisesti näissä perheissä.

Los Habichuela, oikealta nimeltään **los Carmona**, on tunnetuimpia flamencokitaran dynastioita. Kitara ja laulu ovat olleet suvun henkireikä jo siinä vaiheessa, kun Carmonat eleivät vielä alkeellisissa oloissa Granadassa. Kerrotaan että perheen pojat pitivät niin paljon paviusta, että heitä ruvettiin kutsumaankin paviuksi (= *habichuela*). Toisen legendan mukaan suvun patriarkka pudotti kerran koko kattilan himoittuja papuja lattialle ja niin häneen tarttui tuo liikanimi. Oli miten oli, jo sukupolvien ajan Carmonat ovat yleinä kantaneet erikoista lempinimeään.

Flamencon kannalta suvun kantaisänä voidaan pitää **Pepe Habichuelan** isoisää **Ico Habichuela Viejoa**, joka vaimonsa kanssa kierteli kyllä aasin selässä myyden voileipiä hengenpitimiksi. Mukana oli myös kitara, joten pariskunta pani aina kylään tullessaan lauluksi ja soitoksi herättääkseen ostajien huomion. Heidän lapsensa oppivat *compásin* jo sylivauvoina ja kitaran perusteetkin hyvin varhain, joten pian matkassa oli kokonainen pesue soittavia, laulavia ja tanssivia pikku papuja.

Vuosisadan alusta olevassa kuvassa itse patriarkka esiintyy tyttärensä **Marinan** säestyksellä (joka oli Pepe Habichuelan tati). Tia Marina Habichuela oli myös loistava laulaja, jonka letroja **Carmen Linares** laulaa hienolla antologiassa "La mujer en el cante" - Carmona-Habichuela -suvun säestyksellä tietenkin.

Marinan veli **José Carmona Fernández** oli sisarensa tavoin *flamenco* sormenpäitään myöten. Hän sai vaimonsa kanssa monta poikaa, jotka kaikki oppivat kitaransoiton salat isältään. Poikien nimet olivat **Juan**, **Luis**, **Carlos** ja **Pepe**. Juanista kehittyi yksi flamencomailman arvostetuimpia laulun säestäjiä. Myös viisi vuotta sitten edesmennyt Luis ja Turussa Pepen kanssa esiintynyt Carlos erikoistui canten säestämiseen. Pepe on heistä ainoa, joka on säestämisen lisäksi tehnyt myös soolouraa.

Klaanin nuori polvi vaikuttaa Madridissa uuden flamencon kärkiyhtyeissä **Ketamassa** ja **La Barbería del Surissa**. Ketama-yhtyeen jäsenistä laulaja **Antonio Carmona** ja kitaristi **Juan Carmona** ovat Juan Habichuelan poikia, **José Miguel Carmona**, joka on esiintynyt myös Barberían riveissä, taas on Pepen ja tämän tanssijatarvaimon **Amparo Bengalan** poika. La Barbería del Surista soolouralle ja **Antonio Canalesin** ryhmään ponnistanut **Pepe Luis Carmona** on Luisin poika. Pepe Luishan on meille suomalaisille aficionadoille tuttu parin vuoden takaiselta Tampereen flamencoviikolta. Uusi polvi ei enää käytä Habichuelaa taiteilijanimenä vaan oikeaa sukunimeään, toki yleinä sukunsa perinteikkäästä lisänimestä.

Yhteys vanhemman ja uudemman polven välillä on ammatillisestikin kiinteä: esimerkiksi Pepe on soittanut Ketama-yhtyeen levyllä (kuuluu "Me llama" -alegrías) ja nuoremmat puolestaan isiensä levyillä. Habichuela-puun oksat voi kuulla laulamassa, soittamassa, tekemässä palmaksia ja huutamassa jaleita Pepe Habichuelan viimeisimmällä levyllä "Habichuela en rama" (ks. música-palsta). Nimi tarkoittaa juuri Habichuelan oksia - tai yhtä hyvin "ehtaa Habichuelaa".

Katja Lindroos

Haastattelutilaisuudessa kysymyksiä esittivät myös Markku Huotari ja joukko tamperelaisia ja turkulaisia flamen-coaficionadoja.

TABLAOT JA FLAMENCO- TANSSIJAN TYÖ

Suuria flamencotanssitaiteilijoita on vain vähän, niinpä tablaot tarjoavat työtä flamencon "käsityöläisille". Kaupallisiksi haukuttujen tablaoiden lavoilla voi kuitenkin nähdä hyviäkin flamencontekijöitä.

Tablaot

Tablao on flamencoesitysten tarjoamiseen erikoistunut ravintola. Sana *tablao* viittaa *tablaan*, puiseen levyyn, josta esityslava tai näyttämö on rakennettu. Flamencotabloita perustettiin vuosisadan vaihteessa kukoistaneiden café cantante –paikkojen inspiroimina, flamencoteatteriesitysten muumioituessa ja sekoittuessa 1950-luvun alusta. Niiden loistokausi painottuu –50 – 60-luvuille, jolloin ne yleistyivät Madridissa. Monet flamencon suurista nimistä aloittivat uransa ja loivat maineensa nimenomaan Madridin tablaossa.

Tablaoesitys oli ja on kuin välimuoto teatteriesityksestä ja yksityisestä fiestasta. Niiden suosio kasvoi turismin myötä. Tyypillistä tablaolle ovat korkeat hinnat ja rutinoitu ohjelmisto.

Flamencotabloiden yleisö muodostuu enimmäkseen ulkomaalaisista turisteista ja rahakkaista ihmisistä, jotka haluavat kokea "tyypillistä espanjalaista musiikki-illan ilmapiiriä". Esimerkiksi Madridin tablaosta tuli niiden loistokaudella käsite. Niissä käyminen kuului asiaan yhtälailla kuin Museo del Pradossa vieraileminen.

Tablaot tuomitaan usein flamencon kaupallistajina, mutta vähäisempien kykyjen ohessa niissä on aina esiintynyt myös loistavia taiteilijoita. Muun muassa **Camarón** aloitti uransa ja tuli tunnetuksi esiintymällä aluksi madridilaisessa Torres Bermejas -tablaossa. Muita kuuluisia esimerkkejä tällaisista tablaoista ovat Zambra, Corral de la Moreria, Los Canasteros, Café de Chinitas, La Venta del Gato, ja El Duende Madridissa sekä El Guajiro ja Los Gallos Sevillassa. Suurin osa aikamme taiteilijoista on esiintynyt tablaossa, ei ainoastaan väliaikaisesti, vaan myös pidempiä ajanjaksoja. Tablaoiden tarjoama säännöllinen palkka on varsin houkuttelevaa.

Flamencotanssijan työn kehitys

Varhaisimmat maininnat andalusialaisista tanssijattarista ajoittuvat ensimmäiselle vuosisadalle ajanlaskumme alkuun. Monet roomalaiskirjailijat, mm. **Plinio**, mainitsevat teksteissään nuoret cadizilaistanssijattaret, jotka tuotiin Roomaan viihdyttämään esityksillään sikäläistä ylimystöä. Heidän tanssissaan on ollut kuvausten perusteella paljon samoja elementtejä kuin mitä nykyisissä espanjalaistansseissa ja flamencossa.

1800-luvulla ja vuosisatamme alussa nuoret, varakkaat, joutilaat herrat, señoritot, järjestivät ajankulukseen ja viihdytykseen juergoja. Näissä yksityisissä juhlissa juotiin ja laulettiin señoritojen toisinaan vain viiniä, toisinaan viiniä ja palkkiota tarjotessa. Usein haettiin viihdykkeeksi tanssitaiteilijoita tyttöjä bordelleista. Joskus tytöt saattoivat señoritojen tullessa hakemaan illanviettoon vaatia, että laulajat ja kitaristit kutsutaan myös paikalle. Näinkin saatiin juerga pystyyn.

Samaan aikaan ja oikeastaan jo 1700-luvulta lähtien esitettiin teattereissa seguidillaa, boleroa, jotaa, fandangoa ja muita kansantanssin muotoja. Joissakin tapauksissa lähes yksinomaan flamenco aina kunnes porvariston flamenco inhoavat jäsenet karkottivat flamencon café cantantes-paikkoihin.

Vuonna 1914 Lontoon Alhambra-teatterissa esitettiin "El Embrujo de Sevilla". Teoksessa tanssivat mm. **Faico**, **Antonio el de Bilbao** ja **La Argentina**. Se oli varsinainen uudistus flamencotanssin maailmassa.

Café cantantet suljettiin 1920-luvulla. Tanssiesityksiä oli lähinnä Salas de variedades –saleissa ja nekin keskittyivät enimmäkseen muotitansseihin ja kupletteihin. Pariisissa oli

kuitenkin herännyt kiinnostus flamencotanssia kohtaan. Syntyi ensimmäisiä flamencoseurueita.

Francon tultua valtaan naiset lähes katosivat flamencon maailmasta neljäkymmentäluvulla. Naisen paikka ei ollut tuolloin juergoissa ellei ollut huora tai muuten häpeämätön. Julkisesti esiintyvät naiset esiintyivät yhdessä isiensä, veljiensä tai aviomiestensä kanssa. Arvostettu flamenconainen nähtiin mielellään matriarkkana kasvattamassa uusia pikkuflamencoja.

Franco suosi kliseisiä flamencospektaakkeleita, joissa nainen oli kaunis, saavuttamaton ja naisellinen. Flamenco-tablaossa nähtiinkin useita senkaltaisia esityksiä.

Nykyään flamencotanssijalle työtä tarjoavat lähinnä tablaot sekä tanssi- ja teatteriseurueet. Erilaiset festivaalit ja konsertit työllistävät vain hetkellisesti soolotanssijoita ja seurueita. Monet nimekkäät flamencotanssijat ovat perustaneet oman ryhmän, kuten esimerkiksi **Cristina Hoyos**, **Antonio Gades**, **Manuela Carrasco**, **Carmen Cortés**, **Antonio Canales** ja **Joaquín Cortés**.

Työ tablaossa

Tablaoihin suhtaudutaan yleisesti varsin kriittisesti ja kaikkein kriittisimmin siellä tanssiin naisiin ja tyttöihin. Joidenkin tablaoiden suhteen tämä on ikävä kyllä aivan aiheellista. Kiinnityksen saamiseksi kriteerit voivat olla ihan muualla kuin tanssitaideossa. Joillekin tablaoilta on tärkeää, että heidän tanssijattarensa ovat kauniskasvoisia, hoikkia ja pitkiä. Näiden näyttävissä puvuissaan esiintyvien tyttöjen taitojen kriteereiksi riittää pari tanssiakatemiassa opittua askelta ja kyky toistaa niitä ilta illan perään koko show-kauden ajan.

Kyseessä on kuitenkin kova työ. Esityksiä tablaossa on kuutena tai jopa seitsemänä iltana viikossa, joka ilta kaksi näytöstä. Työ alkaa kymmeneltä illalla ja päättyy aamuyöllä kolmen aikoihin. Tanssijoiden palkka on pieni ja usein esimerkiksi esiintymispuvut pitää hankkia ja maksaa itse. Käytännössä palkka on usein jopa niin pieni, ettei se muuhun riitäkään (esimerkiksi eräässä sevillalaistablaossa 90-luvun alussa 4000 mk/kk).

Tablaossa esiintyy useimmiten talon oma ryhmä, *cuadro flamenco*. Toisinaan mukana on vieraileva taiteilija, *artista invitada*, tai esiintyvä ryhmä kokonaisuudessaan on talon ulkopuolelta.

Cuadro flamenco muodostuu esimerkiksi yhdestä tai kahdesta miestanssijasta ja kolmesta tai useammasta naistanssijasta, jotka esiintyvät joko laulajien ja kitaristien tai nauhan säestyksellä. Ohjelmisto koostuu usein flamencon ohella klassisesta espanjalaisesta tanssista tai jopa jotasta. Suosittuja teemoja ovat tulitanssi ja noiduttu rakkaus **Manuel de Falla**n teoksesta *El Amor Brujo*.

Tanssijattaret ovat usein hyvin nuoria. Vieläkin monen tanssijattaren ura loppuu perheen perustamiseen. Siinä missä madridilainen nuori nainen treenaa aamut Amor de Dios flamencokoulussa ja tanssii yöt tablaossa, hänen sevillalainen sisarensa joutuu valitsemaan treenaamisen ja työpaikan välillä. Kotoa ei sovi olla poissa liikaa.

Cuadro flamencon sisällä vallitsee tarkka hierarkia esiintymisjärjestyksen ja määrän suhteen. Niinpä lyhimmän fin de fiestan pyrähdysten tanssiikin suurin tähti. Mutta onko ryhmän tähti paras tanssija, se onkin toinen juttu. Espanjassa hierakiaan vaikuttavat merkittävästi ikä ja myös "virka-vuodet". Hierarkia onkin hiukan monimutkaista.

Vieläkin flamencomailman miehistä; kitaristeista, laulajista, tanssijoista suurin osa on mustalaisia, kun taas naisten, lähinnä tanssijattarien enemmistö on valkolaisia, jopa ei-espanjalaisia. Asenteissa heijastuu tanssijattarien historia juergoissa ja perinteinen flamencon miehinen kulttuuri. Arvostuksen säilyttämisen ja väärinkäsitysten vuoksi tanssijattaret eivät juuri kaveeraa ryhmän miesten kanssa.

Erika Alajärvi

Lähteet:

- Blas Vega, J. & Rios Ruiz, M. 1988: Diccionario Enciclopédico Ilustrado del Flamenco
- Mitchell, T. 1994: Flamenco Deep Song
- Revista de Flamencología numerot 1/95, 2/95 ja 3/96
- Washabaug, W. 1996: Flamenco Passion, Politics and Popular Culture

Flamencojen ammatit

Flamenco on alun perin ollut paljon miesten juttu, sillä työläismiehillä oli tapana kokoontua baareihin illansuussa juomaan viiniä ja laulamaan silloin milloin oli tarpeeksi rahaa viiniin. Naiset pääsivät esille lähinnä markkinoiden ja karnevaalien aikaan. Kodin ulkopuolelle juhlimaan päässeet naiset koristautuivat ja tanssivat sydämensä kyllyydestä. Flamenco oli enemminkin sosiaalinen tapa kuluttaa aikaa kuin jotain mitä myydä.

Niinpä flamencontekijöillä oli muita rahanansaitsemiskeinoja. Osa *paloista* on muodostunut työn parissa, kuten *taranta* kaivosmiesten keskuudessa ja *trilla* muulia ajettaessa. Tavallisia ammatteja olivat kaikki maaseudun ammatit kuten seppä, teurastaja, leipuri, muurari,

korinpunoja. Joukkoon mahtuu myös merimiehiä, entisiä sotilaita, varkaita, salakuljettajia, prostituoituja ja itkijänaisia sekä muita köyhistä köyhimpiä.

Mielenkiintoista on, että espanjalainen älymystö on ollut hyvin kiinnostunut flamencosta. 1920-luvun älymystö, lähes kaikki kulttuurivaikuttajat kansallisorkesterin johtajasta taidemaalareihin etunenässä runoilija **Federico García Lorca** ja säveltäjä **Manuel de Falla** vaikuttivat suuresti flamencon arvostukseen taidemuotona.

Flamencosta ovat innoittuneet myös säveltäjät **Stravinsky**, **Debussy**, **Ravel**, **Bartók** ja monet muut.

Erika Alajärvi

Flamenco turisteille = helmiä sioille?

En muista ensimmäisestä tablaokokemuksestani paljoakaan. Päällimmäisenä muistikuvana on sankkaakin sankempi tupakansavu, joka teki hengittämisen vaikeaksi; myös näkökykyni oli rajoittunut veden valuessa ärtyneistä silmistä. Juoksin ulos tämän tästä haukkaamaan happea ja pyyhkimään silmiäni, mutta takaisin sisään oli taas päästävä.

Nykytietämykselläni arvioisin että sen on täytynyt olla ehtaa turistikamaa, aina muodokkaiden tanssijattarien värikkäitä pallohameita ja avonaisia kaula-aukkoja myöten. Esityksen tasosta en pysty sanomaan mitään; arvostelukykyni

flamencon suhteen oli tuolloin vielä kehittymätön. Vuosi oli 1968 ja olin juuri täyttänyt seitsemän vuotta.

Vuosia myöhemmin istuin suuren kaupungin tablaon taaimmaisessa pöydässä japanilaisten kansoittaessa parhaat näköalapaikat. Olin jaksanut katsoa kaksi settiä ryhmältä, joka ei juuri mieltä ylentänyt. Vanhin naisista enimmäkseen istui ja viilasi kynsiään happama ilme naamallaan. Yhdellä oli niin kireä puku, että teki pahaa katsoa. Ilmeisesti uusin tulokas, se ainoa joka jaksoi olla innostunut, sai tehdä kaiken työn. Siitäkin oli taide vielä kaukana.

Japanilaiset olivat rymistelleet ulos jo kesken ensimmäisen esityksen, otettuaan pakolliset valokuvat. Olin itsekin aikeissa lähteä, kun huomasin muutaman ei-turistin astuvan puolityhjään saliin. Samassa näyttämölle ilmestyi jättiläiseltä vaikuttava miestanssija, joka tanssi tinkimättömästi ja yleisöstä piittaamatta, itsetietoisesti ja arvokkaasti. Yllätys oli täydellinen ja liikutuin syvästi; aika pysähtyi ja paikka menetti merkityksensä.

Tavatessani ko. herran myöhemmin toisaalla, en ollut tuntea: hän oli todella pienikokoinen. Ymmärsin flamencon magian tulleen osakseni - turistitablaossa!

Miksi tämä nostalgia? Silmiini osui (cordobalaisesta sanomalehdestä) yleisönosastokirjoitus, joka heijastaa monen aficionadon ajatuksia tabloista ja flamencon kaupallisuudesta:

Flamenco kulutushyödykkeenä

Flamenco, jota tarjotaan sekä ulkomaisten että espanjalaisten kosmopoliin tabloissa, ei ole enää aikoihin ollut Andalusian kansan vilpittömyyttä ja rehellistä ilmaisua. Tabloissa lauletaan, tanssitaan ja soitetaan aiemmin sovittujen, vulgäärien normien mukaan, mikä on hyvin kaukana siitä taiteesta ja spontaaniudesta, mitä kaikissa flamencoteoksissa tulisi olla.

Suurimmassa osassa tabloita flamenco on lakannut olemasta andalusialaisten omaisuutta ja muuttunut esityksnumeroksi (etenkin tanssissa). Flamenco on näissä laitoksissa ylipäänsä lakannut olemasta ja muuttunut kulutustavaraksi.

Suurkaupungeissa, joissa törmää tablo-kylltiin on muodostunut fraasi "mennä flamencolle" tai "mennä yhdelle flamencolle" - molemmat synonyymejä vähäpätöiselle tavalle huvitella. Flamencolle mennään samalla välinpitämättömyydellä ja itsevarmuudella kuin mennään illastamaan elegantiin ja muodikkaaseen ravintolaan tai tanssimaan hetkeksi psykedeeliseen diskoteekkiin.

Flamencotaiteen, popularisoituaan tai paremminkin sosialisoituaan tässä määrin, hioutuaan sarmattömäksi, on täytynyt hylätä kaikki se mikä on esisiltä perittyä ja yllätyksellisestä, irrottaa hujat juurensa ja muuntua siksi, mitä se näissä tapauksissa on: mauttomaksi, yksinkertaiseksi spehtaakkeliksi, joka on kaikenlaisen yleisön käytettävissä.

Flamencon ilmaisumuotojen (laulu, tanssi ja soitto) on ollut pakko hyväksyä uudet tavat ja muodot, joita impressarit vaativat tarjotakseen yleisölle hetken mahdollisimman mukavasti vietettyä aikaa. Yleisö ei edes vaivaudu ajattelemaan, että se mitä se näkee ja kuulee olisi enempää kuin silmille ja korville miellyttävä esine.

Laulun, ollakseen vastapäätä yleisöä jonka kanssa sillä ei ole vähäisintäkään ajatustenvaihtoa, ollakseen yleisön kanssa joka on täysin välinpitämätön, joka ei tunne laulua

eikä ota osaa sen vilpittömyyteen, on täytynyt siirtää toiselle sijalle laulun ilmaisevimmat muodot ja kaupallisten käskyjen takia hyväksyä asiakkaiden mieltymykset. Rehellisyys on vaihtunut kuluttamiseen.

Tapahtuneesta vahingosta huolimatta laululla on ollut onnea; vielä on olemassa vastuullisia, ammattitaitoisia laulajia, jotka mitä turistimaisimmissakin tabloissa tuntevat vastuuta säilyttää ja esittää todellista flamenco: traagista ja humania.

Paljon surullisemmin on käynyt tanssille: tukeutuessaan escuela boleraan (kastanjettien säestyksellä tanssittua sangen klassista tyyliä, toim. huom.) se on hämärtynyt ja hävittänyt alkuperäisen flamencotanssin olennaisimmat piirteet. Valtaosassa tabloista esitetään flamencotanssina valheellista ja huonoa karikatyyriä. On tavallista, että tanssista vastaavat kauniit tytöt, joilla on näyttävät ja rohkeat puvut sekä tanssikoulussa opetellut askelkuviota ja desplantet, joita toistetaan showsessiosta toiseen.

Tilannetta kommentoi eräs artistimme, joka sanoi vakavissaan, että nykyisin tablaossa menestyäkseen tanssijalla täytyy olla kaunis vartalo, miellyttävät kasvot ja oveluutta vilautta säärtä. Tällaiseen äärimmäisyyteen olemme päätyneet flamencon sofistikoitumisen myötä!

Ymmärrän kirjoittajan tuhtumuksen ja olen monestakin asiasta samaa mieltä. Valtaosa näkemästäni tablo-flamencosta on ollut korkeintaan keskitasoa tai niin huonoa, että sieluun on sattunut (sekä teknisin että taiteellisin kriteerein arvoituna).

En ole aina jaksanut innostua aloittelevien pikkutyttöjen tempuilusta, leipääntyneistä kehäraakeista enkä laahuspuvun esittelijöistä (varsinkin kun se oli niin kapea, ettei kävelemisestä tahtonut tulla mitään, tanssimisesta nyt puhumattakaan).

Enkä ihmettele sitä, etteivät esiintyjätäkään jaksu innostua tekemisestään: kuudesta seitsemään kertaan viikossa kolmesti illassa samaan särisevään taustanauhaan toistettavan turistikohdan esittäminen mihin tahansa tyytyväille yleisölle ei ole omiaan herättämään intohimoja.

Jos tabaloit olisivat osa universaalia flamencoresurs-sivarantoa - ja niiden resurssit siirrettävissä lahjakkaille flamencoihmisille taiteen tuottamiseen, joka näin välittyisi kaikelle kansalle - kannattaisin tabloiden sulkemista oitis. Näinhän ei ole: tabloit ovat voiton maksimointiin pyrkiviä liikeyrityksiä (ainakin periaatteessa), jotka tuottavat ohjelmaa ja palveluja ihmisille, jotka haluavat kokea jotain erityisen espanjalaista.

Tabloit ovat jääne ajalta, jolloin valtio tarvitsi niitä omien ongelmien ratkaisemiseen ja vaikka projekti poistettiin poliittisesta ohjelmasta jo 1960-luvun lopulla, formaatti elää yhä. Espanjaan matkustavat ihmiset haluavat edelleen kokea flamencoja ja ainoa takuuvarma osoite on tablo (aficionadot osaavat ja jaksavat metsästä flamenconsa festivaaleilta, peñoista etc.).

Ja ilmeisesti asiakkaat saavat mitä ovat menneet hakemaan. En ole kuullut tyytymätöntä kommenttia - sen sijaan lukemattomia "me nähtiin Kanarialla aivan ihana flamingoesitys" -purkauksia. Monille tablo on ensimmäinen flamencokoketus ja voi johtaa syvempään tuttavuuteen.

Aina on ollut ihmisiä, jotka manaavat rappiota, kadotusta ja maailmanloppua flamencolle. Jo vuonna 1881 kriitikot pelkäsivät café cantantesien tappavan mustalaislaulun. Niin ei käynyt. Flamenco pelastautui moderniin aikaan monipuolistumalla, erikoistumalla, tiivistämällä muotoaan ja hakeutumalla aina sinne, missä sillä on elinmahdollisuuksia. Eikä paluuta entiseen ole.

Flamenco on lakannut olemasta kenenkään omaisuutta (jos se on sitä koskaan ollutkaan) ja neitseellisen suhteensa rahaan se menetti ja viime vuosisadan puolivälissä. Kuitenkin, harvalla muulla taiteenajalla on yhtä ongelmal-

linen suhde rahaan, kaupallisuuteen ja yleisöön kuin flamencolla.

Olen nauttinut isojen teattereiden huippuunsahtiouista ja erittäin kaupallisista flamencoesityksistä sekä amatööri-rupisesta ja teknisestä ontuvasta ilmaisusta. En pysty enkä halua arvottaa toista tärkeämmäksi tai oikeammaksi toista. Erilaisuus on flamencon rikkaus. Minulle flamencossa tärkeämpää kuin paikka tai taustalla liikkuvat 'rahavirrat' ovat olleet tekijöiden omaehtoinen, ehdoton ja vilpittön taiteellinen asenne tekemiseensä. Se on aina taannut koskettavan, ajattoman ja universaalin kokemuksen.

Olisiko flamenco 'puhtaampaa' jos tabloita ei olisi? Ainakin moni flamencotyöläinen jäisi ilman säännöllisiä tuloja ja erityisesti uransa aloittavat nuoret menettäisivät tilaisuuden hankkia esiintymiskokemusta (**Mario Maya**, **Antonio Gades** ja **Manuela Vargaskin** ovat aloittaneet tabloista). Flamenco ei taiteena ja ammattina eroa muista lajeista siinä, että alalla on lahjakkaita ja vähemmän lahjakkaita, hyviä ja huonoja, ahkeria ja laiskoja; jälkimmäiset tuskin katoaisivat sukupuuttoon tabloiden mentyä. Sen sijaan tabloita VOI syyttää siitä, että ne säästävät työvoimakustannuksissa ja palkkaavat ala-arvoista (ja -ikäistä) työvoimaa.

Taso on paljolti kiinni paikan omistajasta, mutta - ja ennenkaikkea - myös kysynnästä. Tablo elää niin kauan kuin sillä riittää asiakkaita. Jos aika ohittaa tabloit - kuten kävi café cantantesille - en sure ilmiön kuolemaa. Ennen-pitkää syntyy tilalle jotain uutta. Jos saan esittää toivo-muksen: taitavaa, laadukasta ja ilmaisevaa flamencoja valis-tuneelle ja vaativalle flamencokuluttajalle.

*Hannele Tuomipuu
yleisönosastokirjoituksen suomensii Hannele Tuomipuu*

**KAIVATAAN
ESIINTYJIÄ / ESIINTYJÄRYHMIÄ,**
jotka ovat halukkaita tekemään keikkoja
yhdistyksen piikkiin. Palkkiot käytettäisiin
peñan hankintoihin ja remontointiin.
Ilmoittautua voi yhdistyksen kännykkään
Hannelelle puh. 0422 - 332 337
PS. myös Tampereen flamencoviikolle!

100 vuotta
Federico García Lorcan
syntymästä

Lorca, poeta

Tänä vuonna vietetään Lorcan juhlavuotta. Letra kunnioittaa andalusialaista neroa juttusarjalla. Tässä numerossa kerrotaan Lorcasta runoilijana.

“Lapsuuteni kodin pihalla kasvoi poppeleita. Minusta kuulosti aivan siltä kuin ne osaisivat laulaa. Tuuli keinuttellessaan puiden oksia synnytti ääniä, jotka olivat minulle musiikkia. Tapanani oli kuljeskella tuntikausia poppeleiden lomassa ja säestää omalla äänelläni niiden laulua. Eräänä päivänä pysähdyin ihmeissäni. Joku sanoi minun nimeni - ääntäen huolellisesti ja eritellysti jokaisen tavun kuin tavaten: Fe... de... ri... co... Katsoin ympärilläni, mutta en nähnyt ketään. Kuulin kuitenkin jonkun jatkuvasti kuiskailevan nimeäni. Kuunneltuani pitkän toven löysin syyn. Vanhan poppelin oksat rahistessaan toisiansa vasten loivat yksitoikkoisen ja valittavan äänen, joka kuulosti omalta nimeltäni.”

Tämä lapsuuden muisto kertoo olennaisen Federico García Lorcan kasvusta runoilijaksi. Luonnon ilmiöt ja arkiset tapahtumat muuttuivat nuoren Federicon mielessä maagisiksi ja omalaatuisiksi tarinoiksi. Jokainen kasvi, kivi, eläin oli ihme, joka puhutteli Federicoa ja kiihotti hänen mielikuvitustaan.

Kyky nähdä arjessa outous, erilaisuus, taikuuksa lieenee kaikkia taiteilijoita yhdistävä piirre. Federico García Loralle tämä kyky oli kaiken lähtökohta. Maailman ihmeellisyys verhosi hänen tarinoitaan tanssijoista, härkätaistelijoista, mustalaisista, kyläläisistä - sanalla sanoen Andalusiasta. Nämä kotiseudun mullasta syntyneet runot eivät kuitenkaan hautautuneet samaan multa. Lorcan runoissa paikallisuus yhdistyy yleismaailmallisuuteen - ja tekee hänestä universaalin runoilijan. Elämän ja kuoleman arvoitus on sama kaikkialla. “*Sólo el misterio nos hace vivir; sólo el misterio.*” (= vain arvoitus saa meidät elämään, vain arvoitus)

“Mustalaisuus on minulle vain kirjallinen aihe, ei muuta.”

Tokaisu kertonee tarpeeksi siitä riippakivestä, jota Lorca joutui kantamaan suurimman osan elämästään. Hän julkaisi ensimmäisen runokokoelmansa “Libro de Poemas”

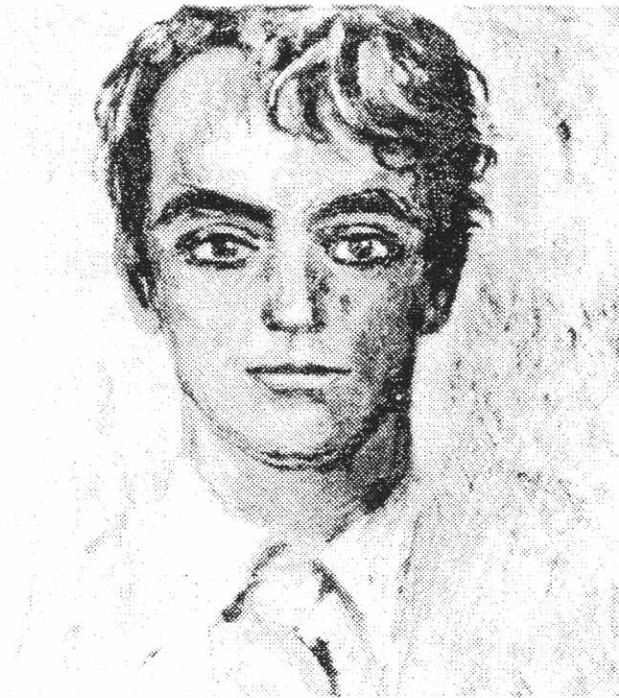
parikymppisenä nuorukaisena. Heti sen jälkeen hän ryhtyi kirjoittamaan “Poema del Cante Jondoa”, jonka hän kuitenkin luovutti julkaistavaksi vasta vuonna 1931. Sitä ennen ilmestyi “Romancero gitano”, josta tuli Lorcan läpimurto ja joka on edelleen hänen suosituin runoutta.

Juuri “Poema del Cante Jondossa” ja “Romancero gitanossa” Lorca löysi oman äänensä - joka ymmärrettiin kuitenkin väärin. Runoilija leimattiin “primitiiviseksi mustalaisten runoilijaksi”, rooli jota vastaan hän taisteli koko elämänsä ajan tuloksettomaksi. Vielä tänäänkin Lorcaa ympäröi mustalaisiin liitetty mystiikka, minkä vuoksi Lorcan henkilökohtaiset ansiot runoilijana usein jäävät näkemättä.

Kuten Letra 1/98:n “Lorca, aficionado” -jutusta voi lukea, Lorca tutki innokkaasti Andalusian kulttuuria - lauluja, tarinoita, tapoja - mutta loi niistä aivan oman maailmansa. Lorcan runoutta ei kenties olisi ilman Andalusian kulttuurin vaikutusta mutta hänen runonsa eivät myöskään ole vain Andalusian kulttuurin vaikutusta (samaa stereotyyppiä ovat sortuneet myös ne, joiden mukaan **Sibeliuksen** musiikki on Suomen luontoa - ja siinä kaikki).

Lorca “villeys” ja “alkukantaisuus” asettuu vähintään omituiseen valoon, jos tarkastelee hänen kouluttautumistaan. Hän aloitti poikkeuksellisen nuorena, vain 17-vuotiaana, humanististen tieteiden opinnot Granadan yliopistossa. Samoihin aikoihin hän tutustui Granadan johtaviin kulttuuripersooniin, mm. **Manuel de Fallan** (ks. Letra 1/98).

Granadan maakuntayliopisto vaihtui kansainvälisempään Madridiin vuonna 1919, jossa hän suoritti tutkinnon

oikeustieteissä. Tutkimtoa tärkeämpää Lorcalle oli kuitenkin monien taiteilijoiden ja kulttuurivaikuttajien kohtaaminen, mm. **Salvador Dalín, Ortega y Gassetin** ja **Juan Ramón Jiménez**. Ensiksi mainitulle Lorca omisti myöhemmin yhden aistillisimmista runoistaan (jonka perusteella on väitetty, että homoseksuaalilla Lorcalla olisi ollut suhde Dalín kanssa), viimeksi mainittu oli hänen taiteellisia esikuviaan.

Niin spontaania ja intohimoista kuin Lorcän runous onkin, niiden takana oli paljon enemmän kuin poikkeuslahjakkuuden elämänjano. Lorca opiskeli ahkerasti runouden eri suuntauksia, vaikutui syvästi mm. surrealismista ja dadaismista, seurasi kaikkia kulttuurin virtauksia (hän oli muusikko, taitava piirtäjä ja myöhemmin myös näyttelijä, ohjaaja, lavastaja, puvustaja...).

Toisin sanoen, Lorca ei ollut vain taiteellisesti kyvykäs kyläläinen Granadan provinssista, hän oli sivistynyt eurooppalainen. Tutkija **Mercedes García Plata** Pariisin Sorbonnen yliopistosta korostaakin Lorcän olleen ammattirunoilija, välineensä osaava mestari. Jo tämä erottaa hänet Andalusian mustalaislaulajista ja tekee Lorcasta olennaisesti jotain muuta kuin "mustalaisrunoilijan" (tällä en halua väheksyä parhaiden cante-letrojen runollista arvoa). Alkukantaisuus ja viljeys olivat hänen runoutensa ominaisuuksia, eivät hänen persoonansa. García Plata siteeraa sanojensa painoksi Lorcää itseään:

"Runoilijat jotka kirjoittavat kansanlaulelmia samentavat kirkkaat sisusnesteet, jotka virtaavat todellisesta sydäimestä. Ja heidän säkeistään voi huomata, miten säännöllinen ja ruma onkaan kielioppia taitavan miehen rytmi! Kansasta on otettava vain sen perimmäinen olemus ja muutama värittävä liverre. Koskaan ei pidä matkia uskollisesti sen sanoin-kuvaamattomia muotoiluja, koska jos niin teemme, ainoastaan samennamme niitä. Yksinkertaisesti koulutuksemme vuoksi."

!Ay! n syvin olemus

Lorcän mukaan pelkästään mielikuvitus ei riitä taiteellisen työhön. Mielikuvitus on, kuten hän sen ilmaisi, "sielun teko". Tästä sielun teosta tai ominaisuudesta olisi jatkettava eteenpäin, inspiraatioon, joka on "sielun tila". Mielikuvitus seuraa inhimillistä logiikkaa, inspiraatio runollista logiikkaa. Vasta inspiroituneena runoilija saa tekniikkansa palvelukseensa, mutta inspiraatiota ei voi pyytää - se saapuu, jos on saapukseen. "Mielikuvitus on löytö, sen sijaan inspiraatio on herra, sanoinkuvaamaton lahja."

Inspiroitumista Lorca vertasi matkaan, jolle taiteilija lähtee löytääkseen uusia tuntemattomia maita. Runo ei kuitenkaan synny tuolla matkalla. Voidaakseen kirjoittaa ehyen runon runoilijan on palattava takaisin. Runo on siis eräänlainen matkakertomus. Runollisen matkan tekemistä hän pohti mm. esseessään runoilija **Luis de Góngorasta**:

"Kun runoilija alkaa tehdä runoa (tiedän tämän omasta kokemuksestani), hänellä on hämärä tunne - ikään kuin hän olisi menossa yölliselle metsästysretkelle kaukaiseen metsään... On pakko lähteä. Ja juuri lähtemisen hetki on runoilijalle vaarallinen. Runoilijalla on oltava kartta paikoista, jonne hän aikoo mennä ja hänen on osattava valita tuhansista kaunottarista ja kaunottarien pukuun pukeutuneista rumiluksista, jotka kulkevat hänen silmiensä ohitse. Hänen on suljettava korvansa kuten Odysseus seireenien kutsuilta, ja hänen on osuttava jousillaan eläviin kielikuviin eikä keinotekoisiihin ja valheellisiin, jotka seuraavat häntä... Toisinaan on päästettävä ilmoille huutoja runouden yksinäisyydessä voidakseen karkottaa helppouden pahat henget, jotka houkuttelevat runoilijaa imartelulla ja suosiolla runouteen, jossa ei ole esteettistä ajatusta, ei järjestystä eikä kauneutta."

Lorcän flamencon kannalta kiinnostavimmat runolliset matkat on kirjattu kokoelmaan "Poema del Cante Jondo". Monissa runoissa vilahtelevat eri *palojen* nimet, kuten *siguiriya*, *soleá*, *malagueña*, *saeta* ja *petenera*, canten suuruuksia kuten **Silverio Franconetti** ja **Juan Breva** sekä flamenkokulttuurille keskeisiä paikkoja ja tapahtumia, kuten *café cantante*, pääsiäiskulkue Sevillassa, luola Sacromontessa jne.

Runokokoelma alkaa pikku balladilla kolmesta joesta, jotka halkovat Sevillaa ja Granadaa. Lorca vertaa Sevillan Guadalquivir-joen elinvoimaa Granadan kahden pienen joen hedelmättömyyteen. Guadalquivir virtaa appelsiini- ja oliivipuiden keskellä vuolaana antaen hyvän reitin purjeveneille. Granadan joet laskevat hyisiltä vuorilta ja niiden vesissä matkaavat vain surut. Rinnastusten välissä toistuu huudahdus: *¡Ay, amor que se fue y no vino!* (Voi rakkautta joka lähti eikä tullut!).

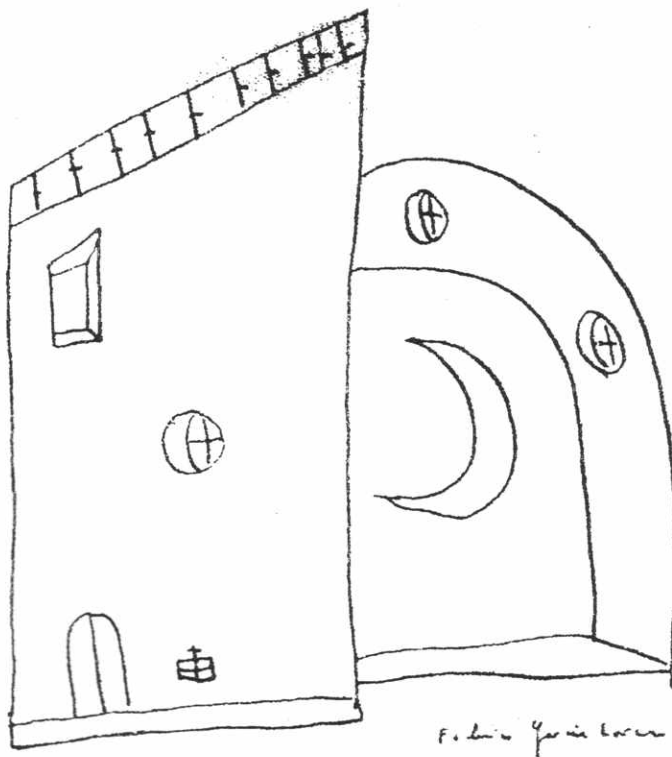
Jo tässä ensimmäisessä runossa nousevat esiin koko kokoelman keskeiset aiheet: rakkaus, kaipuu, elämänjano, kuivuus, kuolema. Guadalquivir on kuin **Unto Monosen** tangon satumaa, jota runoilija haikailee. Oman kotikaupungin miltei rutikuivat joet eivät pysty antamaan kasvualustaa kasveille, eivät virtausta veneille - eivätkä rakkautta ihmiselle. Vain huutoja ja huokauksia.

Pientä balladia seuraa kolme kokonaisuutta, jotka liittyvät keskeisesti flamencoön: "Poema de la siguiiya gitana", "Poema de la soleá" ja "Poema de la saeta". Heti aluksi on kiinnitettävä huomiota kokoelmien nimiin. Jo niistä voi päätellä millä otteella runoilija lähestyy cante jondon lajeja. Kuten Mercedes García Plata huomauttaa, runot eivät ole siguiiryasta, soleá tai saetaa vaan näistä *paloista* innoituksensa saaneita runoelmia. Siksi Lorca käyttää niiden edessä sanaa "poema". Suomentajissa käydetään usein ilmaisuja "Mustalais-siguiryan mukaan" ja "Soleán mukaan".

Esimerkkinä Lorcan tavasta soveltaa cante jondon elementtejä voi ottaa "Poema de la siguiiya gitanan". Mustalaissiguiyria oli Lorcan mielestä cante jondon täydellisin muoto. Ensimmäinen runo on nimeltään "Paisaje", maisema, jossa Lorca maalaa lukijan eteen maalaisnäkömään, jonka tummista pilvistä ja lintujen siipien liikkeistä voi aistia myrskyn saapuvan. Kuolema on lähellä.

Toisessa runossa kitara aloittaa valituksensa. Kitaran soinnuista purkautuvat vuosisatojen tuskan huudot, joita "ei voi vaientaa". Runossa voi miltei kuulla *rasguedon* sisuksiin tunkeutuvan pyörityksen. Lorca lopettaa runon upeaan kielikuvaan kitaran olemuksesta: kitara on "viiden miekan pahasti haavoittama sydän". Nuo viisi miekkaa voisivat olla vaikkapa soittajan viisi sormeä.

Kitaran itkun jälkeen ilmaan purkautuu: ¡Ay! Tämä mustalaissiguiryan "hirveä huuto" kiihii vuorelta vuorelle, oliivipuista se rientää tuulena eteenpäin. Runo loppuu

sanoihin "luolien kansa kurkottaa lamppujaan", mikä viittaa ilmeisesti mustalaisiin, jotka asuttivat (ja asuttavat edelleen) Granadan Sacromonten luolia.

Lorcalle aidoin ja oikein cante jondo oli juuri näiden luolien asukkien taidetta. Lorcan cante oli maalaista ja hän vastusti

oman aikansa urbaania flamencoä. Hänelle itseasiassa koko flamenco -sana merkitsi cante jondon degeneroitunutta muotoa. Toisaalta on muistettava, että juuri Lorcan aikana flamenco kaupallistui ja esityksistä tuli yhä speaktaakkelimaisempia.

Ennen *operismoa* flamencossa elettiin café cantante -kautta, johon Lorca viittaa "flamencovinjettiensä" viimeisessä runossa. Laulajatar **La Parrala** keskustelee kuoleman kanssa. Häntä ympäröi tyypillinen cafén miljöö: peilit, lamput, katsojat. Mercedes García Platan mukaan Lorcan kielikuvat "vihreistä peileistä ja lasisista lamputista" viittavat siihen keinotekoisuuteen ja vääristymiseen, mikä tapahtui cantelle sen kehittyttyä spontaanista ilmaisusta est-raditaiteeksi.

Kuoleman ja rakkauden lauluja

Runon sisältö ei kuitenkaan ole flamencokritiikkiä, vaan olennaista siinä on kuoleman läsnäolo. Lorca kuvasi kuoleman usein kulkemassa huoneiden ja tilojen läpi, läheltä ihmisiä. Lorca uskoi myös, että juuri cante jondossa ihminen voi puhua kuolemalle.

Kuoleman kauhistuttavuus rikkoo canten säännöllisen rytmin. Säkeistöjen väliin, sanojen loppuun, jopa tavujen keskelle tunkeutuu ay-valitus - joskus katkonaisena, joskus jatkuvana nauhana. Lorca sovelsi tätä cante jondon ominaispiirrettä runoihinsa. "Arqueros"-runossa toistuvat ¡Ay, Guadalquivir! -huudahdukset, "Falseta"-runo alkaa kuin flamencolaulu sanoilla ¡Ay petenera, gitana! ¡Yayay, petenera! ja "La Soleá" loppuu kuten flamencolaulajan loppuheikutus ¡Ay, yayayayay, que vestida con mantos negros!. Ayn lisäksi Lorca käyttää täytesanaa que ja jopa sanaa madre samantapaisesti kuin flamencolauluissa rytmittämään säkeistöä

Niinpä ei olekaan ihme, että Lorca toivoi runojaan luettavan nimenomaan ääneen. Ne löytävät lopullisen muotonsa, kuten flamencolaulutkin, vasta ihmisen suussa ja äänessä. Lorcan runoilijaystävä **Gerardo Diego** esittikin Lorcan runoudesta oivan kysymyksen: "¿Esto es poesía, pintura o música?" (= onko tämä runoutta, maalaustaidetta vai musiikkia?)

Huolimatta siitä, että Lorca lainasi cante jondon rytmikkäitä ja rakennettuja runoihinsa (jotka yleisesti ottaen seuraavat eri runomittoja), Lorcan kielikuvat ovat täysin omintakeisia. Lorca oli metaforan mestari. Joitakin metaforia hän käytti niin itsepintaisesti, että tutkijat ovat niiden perusteella tehneet eräänlaisia "Lorca-sanakirjoja", joiden avulla runojen arvoitukset voisivat paremmin aueta. Muutamia **Francisco Carreguin** esimerkkejä: granaattimena = intohimo (toisaalta myös runoilijan kotikaupunki, granada nimittäin on suomeksi granaattimena), taivas = ihanne, sitruuna = onni (ei suinkaan katkeruus), hämähäkki = perikato, nainen = suru (nainen ei tuo surua vaan naisen olemus symboloi surun tunnetta).

Kuolemaa tarkoittavia metaforia on löydetty roppakaupalla. **Allen Josephsin** mukaan ainakin seuraavat tarkoittavat

Cançion de la madre del Amargo

*No lloran puerto en mi sabana
mis adelfas y mi valma*

*En la sainte y nite de Agosto
con un ~~del~~ ~~del~~ ~~del~~ de koro.*

*La cruz. ¡Y años emolando!
era muneo y amargo.*

*Vecinas clamo una jara
de canotas con limonada.*

*La cruz. No llorai ninguna
el amargo esta en la luna*

9 de Julio 1925

viikatemiestä: skorpioni, levä, vesisäiliö, rikkinäinen kaari, pääkallo, tuhka, kurjenpolvi, likaviemäri, krokotiili, mutka, lammikko, terä, kynsi, kasvottomat ihmiset, halkeama, liero, ruoho, muurahainen, kastemato, meri, sammal, koira, kivi, kaivo, katkera riisi, satakieli, valkea lakana, rupisammakko, muratti, kuu. Viimeksi mainittu ylitse muiden.

Lorcan metaforien tulkinnessa on kuitenkin ongelmansa, kuten metaforien kohdalla aina. Esimerkiksi sana *verde* eli vihreä toistuu useissa runoissa, mutta ilmiselvästi tarkoittaa aivan eri asioita. Toisinaan vihreä on elämän, seksuaalisuuden väri, toisinaan pahaenteinen, valheellinen ja mystinen väri.

Lorca käyttää metaforisesti myös antiikin hahmoja. Hän yhdistää ne hyvin yllättävällä tavalla Andalusian maisemiin ja mustalaisten lauluihin. Dafne ja Atis, Orlando, *Ecce Homo* ja muut länsimaisen kulttuuriin hahmot ja sanonnat nostavat sorrettujen mustalaisten taiteen Euroopan taiteen kartalle. Lorca antaa näillä pienillä viitteillä cante jondolle sen ansaitseman arvon ja samalla universalisoi sen teemat. Cante jondon syvin aines, kuoleman ja rakkauden yhtäaikainen läsnäolo, tekee siitä yleismaailmallista ilmaisua.

Rakkaus ja kuolema. Länsimaisessa kulttuurissa näitä riivajia on kutsuttu nimillä Eros, seksuaalisuuden jumala ja Thanatos, kuoleman jumala. Molemmat edustavat kaaosta ja sekasortoa, sivistyneen järjestyksen ja mielenrauhan rikkoutumista. **Sigmund Freudin** mukaan nämä jumalat kuvaavat ihmisen kahta perimmäistä viettiä: eloonjäämistä ja itsetuhoa. Ensimmäinen herättää meissä lajimme

säilymiselle välttämättömän seksuaalisen intohimon, jälkimmäinen taas vetää meitä itsepintaisesti kohti lajimme ja samalla itsemme hävittämistä.

Seksuaalisuus ja kuolema ovat pimeyden ja arvoituksellisuuden verhoamia. Ne häiritsevät arkemme rauhaa, niitä ei sovi tuoda päivän valoon. Niihin eivät myöskään päde samat lait ja säännöt, jotka muuten ohjaavat moraaliamme. Kuten kuuluisassa sanonnassa todetaan: "Sodassa ja rakkaudessa kaikki on sallittua."

Lorcan runoissa Eros ja Thanatos ovat pidäkkeettömiä ja kesyttömiä. Ne ovat veriveljiä, lähes yhtä. Ne tunkeutuvat suljettujen ovien, porttien ja ikkunaverhojen läpi tuulena ja kuun kajastuksena. Lorca kuljettaa rakkauden ja kuoleman teemoja läpi koko tuotantonsa, mutta "Poema del Cante Jondossa" ne löytävät ehkä tiheimmän muotonsa.

Esimerkiksi käy kokoelman viimeinen runo. Lorcan eräänlaisena alter egona nähty mustalaismies Amargo kohtaa kuolemansa ennenaikaisesti ja väkivaltaisesti (kuten Lorca itsekin). Kuolleen Amargon äidin laulama kehtolaulu kiteyttää "Poeman" ytimen: rakkauden katkeransuloisen tuskan ja kuoleman lopullisen syleilyn:

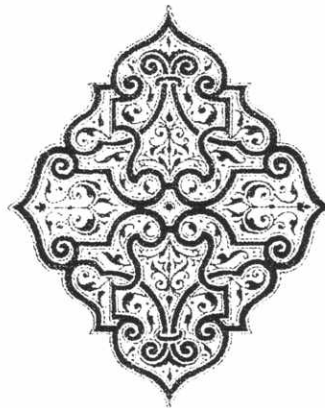
*La cruz. No llorad ninguna.
El Amargo está en la luna.*

Risti. Älköön kukaan itkeä.
Amargo on kuussa.

Katja Lindroos

Lähteet:

José Luis Cano: Prólogo kokoelmassa *Romancero gitano* - Poema del cante jondo, Espasa-Calpe, Madrid 1978
Francisco Carregui: Federico García Lorca - esipuhe kokoelmaan *Andalusian lauluja*, Otava, Keuruu 1967
Allen Josephs: Federico García Lorca, poeta universal - esipuhe kokoelmaan *Antología Poética*, Plaza&Janes Editores, Esplugues de Llobregat (Barcelona) 1985
Kirsi Kunnas: Runoilija ja kuolema & Jälkisanat kokoelmassa *Mustalaisromansseja*, WSOY, Porvoo 1976
Ricardo Molina & Antonio Mairena: *Mundo y formas del cante flamenco*, Librería Al-Andalus, Granada-Sevilla 1979
Revista de Flamencología, Año II. Núm. 4, 2° Semestre 1996 sekä Federico García Lorcan runokokoelmat "Poema del Cante Jondo", *Romancero Gitano* ja "Antología Poética" (käännökset kirjoittajan)

Los flamencos cantan y bailan a Lorca

Cristina Hoyos ja Antonio Gadesin ryhmä teoksessa "El Rango".

Lorcan syvä rakkaus flamencoon ei jäänyt yksipuoliseksi. Myös flamencot ovat rakastaneet tätä aitoandalusialaista runoilijaa, esittäneet tulkintoja hänen teoksistaan ja omistaneet omia luovuuden hedelmiään hänelle.

Canten puolella legendaarinen **Camarón** levytti useankin otteeseen Lorcan tekstejä. Uudistushenkisellä "La Leyenda del Tiempo" -levyllä on nimikappaleen lisäksi mm. "Romance del Amargo", joka on osa runosta "Romance del Emplazado" (= romanssi kuolemaan tuomitusta) Samaa runoa tanssin keinoin on esittänyt koreografi **Mario Maya**, kuin myös supertähti **Joaquín Cortés**.

Camarón tulkitsi myös hullun Tarara-tytön tarinan ja Lorcaa koko tämän elämän vainonneen kehtolaulun "Nana del Caballo Granden" (= kehtolaulu isosta hevosesta, löytyy sekä "La Leyenda del Tiempolta" että "Soy Gitano" -levyltä, jossa säestäjänä on Lontoon filharmonikot - lisäksi kappale on otettu mukaan monille kokoelmalevyille). Myöhemmällä "Calle Real" -levyllä on "Romance de la Luna, Luna" (= romanssi kuusta, kuusta) keinuvasti kulkevana sovituksena.

Toinen canten uudistaja, **Enrique Morente** on niinkään tulkinnut innokkaasti Lorcan tekstejä. Runoilijaan häntä yhdistää kotipaikka: Morente on Granadan flamencon suuruuksia. Morenten Lorcaa tuntema kunnioitus kuuluu erityisesti levyllä "En Casa-Museo Federico García Lorca de Fuentevaqueros", jolla hän levyn nimen mukaisesti löytää

runoilijan hengen tämän entisestä kodista. Uusin Lorca-innoitteinen tuotos on yhdessä **Nick Lagartijan** kanssa tehty "Omega", jossa hän tulkitsee välillä sangen raskaasti rokkaavien sovitusten säestyksellä Lorcan raivoisaa "Poeta en Nueva York" (= runoilija New Yorkissa) -runokokoelmaa.

Aikamme tyylikkäämpiin naislaulajiin kuuluva **Carmen Linares** on levyttänyt Lorcan ns. espanjalaiset laulelmat eli "Canciones populares antiguas", jotka runoilija levytti itsekin **La Argentinitan** kanssa. Tämä harvinainen äänite, jossa runoilija istuu pianon ääressä, on mm. El Flamenco Vive -liikkeen tuotelistalla. Toinenkin *cantaora*, **Ginesa Ortega** on tehnyt omat tulkintansa näistä kappaleista, joita saatiin kuulla viime kesänä Porvoon Suvisoitossa.

Laulelmia ovat levyttäneet ahkerasti myös klassiset laulajat; suomalaisista voi mainita **Marjatta Airaksen**. Ei sovi myöskään unohtaa **Taljanka**-yhtyettä, jolla on "Anda jaleo" -sävelmästä oma suomenkielinen "Mikset saavu" -niminen versionsa.

Flamencolaulajien ja -yhtyeiden Lorca-tulkintoista on tehty erilaisia kokoomalevyjä. Uusimpiin kuuluu kahden levyn kokoelma "Los Gitanos Cantan a Federico García Lorca", jossa esiintyvät modernit flamencot **Camarón**, **Esperanza Fernández**, **La Barbería del Sur**, **Remedios Amaya**, **Manzanita**, **Pata Negra**, **Lole y Manuel** ja **Diego**

Carrasco. Osa kappaleista on musiikiksi muutettuja runoja, osa Lorcalle omistettuja esittäjien omia sanoituksia.

Nuevo flamencojen Lorca-kappaleista on mainittava myös **Ketama**-yhtyeen **Carlos Sauran** "Flamenco"-elokuvassa esittämä rumba "Verde que te quiero verde", joka on kepeä tulkinta "Romance del Sonámbulo" (=unissakävijä-romanssi) -runosta.

Paitsi runoilijana Lorca oli myös merkittävä draama-kirjailijana. Hänen näytelmistään tunnetuimmat ovat "Bernarda Alban talo", "Yerma", "Doña Rosita" ja ennen kaikkea "Veren häät", jota pidetään **William Shakespearen** "Kesäyön unelman" ohella maailman lumoavimpana draamana. Lorcan näytelmät ovat innoittaneet monia koreografeja, jotka ovat tehneet niistä tanssilliset versionsa.

Eittämättä kuuluisin Lorcan draamoja flamencokielelle kääntäneistä koreografeista on **Antonio Gades**, jonka eleettömyydessään vaikuttavan "Veren häät" -tulkinnan Carlos Saura siirsi valkokankaalle (tämä 1980 valmistunut teos on allekirjoittaneen mielestä Sauran flamencoelokuvista ylitse muiden). Ennen "Veren häitä" Gadesin ryhmä tanssi **Rafael Aguilarin** tekemän "El Rango" -koreografian, joka perustui väljästi "Bernarda Alban taloon". Gades itse esitti ankaraa äitiä ja nuorinta tytärtä **Cristina Hoyos**.

Toinen 70- ja 80-lukujen keskeinen flamencokoreografi Mario Maya on koko uransa ajan ollut lähes pakkomielleisen kiinnostunut Lorcasta. Tämä granadalainen teki 80-luvulla Lorcan runoista teoksen "Amargo", jonka musiikki myös levytettiin. Teoksessa debytoi nuori Esperanza Fernández. Hän lauloi suomalaisen kuulijakunnan ihastukseksi Tampereen Tullikamarin konsertissa Amargon äidin kehtolaulun.

Mario Maya palasi viime vuonna aiheeseen ja teki uuden ryhmänsä kanssa esityksen nimeltä "Los Flamencos Cantan y Bailan a Lorca", jossa esiintyivät mm. Mayan tytär **Belén Maya**, **Israel Galván** ja tuttumme **Pedro Sierra**. Teoksen musiikki oli miltei identtinen "Amargon" kanssa; ainoastaan Pedro Sierran tuomat musiikilliset ideat olivat aivan uusia. Teoksen lopussa kuultiin esim. virkistävä uusi sävel "Anda jaleo" -runoon. Parhailaan Maya tiettävästi työskentelee uuden Lorca-teoksen parissa.

Mario Mayan ryhmästä omille siivilleen noussut **Carmen Cortés** on hänkin luonut pari vuotta sitten oman Lorca-koreografiansa. Sen innoittajana ollut "Yerma" on Lorcan järkyttävimpiä ja runollisimpia näytelmiä. Cortés esitti itse lasta epätoivoisesti haluavaa Yermää. Musiikin tarinaan oli rakentanut Cortésin mies, kitaristi **Gerardo Núñez**. Laulajista loisti suomalaisille flamencoille tutuksi tullut **Miguel Soto "El Londres"**. Teos sisälsi myös replikointia, koska Cortés oli halunnut säilyttää Lorcan poeettisen kielen. Näytelmällisistä osuuksista vastasi teatteriohjaaja **Nuria Espert**.

Uusin Lorcan innoittama tanssiteos on **Antonio Canalesin** "Bernarda", joka nimensä mukaisesti perustuu "Bernarda Alban taloon". Gadesin tapaan Canales esittää itse mat-riarkkaa, tosin Canales menee "drag showssaan" vielä

Granadan lahjat maailmalle: Lorcan runous ja Morenten ääni.

pidemmälle: tässä naisten tarinassa tanssii vain ja ainoastaan miehiä!

Myös suomalaiset flamencotanssijat ovat tehneet Lorcalle omistettuja koreografioita. **Reima Nikkinen** on esittänyt useita tulkintoja väkevästä "Romance de la Guardia Civil Española" (= romanssi Espanjan kansalliskaartista) -runosta. Porilainen **Maria Kause** teki 10-vuotis-taiteilijajuhlansa kunniaksi jereziläisten flamencotaiteilijoiden ja porilaisen näyttelijän kanssa teoksen "Lorca por flamenco", joka pohjautui yhteen Lorcan kuuluisimmista runoista, "Llanto por Ignacio Sánchez Mejías" (= valitus-laulu härkätaistelijan kuoleman johdosta). Lisäksi lukuisat suomalaiset tanssijat ovat esittäneet Lorcan "Zorongo Gitanoa".

Lorcan syntymän 100-vuotisjuhlavuonna luvassa on Mayan ja Canalesin tuoreiden tuotosten lisäksi runsaasti muitakin uusia teoksia. Yksi kiinnostavimmista musiikin puolella on **Manolo Sanlúcarin** "Locura de Brisa y Trino" (= tuu-lahduksen ja viserryksen hulluus), jonka maestro esittää ryhmänsä kanssa, vierailevana tähtenään Carmen Linares. Teos on useiden tämän vuoden flamencofestivaalien ohjelmistossa.

Katja Lindroos

Lisää Lorcasta voi lukea esim. LETRAn numerosta 4/96 (antologia) ja 1/98

música

I Concurso de Cante Jondo • Colección Manuel de Falla

Colección Federico García Lorca

laulajat: Manuel Torre, Diego Bermúdez "El Tenazas de Morón", La Niña de los Peines, Tomás Pavón, José Cepero

kitaristit: Hijo de Salvador, Niño Ricardo, Manolo de Badajoz, Ramón Montoya
Sonifolk 20106 (1997)

"Primitiivinen andalusialainen laulu"

Myös viime vuosi oli flamencon historian kannalta juhlavuosi: oli kulunut 75 vuotta siitä, kun granadalaiset kulttuurivaikuttajat - säveltäjä **Manuel de Falla** ja runoilija **Federico García Lorca** etunenässä - järjestivät kotikaupunkinsa Aljibes-aukiolla historian ensimmäiset cante jondo -kilpailut. Kilpailuilla haluttiin lisätä "primitiivisen andalusialaisen laulun" (kuten de Falla sen määritteli) arvostusta ja estää sen kuoleminen sukupuuttoon.

Cante jondo tuskin olisi kuollut sukupuuttoon vaikka kilpailuja ei koskaan olisi järjestettykään. Sen sijaan tietoisuus tästä omaperäisestä musiikkimuodosta levisi varsinkin Espanjan älymystön keskuudessa, minkä seurauksena - ainakin välillisesti - sai alkunsa Andalusian köyhien mustalaisten taidemuodon Euroopan ja maailman valloitus. Varsinkin de Falla otti roolikseen toimia flamencon kummisetänä maailmalla. Hän esitteli maailman musiikkikikermälle mm. tanssija **Pastora Imperion**, jolle hän oli säveltänyt "El Amor Brujo" -teoksen.

Mutta takaisin cante jondo -kilpailuihin ja vuoteen 1922. Levyn nimi, "Primer Concurso de Cante Jondo. Granada - Corpus 1922" on syypää siihen väärinkäsitykseen, että levytys todella olisi peräisin kyseisestä tapahtumasta. Mm. de Fallan kirjeet osoittavat, että vaikka levytykset liittyivät kiinteästi kilpailuun, ne eivät olleet varsinaisia taltiointeja. "Soleares, serranas, polos y cañas" -sarjan toinen voittaja **Diego Bermúdez "Tenazas"** (toinen voittajista oli nuori **Manolo Caracol**) levytti kappaleensa tosiasiaa vasta myöhemmin Madridissa. Myös **Manuel Torren** äänitteet ovat peräisin muista yhteyksistä. Torre ei tosin kilpaillut vaan hänet oli kutsuttu paikalle esiintyjäksi.

Viime vuonna uudelleen julkaistussa levyssä olennaista ei kuitenkaan ole se, onko se oikeasti dokumentti ensimmäisestä cante jondo -kilpailusta, vaan itse musiikki. Kappaleet on valikoitu Manuel de Fallan ja Federico García

Lorcan henkilökohtaisista levyarkistoista. Esimerkiksi Lorcan levykokoelmista poimitut kappaleet ovat juuri ne samat, joita hän soitti kuulijoilleen luennoissaan duendesta ja cante jondosta. Tämöön siis sitä cantea, jota de Falla ja Lorca tutkivat, josta he inspiroituvat ja joka vaikutti heidän taiteeseensa.

Näitä kappaleita kuunnellessa ei voi välttyä tunteiden vuoristoradalta: Toisaalta tuntee riemua siitä, että nämä ainutlaatuiset äänitteet ovat säilyneet meidän päiviimme ja voimme todella omin korvin kuulla esimerkiksi miksi **Ramón Montoya** oli "kitaran kuningas" (titteli sanotaan ääneen Montoyan soittaessa mestarillisen intron). Toisaalta tuntee suunnatonta surua siitä, ettei tällaista cantea enää juurikaan löydy. Lähes mikä tahansa moderni flamencolevy, vaikka kuinka taitavasti ja tyylikkäästi toteutettu, kalpenee auttamattomasti näiden kappaleiden rinnalla. Ero on kuin pikaveneellä ja purjelaivalla: ensin mainittu kulkee toki hurjemmin kuin jälkimmäinen, mutta tervantuoksuinen vanhus päihittää silti herhiläisen arvokkuudellaan ja majesteettisuudellaan.

Otetaan vaikkapa levyn avaavat Manuel Torren kaksi sole-raresta ja siguiiryasta. Kaikki kappaleet jäävät kesken, ne ovat fragmentteja pidemmistä esityksistä, mutta jo yksikin letra todistaa Torren kiistämättömästä neroudesta. Hän fraseeraa esimerkiksi soleän letrat pakottomalla, luonnollisella ja henkeäsalpaavalla tavalla, joka - kuten toinen nero **Juan Talega** sanoi - "voisi tehdä hulluksi". Ei ihme että Lorcaakin omisti "flamencovinnettinsä" eli kuuluisista fla-mencotaiteilijoista tekemänsä runot juuri tälle jereziläismustalaiselle. Lorcan mukaan Torre kantoi veressään enemmän kulttuuria kuin kukaan muu hänen tuntemansa ihminen.

Kilpailun voittajiin kuulunut Diego Bermúdez "Tenazas" oli kilpailuun osallistuessaan vanha mies. Hänen cantensa

henki suuren **Silverio Franconettin** perinnettä. Tämä tyyli on tätänykyä lähes kadonnut, muutamaa Silverion yksittäistä letraa lukuunottamatta. "Tenazas" laulaa cañan, kaksi solearesta, martineten, serranan ja siguiiryaksen. Juuri viimeksi mainittu on Silverion perintöä ja hämmentää nykynuolijaa duurivoittoisilla soinnuillaan ja compásin nopeudella. On muistettava, että ennen myös vakavat kappaleet esitettiin suhteellisen reippaassa tempossa eivätkä ne muutenkaan aina olleet yhtä yksioikoisen synkkiä kuin nykyään. Ero vakavan ja kevyen välillä oli joskus hiuksenhieno - kuten elämässä.

Lorcan levyjen joukosta on poimittu muutamia aarteita. Lorcan syvä rakkaus **Pastora Pavónin** eli **La Niña de los Peinesin** laulua kohtaan konkretisoituu tämän levyn kahdeksassa kappaleessa. Jokainen kappale selittää miksi Lorca kutsui tätä naista "tummaksi espanjalaiseksi neroksi". On mahdotonta edes kuvitella täydellisempää kuolevaisen ääntä kuin Pastoran, kun kuuntelee hänen solearestaan, segui-riyastaan, alegríastaan, petenerastaan, saetaansa,

buleriastaan... Kuuluisaksi tullut petenera-letra "Quisiera yo renegar" pakottaa kauneudellaan kyyneleet silmiin - ja toisaalta alegrías houkuttelee kasvoille typerän onnellisen virneen. Kukaan ei laula kuten Pastora. Ei kukaan.

Pastoran veli, **Tomás Pavón**, oli sisarensa veroinen mestari. Levyllä mukana olevat media granadina ja usein yhdentekevältä kuulostava fandanguillos ovat Pavónin esittämänä harvinaisia jalokiviä (on myös hauskaa kuunnella sisaren kannustusta). Molempia sisaruksia säestää yksi flamencokitaran historian kolmesta suuresta, **Niño Ricardo** (ne kaksi muuta ovat Ramón Montoya ja **Paco de Lucía**, muitakin suuruuksia toki on ollut). Hänen ja toisen mestarin, Ramón Montoyan soitossa on briljanssia - ei pelkästään teknistä vaan myös taiteellista. Montoya säestää levyllä **José Ceperoa**, jonka tulkinnat siguiiryaksesta ja fandanguillos de Huelvasta päättävät hienon levyn.

Katja Lindroos

Levyn voi tilata El Flamenco Vive -liikkeen kautta (yhteystiedot direcciones-palstalta).

música

Pepe Habichuela: Habichuela en rama

kitara: Pepe Habichuela

2. kitara ja mandola: José Miguel Carmona

laulu: El Potito (tangos), Antonio Carmona, Negri,

Pepe Luis Carmona (bulerías)

kuorot: Juañares, Negri

kontrabasso: Victor Merlo

perkussiot: Tino di Geraldo, Antonio Carmona, Bandolero, Chaboli

palmas: Juan, Josemi, Pepe Luis, Amparo, Toñi ja Loli Habichuela

Nuevos Medios (1997), NM 15 703 CD

Vastikään Turussa konsertoimassa vierailnut Pepe Habichuela alias **José Antonio Carmona** (s.1944) on granadalaisen **los Habichuela** -flamencodynastian tärkeimpiä nimiä. Tämä neljästä kitaristiveljestä menestynein julkaisi vuonna -83 esikoissoololevyn *A Mandeli*, josta tuli yksi flamencokitaran merkkiteoksista.

Mestarin uusin CD on tiivis kokonaisuus melko perinteistä flamencokitarointia. Levyn kolme ensimmäistä kappaletta - Pepen itsensä säveltämät siguirya, soleá ja alegrías - esittelevät rytmisesti äärimmäisen tarkan, mutta tarkkuudessaan hieman jäykän kitaristin. Kolme ensimmäistä kappaletta eivät myöskään sävellyksinä ole järin mukaansatempaavia, mutta toimivat tyylikkäänä johdantona CD:n nimiraidalle, *Habichuela en rama* -bulerialle (Pepen ja tanssija **Antonio Canalesin** yhteinen sävellys). Tällä kappaleella solisti imaisee viimeinkin mukaansa, toisen

kitaristin (oma poika **José Miguel Carmona**) ja sukunsa nuorien laulajien avustuksella.

CD:n viidellä viimeisellä raidalla Pepen oma soittokin on rytmisesti elastisempaa ja imevämpää. Hienoimpina esityksinä erottuvat kauniin melodinen rondaña *Canta la guitarra*, joka on meditatiivisuudessaan vastaansanomaton ja albumin viihteellisin veto, tangos *A Machuka* leppoisine new age -tunnelmineen, sekä viimeinen raita, **Juan**-veljelle omistettu taranta *Hondo*.

Mihinkään varsinaiseen flamencoilotteluun Pepe Habichuela seurueineen ei uudella albumilla valitettavasti innostu. Pepen soitossa on tällä kertaa - kaikesta erinomaisuudestaan huolimatta - vain murto-osa 15 vuoden takaisen esikois-CD:n ilmaisuvoimasta.

Jiro Ollila

palos flamencos

TARANTAS • TARANTOS

- cante, toque intermedio

- cante, toque intermedio, baile grande

Taranta on flamencolaulu, jonka säkeistöissä on neljä tai viisi kahdeksantavuista säettä, joista yhtä, ensimmäistä tai toista toistetaan lauletaessa. Se kuuluu ryhmään Cantes de Levante (itäiset laulut) ja sen sisällä ns. kaivoslaulujen luokkaan. Samaan ryhmään kuuluvat myös las cartageneras, las murcianas, las mineras ja la levántica.

Tarantan säkeistöt ovat lyhyitä, compákseltaan vapaita ja ne antavat paljon tilaa henkilökohtaiselle tulkinnalle. Ne ovat pateettisia, raskasmielisiä lauluja, jotka kuvastavat kaivos-työn kovuutta. Se on laulu *para escuchar* eli kuunneltavaksi.

Tarantan alkuperästä on parikin eri teoriaa. Ensinnäkin kuudennen vuosisadan puolivälissä goottilaiskuningas **Atanagildo** bisanttilaiskeisari **Justianon** avulla valloitti nykyisen Murcian ja Almerian provinssien alueet. Valta säilyi vuosien 555 – 621 ajan. Ei epäilystäkään etteivätkö bysanttilaisvaikutteet orientalisine leimoineen olisi vaikuttaneet alueen lauluihin. Vieläkin voidaan havaita yhtäläisyyttä joidenkin bisanttilaiskirkon liturgisisten ja cantes de levante -laulujen välillä.

Toisen teorian mukaan cantes de levanten isä olisi **Rojo el Alpagatero**. Tämä alicantelaismies saapui vuonna 1885 Cartagenaan kierretyään ensin pitkin Andalusiaa. Hän omaksui alueen kaivoslaulut kuunnelleen aamuvarhaisella omasta ikkunastaan töihin menevien kaivosmiesten lauluja, jotka tunnetaan nimellä *cantes de madrugada*. Rojo el Alpagatero lisäsi niihin mustalais-andalusialaista *airea* luoden näin sen mitä tänä päivänä tunnemme nimillä tarantas, cartageneras ja mineras.

Erään teorian mukaan vielä taranta olisi syntynyt almerialaisesta fandangosta sen siirryttyä muille kaivosalueille. Teorian heikko kohta on kuitenkin se, että ilmeisesti kaivosmiehet ovat tulleet Murciaan Almeriaan eikä päinvastoin.

Tunnetuimpia taranta-alueita ovat Linares (Jaenissa) ja La Unión (Murciassa). Jälkimmäinen tunnetaan laulukilpailustaan.

Don Antonio Chacón teki tarantan tunnetuksi. Nykypäivän laulajista hyviä tulkitsijoita ovat mm. **Enrique Morente** (levyllään Cantes Antiguos del Flamenco) ja **Carmen Linares**.

Taranto on tarantan tanssittava muoto. Erona tarantaan, joka on vapaamuotoisempi, taranton compás etenee kuten hitaassa zambrassa, tasaisesti ja hiukan hakkaavasti. Se

lasketaan neljään. Laulu ja soitto etenevät hyvin samantyyppisesti kuin tarantan rakenteessa. Tanssittuna taranto on majesteettinen ja *jondo*, syvä, joka antaa runsaasti tilaa tanssijan tulkinnalle.

Tämä tarantan tanssittava versio on mahdollisesti **Carmen Amayan** luomus 40-luvulta. Se levisi pian mm. **Rosarion**, **Antonion** ja **Flora Albaicínin** sekä monien muiden repertuaareihin.

Tarantoon ja tarantaan voidaan laulaa samoja säkeistöjä. Usein taranton aihepiiri on vähemmän kaivosteemoihin sidottu.

*Qué oscura estaba la mina,
se me había apagado el candil,
Pastora del alma mía,
qué solo m'encuentro aquí,
que yo vea la luz del día.*

Kuinka pimeä olikaan kaivos,
kynttiläni oli sammunut,
Pastora rakkaani,
miten yksinäiseltä minusta tuntuu täällä,
näkisinpä päivän valon.

*Cuando salgo de la mina
me voy a la colegia'
a ver los niños jugar
y sus risas me recuerdan
aqueños años alegres
que ya nunca volverán.*

Kun tulen kaivoksesta
menen koululle
katsomaan lasten leikkiä
ja heidän naurunsa muistuttaa minua
niistä illoista vuosista
jotka eivät enää koskaan palaa.

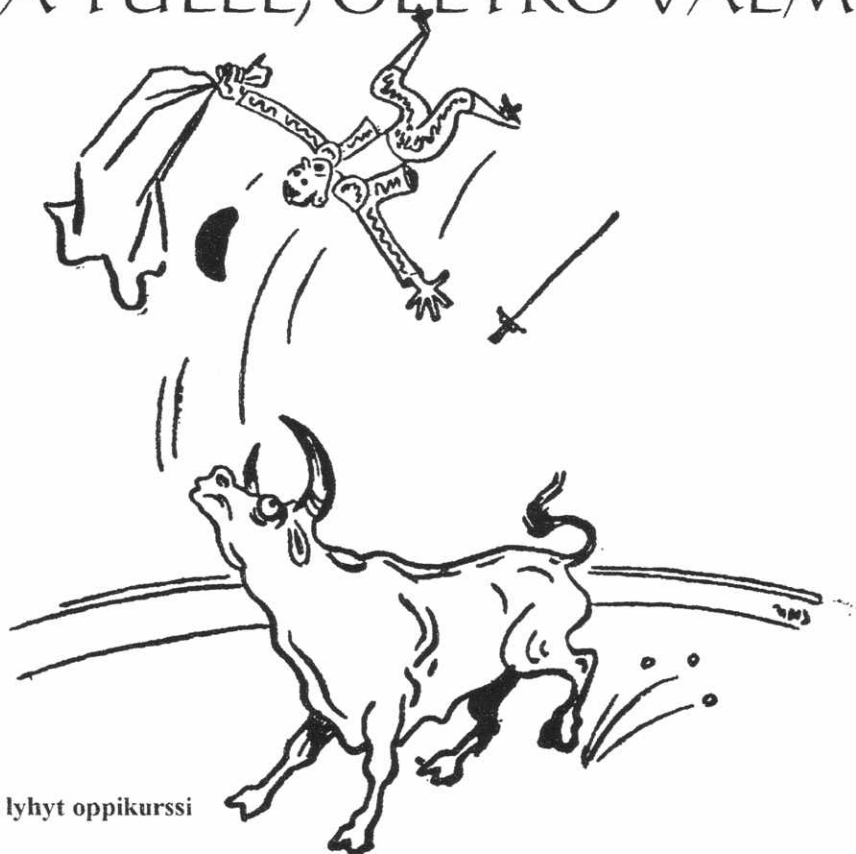
(suomennos Erika Alajärvi)

Lähteet:

Bias Vega, J. & Rios Ruiz, M. 1988: Diccionario Enciclopédico Ilustrado del Flamenco
García Lavernia, J. 1997: Así se descubre el Cante Flamenco
Melgar Reina, L. & Marín Rujula, A. 1988: Arte, Genio y Duende Notas Flamencas
Pohren, D.E. 1990: The Art of Flamenco

flamencon ja turismin historiaa

KESÄ TULEE, OLETKO VALMIS?

Espanjanmatkailijan lyhyt oppikurssi

Kesä lähestyy ja moni alkaa suunnitella matkaa Espanjaan, kursseille tai vaikkapa vain rannoille. Varomattomalle ja varautumattomalle tässä piilee useitakin salakareja niin kielen kuin kulttuurinkin alueella. Välttääksemme pahimmat virheet ja saavuttaaksemme mainetta suurella asiantuntemuksellamme voisimme tietysti lukea suuren joukon kirjallisuutta ja varata mukaan kasan matkaoppaita ja sanakirjoja. Ne vievät kuitenkin matkalaukussa tilaa muilta vieläkin tärkeämmiltä tuotteilta, kuten tanssikengiltä ja aurinkovoiteilta, joten Letra on päättänyt tarjota lyhyen, mutta silti tyhjentävän yleisesityksen kaikesta siitä, mitä matkailija saattaa haluta tietää kohdemaastaan.

Jotta kukaan ei joutuisi kärsimään kirjoittajan asiantuntemattomuudesta olemme käyttäneet avuksemme sellaista aineistoa, johon perustuen vahvat ennakkomielikuvat syntyvät, matkakirjoja, tietosanakirjoja, romaanveja ja lastenkirjoja. Niistähän juuri saamme kaikkein perustavanlaatuisimmat tietomme lähes kaikilta aloilta. Ja jotta tieto olisi mahdollisimman autenttista, esitämme sen lainauksina. Siispä:

VÄESTÖ

“Olosuhteiden erilaisuudesta ja hist. kehityksestä johtuen E:n väestö on kansatieteellisesti varsin kirjavaa. Tyypillisimpiä espanjalaisia ovat kastilialaiset, joiden kieli

on tullut E:n kirjakieleksi. He ovat keskikokoisia, tummaihoisia ja -tukkaisia, käytökseltään arvokkaita, ylpeitä, uskonnollisesti ahdasmielisiä, kohteliaita, mutta usein myöskin tekopyhiä, laiskoja ja kostonhimoisia. Itsenäistymishaluiset katalonialaiset ovat henkisesti vireämpiä ja työteliämpiä. He käyttävät puheessa ja kirjoituksessa omaa kieltään. Andalusialaiset eroavat eloisuutensa johdosta silmiinpistävästi muista espanjalaisista. Etelä-E:ssä on paljon mustalaisia.”

(Otavan Iso tietosanakirja III, Helsinki 1932.)

Espanjalaiset ovat erittäin uskonnollisia ja säädyllisiä, mutta samalla kuumaverisiä. Tästä seuraa, että toisaalta he pyrkivät jokapäiväisessä elämässään noudattamaan mitä tarkimmin kaikkia säädyllisyyden vaatimuksia, mutta toisaalta heidän uskontoonsa sisältyy vahva eroottinen lataus, mikä näkyy esimerkiksi siinä tavassa, miten palvotaan oman pyhimyksen kauneutta.

Ilmeisesti johtuen espanjalaisten laiskuudesta, he ovat myös köyhiä ja näin ollen maassa on paljon kerjäläisiä. Heidän tekniikastaan sai kaksi pohjoismaista vierailijaa hyvin erilaisen kuvan 1950-luvulla. Tanskalainen totesi:

“Säädyllisyys vaatii Espanjassa, että kerjäläisetkin pitävät pikkutakkia paidan päällä. Se on selvää! Sillä ovathan

kerjäläiset siellä arvohenkilöitä ja aateluus velvoittaa. Ranskan ammattiveljet ruikuttavat kerjätessään, Italian lazzaronit laulavat – Espanjan kerjäläiset muistuttavat teitä ylväästi siveellisestä velvollisuudestanne ja jos se ei auta, he haukkuvat teidät läpikotaisin.“

(Ralph Oppenheim: Minun Espanjani, s.49, Porvoo 1954.)

Ja sitten suomalainen näkemys:

“Mani, mani, peseta’ ei ollut ainoa tervehdys, jolla ulkomaalainen otettiin vastaan Espanjassa. Toinen vielä yleisemmin käytetty oli ‘Cigarillo, cigarillo’ ja sitä harrasti joka neljäs vastaantulija puujalkaisista vanhuksista alkaen nelivuotiaisiin tytönressukoihin asti. Pysähdyimme minkä tahansa näyteikkunan eteen tai astuimme mihin tahansa kauppaan, niin heti tiheni ympärillemme kymmenestä kahteenkymmeneen nouseva parvi lasta ja vaimoa, jotka odottivat tilaisuutta pyyntönsä esittämiseen. Ja vaikka antoi tuollaiselle pyytäjälle kuinka jyrkän kiellon, niin puoli kilometriä hän joka tapauksessa seurasi varjona perässä uudistaen ‘cigarillo, señor, cigarillo, señor’ laulunsa kymmenen metrin väliajoin.

Jonkin aikaa tuollainen uuvutustaktiikka jaksaa jopa huvittaakin. Mutta lopuksi matkailija menettää hermonsä siinä määrin, että rupeaa kaipaamaan haulikkoa tai jotain tukevaa lyömäasetta.“

(Arijoutsu: Melkein Afrikassa, ss.129-130, Helsinki 1950.)

Niitä emme kuitenkaan suosittele käytettäväksi ennen kuin viimeisessä hädässä.

KIELI

Espanjan kielen pikakurssiksi voimme tarjota pakinoitsija Arijoutsin sielu- ja kielitieteelliset tutkielmat aiheesta. Kielten monet eroavaisuudet todistavat nimittäin selvästi, etteivät espanjalaiset ja suomalaiset aikojen aamuhämärissä ole paljontaan ole veljeilleet keskenään.

“El zabato ei ole suomeksi sabatti, vaan kengät. El sello ei ole soittoväline, vaan sinetti. El papa ei ole isäukko, vaan itse paavi. Hiquera ei ole nikottaa, vaan viikunapuu, Pimienta ei ole pimentämistä, vaan maustepippuri. Ja jos sanomme espanjalaisessa postikonttorissa, ei neiti suinkaan vastaa, että hänellä päinvastoin on kalsa, vaan antaa meille aivan yksinkertaisesti postikortin.“

(Arijoutsu: Melkein Afrikassa, s.131, Helsinki 1950.)

Sanasto ei tosin ole järin laaja, mutta sen luovalla käytöllä voi välttää monta noloa tilannetta ja matkan aikana voi aina kirjoitella muita tarpeelliseksi katsomia sanoja Letran marginaaleihin. Omasta puolestamme toteamme, että jos muita sanoja vielä on, emme halua tietää niistä mitään.

OSTOKSET

Matkalaisen tärkein velvollisuus on ostaa tuliaisia. Suosittelemme esimerkiksi pieniä härkäpatsaita ja röyhelöisiä tanssijanukkeja sekä koristeveivuhkoja. Itselleen pitää hankkia vaatteita ja koruja, joita ei olisi kotona edes harkinnut ostavansa. Myös juliste, joka esittää härkätaistelijaa tai tanssijaa ja johon voi painattaa oman nimensä, on hyödyllinen ostos.

“Espanjalaisissa kaupoissa oli tavaraa ja todella hyvää tavaraa hyllyt notkollaan, samoin niissä oli runsas henkilökunta valmiina palvelemaan vaatvaisintakin asiakasta. Ainoana vikana järjestelmässä oli, ettei ostajia ollut. ... Luonnollisena selityksenä tähän on, että espanjalaisilla ei ole rahaa maksaa näitä heidän palkkatasoonsa nähden korkeita hintoja. Ainoastaan ruokatavarakaupoissa oli asiakkaita, sillä jostakinhan täytyi ostaa ne vähäiset annokset, joista kansalaiset elivät.“

(Arijoutsu: Melkein Afrikassa, ss.133-134, Helsinki 1950.)

Mutta ei pidä hämmästyä, jos toteaa, että espanjalaiset itse eivät tunnu kovinkaan kiinnostuneilta suurten tavaratalojen tarjonnasta. Ne on tarkoitettu turisteille. Espanjalaisten oma maku on varsin erilainen.

“Varsinkin syrjäkatujen kauppojen ikkunoissa näki usein Espanjan kenkäteollisuuden viimeisen huudon: sen pohja oli leikattu paksusta auton päällyskumista jalkaterän mittaiseksi ja tähän pohjaan oli kiinnitetty säkkikankaiset remmit, joilla ‘kenkä’ saatiin pysymään jalassa.“

(Arijoutsu: Melkein Afrikassa, s.133, Helsinki 1950.)

NÄHTÄVYYDET

Härkätaistelut

“Espanjalaisten kuolemannälän täytyy olla kyltymätön. He suhtautuvat suorastaan nautiskellen kärsimyksiin. Sen tähden he kai tuntevat niin voimakasta vetoa harkätaisteluihin. ... Espanjassa puhutaan loppumattomasti kuolemasta ja katoavaisuudesta. Koska rakastetaan elämää, takerrutaan siihen koskaan unohtamatta, että jonakin päivänä loppu tulee ja kaikki katoaa.”

(Ralph Oppenheim: Minun Espanjani, s. 139, s. 149, Porvoo 1954.)

Härkätaistelut ovat kansallisperintöä ja härkätaistelijat puolijumalia. Näitä ei pidä loukata. Päinvastoin on aina tilaisuuden tullen puhuttava aiheesta ihailien ja mainittava mielellään joku taistelija nimeltäkin, jos haluaa saada asiansa hoidettua. Tehokkainta tietysti olisi tuntea joku härkätaistelija henkilökohtaisesti.

Koska kirjoittajan ennakkoesenne siitä, onko härkätaistelu barbaarista eläinräkkäystä vai värikäs spektaakkeli, vaikuttaa huomattavasti heidän kuvaukseensa taistelun kulusta, emme tässä puutu aiheeseen enempää, vaan jätämme sen lukijan huoleksi.

Ilotalot

Tässä vaiheessa on varoitettava, että espanjalaisilla ilotaloilla on todella huono maine matkakirjailijoiden keskuudessa. Ralph Oppenheim on omistanut niiden surkeudelle kirjastaan

kokonaisen luvun. Ilotalossa vierailua emme siis voi suositella, mutta saattaahan sattua, että joku sellaiseen jonkin väärinkäsityksen vuoksi kuitenkin eksyisi. Siinä tapauksessa on tuskin kohteliasta purskahtaa herkkään itkuun tai rynnätä kirkuen kadulle, sillä urheat matkakirjailijamme ovat selvittäneet tarkasti, millaista väkeä espanjalaisissa ilotaloissa kohtaa ja miten heihin pitää suhtautua.

“Meidät vietiin kauhtuneen hienostelevaan vastaanottohuoneeseen ja luoksemme saapui pari teennäisesti hymyilevää tyttöä. Toisella oli hennalla värjätty tukka ja vihreät lasimaiset silmät pöhöttyneissä kasvoissaan. Hänen sinipunaisten huultensa ääriivät oli maalattu pitkälle yli suun luonnollisten rajojen ulottuviksi. Hänellä oli yllään pesussa virttynyt, hailakanpunainen yöpaita ja jalkansa hän oli työntänyt läntistyneisiin ja lokahteleviin huopatossuihin.

Ummehtunut idylli keskeytyi, kun vanhahko, harmaapäinen mies koikkelehti huoneeseen vaatteet kummallisen epäsiististi päällä roikkuen. Mies horjui epävarmasti yhdestä huoneen monista ovista ja häntä seurasi raivostunut nainen, joka karjui, että mies yritti livistää maksamatta hänen saataviaan. Vanhus näytti nauttineen liikaa Bacchuksen antimia voidakseen nauttia Venuksen lahjoista, eikä tuo vanha syntipukki, la manchalainen talonpoika, katsonut sen huomattuaan itsellään olevan mitään aihetta hellittää pussistaan rahaa.”

(Ralph Oppenheim: Minun Espanjani, ss.80-81, Porvoo 1954.)

Toledolaisessa ilotalossa saattaa siis kohdata värikkäitäkin tyyppejä, mutta kunhan maksaa laskunsa, ei ongelmia pitäisi tulla.

Arijoutsu puolestaan vieraili ilotalossa vaimonsa kanssa.

“He olivat muuten varsin reiluja tyttöjä, kaikki ja me molemmat olemme valmiit sen myöntämään. Aluksi vaimoani katseltiin alta kulmin, koska häiritsevät sivutekijät ovat aina pahasta. Vähitellen jää murtui ja sitten he kohtelivat häntä kuin sisartaan. He tutkivat hänen pukunsa kangaslaadun, koettivat hänen rannerengastaan ja ihailivat käsilaukkuakin. Tunnelma pöydässä poikkesi lopulta vain hivenen verran niiden aatteellisten yhdistysten pikkujoulujuhlien tunnelmasta, joissa itsekkin olen ollut niin monta kertaa mukana.

...

Naisena saattoivat almerialaisen ilotalon tytöt olla kuinka syvälle vaipuneita tahansa, mutta ihmisinä he olivat säilyttäneet sydämellisyytensä. Eikä hätkähdyttänyt ollenkaan kuulla, että he joka iltapäivä ennen työhön ryhtymistään käyvät joukolla rukoilemassa Neitsyt Maarian kuvan luona läheisessä kirkossa.”

(Arijoutsu: Melkein Afrikassa, ss. 139-141, Helsinki 1950.9)

Mitään vaaraa siis ei ole. Turmelus ei ole tarttuvaa.

Flamenco

Härkätaistelujen jälkeen lieenee flamenco tunnetuin espanjalainen harrastus. Siitähän monet luulevat tietävänsä, että se on espanjalainen tanssi, mutta syvällisen tutkimustyön perusteella voimme paljastaa, että itse asiassa:

“Flamenco on alun perin Etelä-Espanjan mustalaisten tanssi. Flamencotanssijat käyttävät erityisiä kenkiä, joilla voi kopsautella lattiaa; heillä on värikkäät puvut sekä käsissään kastanjetit, joita helisyttämällä he saavat aikaan juuri flamencolle tyypillisen äänen.”

(Walt Disney: Juhlahumussa. Seikkailu Espanjassa, Hämeenlinna 1992.)

Tämä kirja kertoo, miten Mikki ja Minni vierailivat Granadan musiikkifestivaaleilla ja kohtasivat siellä kauniin flamencotanssijattaren, joka esiintyi pienessä ravintolassa kaupungin ulkopuolella. Hänen tarkoituksenaan oli tanssia myös festivaaleilla.

“Kylläpäs sinulla on sievä puku!”, Minni huudahti. “Ja sitäpaitsi olet hurjan taitava tanssija.”

“Flamenco on hauskin silloin, kun on joku, jonka kanssa tanssia. Annahan, kun opetan sinua”, Lucia sanoi ja tarttui Mikkiä kädestä. “Tanssitaan yhdessä!”

Lucia kopautteli jalkojaan rytmikkäästi ja opetti Mikillekin, miten se tehdään.

Minniä nauratti, sillä aluksi Mikin jalat notkahtelivat väärässä tahdissa. Tovin harjoiteltuaan Mikki ja Lucia kuitenkin houkuttelivat Minninkin lavalle.

Niin kaikki kolme alkoivat tanssia: he taputtivat käsiään, napsuttelivat kengillään lattiaa ja pyörähtelivät rytmikkäästi selkään suorana, kuten flamencossa kuuluu.

Mutta esitysiltana Luciaa kohtasi kauhea onnettomuus:

“Partnerini on nyrjäyttänyt nilkkansa”, Lucia selitti, “enkä voi tanssia yksin.” Sitten hänen ilmeensä kirkastui. “Mutta ehkä tästä selvittää”, hän iloitsi, “jos nimittäin sinä, Mikki, tanssit minun kanssani.”

Ennen kuin Mikki ehti vastata, Minni ja Lucia veivät hänet pukuhuoneeseen valitsemaan sopivaa asua.

“Mutta enhän minä ole harjoitellut kuin yhden kerran”, Mikki yritti pyristellä vastaan.

“Ei hätää”, Lucia rauhoitti häntä. “Olet nopea oppimaan. Huomasin sen eilen. Riittää, kun kuuntelet musiikkia ja eläydyt sen mukaan.”

Esirippu nousi. Mikki, Minni ja Lucia katselivat soittajien ja laulajien esityksiä. Kun flamenco-musiikki sitten alkoi soida, Lucia ja Mikki nousivat lavalle.

“Hienosti menee!” Lucia kuiskasi Mikille tämän naputtaessa jalkaansa kuin vanha tekijä ainakin.

Yleisökin näytti olevan samaa mieltä. Kun esitys loppui, tanssijat saivat ylenpalttiset suosionosoitukset.

(Walt Disney: Juhlahumussa. Seikkailu Espanjassa, Hämeenlinna 1992.)

Tästä tosin saa hieman vääristyneen kuvan. Kaikkihan toki tietävät, että flamenco on voimakkaan eroottisesti latautunut paritanssi. Ehkäpä enemmänkin näin:

“Bodegan valot himmenivät ja pikku näyttämö valaistiin valonheittimin. Taianomainen esitys alkoi. Se alkoi hitaasti. Esiintyjät nousivat lavalle. Naisilla oli värikkäät hameet ja puserot ja heidän andalusialaisissa kampauksissaan oli korkeita kukin koristettuja kampoja. Miestanssijoilla loi perinteelliset kireät housut, liivi ja kiiltävät kardu-
aaninahkaiset saappaat. Kitaristit aloittivat surumielisen sävelmän ja yksi istuvista naisista lauloi:

*Yo queria dejar
A mi amante,
Pero antes de que pudiera,
Hacerlo ella me abandono
Y destrozo mi corazon.*

‘Minä halusin jättää rakkaani,
mutta ennen kuin ehdin,
hän jätti minut ja särki sydämeni’.

Yksi tanssijoista siirtyi näyttämön keskelle. Hän aloitti yksinkertaisella zapateadolla, jyskyttävällä alkuaskelella, jonka sykkivät kitarat kiihdyttivät vähitellen nopeammaksi ja nopeammaksi. Rytmii kiihtyi ja tanssi muuttui eräänlaiseksi sensuelliseksi väkivallaksi mustalaisten luolissa satoja vuosia sitten syntyneiden askelten muunnoksineen. Kun musiikki kiihtyi ja koveni, samalla siirtyen tanssin vaiheesta toiseen – alegriasta fandanguilloon, zambraan ja seguiriyaaan – ja kun askleet muuttuivat yhä kuumeisemmiksi, näyttämön sivuilla odottavat muut esiintyjät huutelivat kannustushuutoja esiintyjälle.

Tanssijoita kiihdyttivät yhä villimpiin rytmeihin rohkaisevat huudot, kuten ‘Olé tu madre’, ‘Olé tus santos’ ja ‘Anda, anda’.

Kun musiikki ja tanssi yhtäkkiä lakkasivat, baariin laskeutui lähes käsin kosketeltava hiljaisuus ja sitten kaikki taputtivat äänekkäästi.

...

Toinen nainen astui näyttämön keskelle. Hän oli tumma kastilialaiskaunotar, joka tuntui olevan täysin tietämätön yleisöstään. Kitarat aloittivat haikean, matalasävelisen boleron. Naisen seuraan liittyi miestanssija ja kastanjetit aloittivat tasaisen, kiihdyttävän nakutuksensa.

Tähän asti istuneet muut esiintyjät liittyivät mukaan jaleoon ja flamenco on olennaisena osana kuuluvaan känten-taputukseen ja rytmikkäät taputukset lisäsivät musiikin ja tanssin tenhoa, kunnes koko huone värähteli zapateadon tahdissa esiintyjien hypnoottisten tömistysten muunnellessa tanssin rytmiä ja sävyä loputtomasti.

Tanssijoiden vartalot liikkuvat kauemmas ja lähemmäs himokkaasti ja yhä kiihtyvällä vauhdilla, kunnes esiintyjät

näyttivät rakastelevan toisiaan silmittömästi ja eläimellisesti, mutta koskettamattakaan toisiaan. Vähitellen rytmi kiihtyi kiihtymistään aina villin hekumalliseen kliimaksiin asti, joka sai yleisön huutamaan.“

(Sidney Sheldon: Jos huomina tulee, ss. 345-346, Juva 1985.)

Tällainen on siis Espanja. Hauskaa matkaa!

Irja Kajander

Lähdekirjallisuutta:

Arijouts: Melkein Afrikassa. Helsinki 1950

Walt Disney: Juhlahumussa. Seikkailu Espanjassa. Hämeenlinna 1992.

Otavan Iso tietosanakirja III. Helsinki 1932.

Ralph Oppenheim: Minun Espanjani. Porvoo 1954.

Sidney Sheldon: Jos huomina tulee. Juva 1985.

TIENDA

Myydään iso neliönmuotoinen tanssihuivi, mustalle pohjalle kirjailtuna erivärisiä kukkia.

Hintapyyntö 500 mk soita 050 - 5630 144 / Kaari

TIENDA-PALSTALLA VOIT ILMOITTAA ILMAISEKSI!

Lähetä ilmoituksesi Kaari Martinille
(ks. osoite kannen sisäsivulla).

Peña Flamenca vuokraa tanssisaleja

Hinnat elokuun alusta lähtien:

opetuskäyttöön:

**iso sali 70 mk/h/jäsenet, 80 mk/h/ ei-jäsenet,
pieni sali 40 mk/h/jäsenet, 50 mk/h/ ei-jäsenet**

treenikäyttöön:

**iso sali 40 mk/h/jäsenet, 50 mk/h/ei-jäsenet
pieni sali 20 mk/h/jäsenet, 30 mk /h/ei-jäsenet**

Siivousta vastaan ilmaista treeniaikaa!

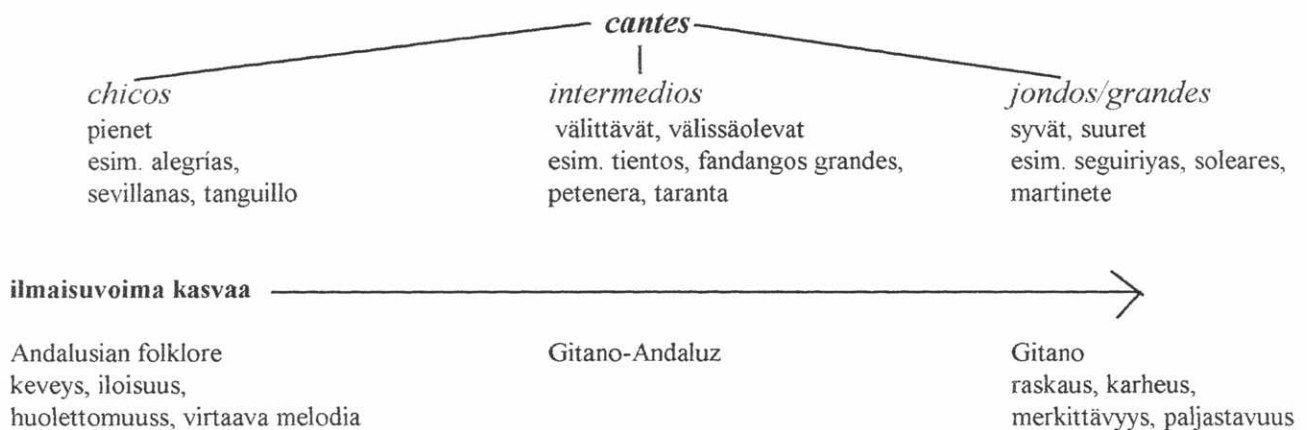
Soita 0422 - 332 337

¿? Laulutermejä

¿EL CANTE FLAMENCO?

Flamencolaulu (myös pelkkä el cante). "Andalusialaisten ja mustalaisten luoma ja tulkitsema, eteläisessä Andalusiassa 1800-luvun puolivälissä esilletullut ko. alueen kansan-omaisiin aineksiin yhdistynyt musikaalis-vokaalinen ilmiö." (Joaquín García Lavernia)

FLAMENCOLAULUJEN JAKO EKSPRESSIIVISYYDEN PERUSTEELLA:

¿ALFLAMENCADAS?

laulut joissa folkloristiset/ hispanoamerikkalaiset/ galicia-asturialaiset/ afrokuubalaiset/ kastilialaiset musiikilliset ainekset ovat yhdistyneet flamencoön, esim. verdiales, colombiana, farruca, guajiras, garrotín.

¿BASICOS/ PRIMITIVOS?

Peruslaulut, alkuperäiset laulut; näitä ovat seguiriyas, solerases, toná ja tango (flamenco).

¿DE CADIZ?

Laulut joihin Cádizin satamakaupunki on tartuttanut iloisen, leikkitelevän ja vapaan luonteensa, esim. cantiñas, algrías, mirabrás, romeras, caracoles, gilianas.

¿FESTEROS?

Juhlisiin sun muihin rientoihin sopivat äänekkäät, hähisevät laulut. "¡Vamos a cantar por fiesta!" Esimerkkejä bulerías, tangos, alegrías, sevillanas.

¿FUNDAMENTALES?

Ne olennaiset laulut, jotka ovat syvyydessään vaikeat tulkita. Nämä laulut ovat vaikuttaneet muihin laulujen syntyyn ja ovat erittäin arvostettuja aficionados keskuudessa.

Tiukimmat ovat sitä mieltä, että on olemassa vain yksi flamencolaulu, soleares - toiset kelpuuttavat seguiriya-aksenkin mukaan.

¿DE FRAGUA?

Laulut joita on laulettu pajoissa työtä tehtäessä: toná, martinete, carceleras.

¿GITANOS?

'Mustalaisimmat' laulut: seguiriyas, soleares, tientos, tangos, bulerías.

¿DE IDA Y VUELTA?

Meno-paluulaulut, jotka kulkeutuivat merimiesten suussa Keski- ja Etelä-Amerikasta, erityisesti Karibian ja Rio de Platan alueelta, Andalusiaan (pääasiassa Cádizin seudeun satamiin) ja sekoittuivat paikalliseen kulttuuriin ja flamencoön: guajira, colombianas, milonga, rumba, habanera, vidalitas.

¿DE LEVANTE?

Kaakkoi-Espanjan alueen flamencolaulut: taranta, taranto, mineras, cartagenera, malagueñas.

¿A SOLA VOZ?

Ilman säestystä laulettavat laulut (myös A PALO SECO): toná, trilleras, nanas, saetas, debla, martinete, carcelera.

¿P'ALANTE?

Laulu ja laulaja pääosassa, asettuen etualalle laulamaan ilman säestystä ja mikrofonia.

¿P'ATRÁS?

Laulu palvelee tanssia ja tanssijaa, joka on etualalla. Tyypillisenä esimerkkinä alegrías.

¿BONITO?

Kaunis laulu, "jolla pyritään miellyttämään yleisöä ja menestymään".

¿LA VOZ?

(Laulu)Ääni. Ääni on flamencolaulun oleellisin ja ilmaisevin elementti. Sopivimpana äänenä on pidetty keskirekisteristä kumpuavaa, väriltään karheaa ja verhottua. Parhaimmin tätä kuvausta vastaa *voz afillá* mutta myös *voz flamenca* ja *natural* ovat soveliaita cante jondoona. Tärkeintä on kuitenkin osata valita äänelleen ja äänenväriilleen sopivat laulut.

¿AFILLA?

Syvä, käheä, särkynyt, viinainen; ääni tulee ulos pakotetusti ja puristaen. Saanut nimensä laulaja **El Fillon** mukaan; *la voz afillá* olikin viime vuosisadalla kaikkein arvostetuin flamencolauluääni.

¿NATURAL/GITANA?

Luonnollinen/'mustalainen' ääni on lähellä *voz afilláa*, mutta ääni tulee rinnasta ulos luonnollisemmin, helpommin (esim. **Manuel Torre**).

¿FALSETTE?

Falsettiääni; korkea, ohut, taitava, taipuisa. Ei kovin flamenco eikä sovellu cante jondoona, mutta saanut arvostusta suurien ja suosittujen laulajien (**Don Antonio Chacón**, **Niño de Marchena**) ansiosta, olipa vuosisadan alussa muodissakin. Nykylaulajista esimerkkinä **Luis de Córdoba**.

¿FESTERA?

Notkea, iloinen ääni, joka sopii cantes festerosiin (esim. **Paquera de Jerez**, **Lola Flores**).

¿FLAMENCA/REDONDA?

Pehmeä, viriili lauluääni (esim. **Antonio Mairena**, **Tomás Pavón**, **La Niña de los Peines**).

¿AIRES?

Laulutyypit, vrt. *palos*.

¿ARRANCARSE POR?

Alkaa laulaa tiettyä laulua, esim. *arrancarse por soleá* = alkaa laulaa soleáa.

¿CANTIÑEAR?

Improvisoida, leikkiä laululla.

¿CANTURREAR?

Laulaa itselleen, 'salaa'.

¿PELEAR CON SU VOZ?

Laulaja taistelee äänensä kanssa, ottaa mittaa, riskejä: "*se brilla o humilla*" - loistaa tai nöyrytyy.

¿FARFULLEO?

Nopeita, rytmisiä änkytyksiä ilman en suurempaa sanomaa: trajilitram tram, lerele, tiriti tram... *Farfulleo* voi kestää *tercion* (= värssi, säe, säkeistö) tai puoli, olla laulun alussa tai lopussa.

¿QUEJIO?

Huoja, vaikkerrus, tuskaisa huuto AY! Välike laulun alussa, keskellä tai lopussa. Lauletaan kerran suuresti pitkitettynä tai toistetaan useampia kertoja lyhyesti. Ilmaisee hyvin tehtynä suurta syvyyttä, huonosti laulettuna karikatyyri.

¿MELISMA?

Ylhäältä alas laskeva melodiakulku, joka on periytynyt bysanttilaisesta kirkkolaulusta.

Tottumattomalle flamencolaulu saattaa kuulostaa epäpuhtaalta, mutta OIKEIN laulettuna se ei sitä ole. Flamencolaulun orientaali, läntisestä musiikista eroava soundi johtuu paitsi sävellajeista myös ennenkaikkea laulutekniikasta.

PORTAMIENTO on äänijänteisiin kohdistettava paine, joka antaa laulajalle laajemman variaation sävelkorkeuksissa kuin läntisessä temperoidussa skaalassa; laulaja voi käyttää puoli nuottia pienempiä intervaleja.

Oletetusti Kauko-Idän vokaalitekniikasta periytyvä GLISSANDI takaa pehmeän, vähittäisen liukuman nuotista toiseen. Terävillä nuoteilla NOTAS AGUDAS laulaja voi aksentoida, rytmittää lauluaan ja terävöittää ilmaisuun (usein laulun nousukohdassa ennen loppua).

LEYENDAS FLAMENCAS

AURELIO DE CÁDIZ (1887-1974)

Aurelio Sellésia pidetään yleisesti parhaana laulajana, jonka Cádiz on tuottanut sitten **Enrique El Mellizon** ja **Curro Dulcen**. Hänen elämänsä oli mitä andalusialaisinta; Hänen ensirakkautensa oli härkätaistelu, ja hän toimi itsekin novillerona, kunnes canten maailma vei hänet mukanaan. Myöhemmin hän usein harmitteli "ensirakkautensa" hylkäämistä, eikä koskaan lakannut olemasta myös suuri härkätaisteluafictionado. Flamencot voivat kuitenkin olla onnellisia hänen valinnastaan.

Aurelio Sellés Nomdedeu, Aurelio de Cádiz, tai **Aurelio el Tuerto** (=silmäpuoli) syntyi 4. marraskuuta Cádizin Santa María-kadulla, joka sijaitsi samaa nimeä kantavassa kuulussa mustalaisten korttelissa. Hänen vanhempansa, jotka eivät olleet mustalaisia, olivat kotoisin Alicanten seudulta, ja hän oli nuorin 22 (!) lapsen sisarusparvesta. Hänen isänsä oli rannikkolaivuri, ja hyvin pidetty ja arvostettu Cádizin lahdella, mutta hänen varhainen kuolemansa, Aurelion ollessa vain 11-vuotias, jätti perheen pulaan. Aurelion vanhemmista sisaruksista vain yksi, veli **Chele Fateta** oli myös *cantaor*, joka "sai ihmiset suunniltaan laulullaan, mutta ei tehnyt itseään tunnetuksi, eikä laulanut kenellekään, vaikka olisi saanut koko maailman; hän eli mieluummin työstään, vaikka olisi hyvin voinut elättää itsensä *cantella*, sillä hän oli ilmiö, lauloi hän sitten mitä tahansa", **Pericón de Cádiz** kirjoitti.

Aureliosta ei kuitenkaan alunperin pitänyt tulla laulajaa, sillä härät vetivät häntä enemmän puoleensa. Niinkuin kaikki aikakautensa pikku *toreros*, myös Aurelio oli kiinnittänyt katseensa Atlantin toiselle puolelle, Amerikkaan, jossa mahdollisuudet menestykseen näyttivät lupaavammilta. Summa, joka matkalippuun tarvittiin, oli Aureliolle kuitenkin tähtitieteellinen, ja hän suoritti matkan muutaman muun pojanklopin kanssa salamatkustaen purjekankaatten alla. Radiosähkötäjä kuitenkin löysi pojat piilostaan, ja he päätyivät loppumatkaksi laivan keittiöön perunoita kuorimaan. Meksikossa juuri tapahtunut vallankumous muutti heidän alkuperäistä matkasuunnitelmaansa, ja pojat päätyivätkin Kuubaan Havannan kaduille. Yritettyään ensin järjestää täällä härkätaistelua huonolla menestyksellä, he päätyivät fiestaan, jossa esitettiin Cádizin iloisia *tangoksia*, *tanguilloksia*, *garrotinia*, mutta jossa myös Aurelion vakavaa *cantea* kuultiin suurella mielenkiinnolla. Pojat tienasivat lopulta paluurahat Cádiin esiintymällä erilaisissa juhlissa. Tuolloin Aurelio jo huomasi menestyvänsä huomattavasti paremmin laulajana kuin *torerona*.

Palattuaan Cádiin hän hankkiutui töihin satamaan, ja yleni pian päällikön asemaan. Kohta hän löysi myös *cantesta* pitäviä hengenheimolaisia, ja he kokoontuivat öisin yhteen nauttimaan *cantesta*, *pescao frito*sta (paistettua kalaa) ja *valdepeñas*viinistä. Vähitellen heitä kutsuttiin myös juhliin laulamaan maksua vastaan. Mutta Aurelio ei koskaan suostunut estradille esiintymään, ei juhla- eikä tanssisaleihin "vaikka olisi saanut kymmenen tuhatta pesetaa siitä hyvästä." Hän lauloi mieluiten pienelle ihmisjoukolla, enintään kuudelle-seitsemälle hengelle, ja suurelle yleisölle hänen tiedetään esiintyneen vain kolmesti elämässään. Sen enempiä hänen *cantensa* kuin hänen persoonallisuutensaakaan eivät voineet sietää kaupallistamista.

Hänen musikaalinen, rikas äänensävyensä sopikin parhaiten intiimeihin tilaisuuksiin. "Hänen laulutyylinsä välitti viileää tunnetta, jonka takana piili kuitenkin tunnemyrsky, joka saattoi minä hetkenä hyvänsä nousta pinnalle. Hänen tärkein ominaisuutensa oli ilmaisun hienous, herkkyyks, terävyys, sen hiljainen puhuttelevuus. Hänen *redonda*, pyöreä äänensä välittää kuulijalle jotain ikaikaista, ja auktoriteettia, joka vielä lisää tämän taikaa..." kuvailee **D.E.Pohren**. Aurelio oli Enrique El Mellizon oppilas, ja hänen laulujensa tärkein välittäjä. Hän pysyi uskollisena erityisesti niiden emotionaalilaiselle ja esteettiselle sisällölle, vaikka teki myös monia innovaatioita, sovittaen laulut omaan persoonallisuuteensa ja fyysisiin kykyihinsä. Erityisen tunnettu Aurelio on *mala-gueñasin* tulkinnastaan, jota mm. **Federico García Lorca** ylisti todeten hänellä olevan tyylin, jollaista ei vielä koskaan oltu kuultu...

Enrique El Mellizon perinnön välittäjänä hän oli kuitenkin kaikkien Cádizin tyylien taitava tulkitsija. *Saetaa* hän kuitenkin kieltäytyi jyrkästi esittämästä, vaikka kuuluikin itse Nuestro Padre Jesús Nazarenon veljes-

kuntaan, ja seurasi jokaisena kiirastorstaiyönä tämän hahmoa pitkin kaupungin katuja. Hän tunsii olevansa kykenemätön laulamaan nasaretilaiselle, sillä vaikka hän saattoi laulaa elävälle ihmiselle, tälle ei. "Kaiken sen, mitä minulla on Hänelle sanottavana *saetassa*, sanon hänelle rukoillussani."

Fernando Quiñones luonnehtii häntä levolliseksi tulkitsijaksi, viisaaksi, suuren teknisen taituruuden omaavaksi, ja tasapainottavan tarkkuuden, joka ei koskaan hukannut itseään laulaessaan, ja jonka suhde cádizilaisen koulukunnan kaikista perinteisimpiin hyveisiin ja sen tärkeimpiin luojiin oli järjestäytynyt, kanoninen ja esimerkillinen.

Vanheppina päivinään Aurelio osallistui mm. Cádizin flamencoista kertovan kirjan tekemiseen, ja toimi monien *cante*-kilpailujen raadissa. Hän kuoli sokeutuneena ja heikkona rakastamassaan kaupungissa vuonna 1974. Pericón de Cádiz kirjoitti: "Aurelio oli omana aikanaan kokonainen maailma, tuolla raastavalla äänellään ja tyyllillään, jotka hän omisti..."

Outi Böök

lähteet:

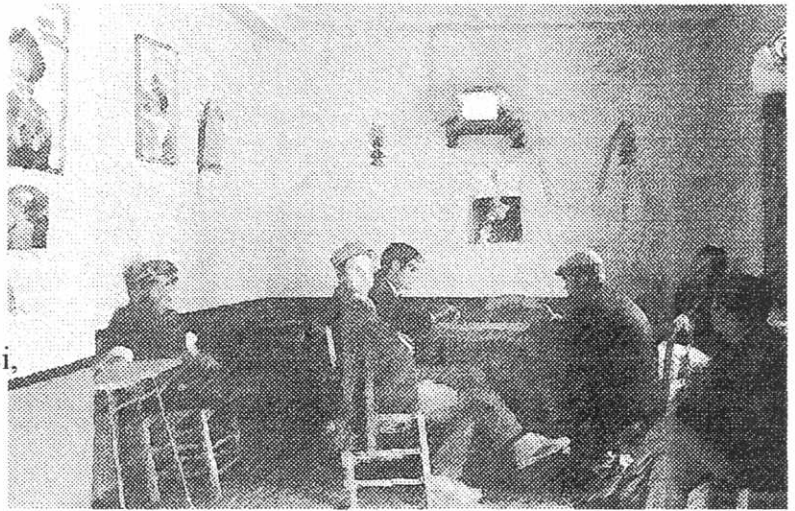
Ángel Álvarez Caballero: El cante flamenco
D.E.Pohren: Lives and Legends of Flamenco

flamencon filosofiaa

TOIMINNAN TEORIAA ANDALUSIALAISITTAIN

*Tus perezas, tus prontos,
no se pueden cifrar.*

Sinun laiskuuttasi, sinun päähänpistojasi,
ei voi käsittää.
(Pedro Salinas)

"Andalusialaisella on yllin kyllin aikaa ja materiaalista piittaamattomuutta. Hän uskoo hyötyvänsä vain syvennetystä, ja tuhlailevasta olemassaolostaan. Hän on synnynnäinen filosofi. Häntä masentaa hurmioitunut "*struggle for life*"-kirjallisuus; hän pukee ylleen härkätaistelijan asunsa vain metafysisen taistelun areenalle". Näin kirjoittaa **Anselmo González Climent** *Flamencologiassa*an vuonna 1955. Hän syventyy tässä teoksessaan flamencon, härkätaistelun ja andalusialaisen kansanluonteen olemuksen syvimpiin kysymyksiin. Kiintoisia ovat hänen huomionsa andalusialaisesta kohtalonuskosta, temperamentista ja - laiskuudesta.

"Andalusialainen ei kuluta itseään maallisissa mielihaluissa, muttei myöskään antaudu passiiviselle aistillisuudelle. Häntä valaisee suoran intuitiivinen käsitys todellisuudesta ja ihmissielusta. Kun pohjoisen vaalea ihminen rationalisoi jopa ekstaasin, andalusialainen elää sen kanssa. Hän ei samastu sen enempää *homo sapiens*iin (viisas ihminen), kuin *homo faber*iinkaan (tekevä ihminen), sillä näiltä molemmilta puuttuu se järisyttävä ja lopullinen tunne mysteerin, kohtalon, ihmeen ja täyden ihmisyyden olemassaolosta, käsitteitä, jotka ovat andalusialaiselle metafysiikalle keskeisiä.

LAISKUUS

Ortega y Gasset kuvaili 1927 *Teoría de Andalucía*ssaan andalusialaista kansanluonnetta todeten heille olevan ominaista rauhanomainen, passiivinen ja sodille vieras mielenlaatu; andalusialainen on amputoinut kaiken sankarillisuuden elämästä. Andalusialainen kulttuuri on maanviljelyskulttuuria, joka halveksuu sotaa käyttäen taktiikkanaan mieluummin luovuttamista ja pehmeyttä. Ortega kehitti Andalusiasta "vegetatiivisuuden idean"; andalusialainen elää maassa, joka on öljyinen, viljava, ja joka kantaa vähäisellä vaivalla mitä suurenmoisimpia hedelmiä. Lisäksi ilmasto on niin lauhkea, että ihminen tarvitsee vain vähän näitä työnsä hedelmiä pitääkseen itsensä hengissä. Andalusialainen on elänyt neljä tuhatta vuotta laiskuudessa, ja se näyttää sopivan hänelle vallan mainiosti...

González Climentin mielestä andalusialainen ei kuitenkaan ole joutilas, vaan mitä puuhakkain toimittaessaan erilaisia asioitaan. Nämä vain ovat muita, kuin ne tavanomaiset, jotka tekevät puhelimesta ja pörssikursseista elämän jännityksen lähteen.

Ortega y Gasset: Kulttuuri ei ole muuta, kuin oikean yhtälön löytämistä sille, miten ratkaisemme elämän ongelman. Jos ymmärrämme elämällä täydellisen intensiivistä olemassaoloa, olisi meidän siis pyrittävä täydelliseen voimainponnistukseen. Mutta yhtä hyvin myös minimiyrityksellä päätyisimme yhtä täydelliseen yhtälöön, kuin kaikista ututterin kansa...

González Climent: Mutta eikö andalusialainen sitten elä intensiivistä elämää? Sillä hänhän on mitä tehokkain pyrkiessään päämääräänsä syvennyessään inhimillisenä olentona siihen maailmaan, joka hänelle on tarjoutunut.

OG: Sen sijaan, että hän tekisi yrityksen elääkseen, hän elää välttääkseen yritystä; hän tekee yrittämisen välttämisestä olemassaolonsa pääperiaatteen.

GC: Andalusialainen ei vain välttä kaikkea yrittämistä elämässään, vaan hän ei edes yritä ponnistella elääkseen.

OG: Laiskuus-sanana voisikin ehkä korvata minimiponnistuksella. Mutta alkäämme liioitella andalusialaisen leväperäisyyttä. Lopultakin, hän tekee kyllä kaiken tarpeellisen, sillä Andalusia on olemassa, eikä laiskuus sulje kokonaan työntekoa ulkopuolelleen, vaan pikemminkin vain antaa sille oman merkityksensä ja "*airensa*". Andalusialaiselle on tyypillistä pikemminkin lievä "kainous" näyttää tekevänsä työtä, kuin täydellinen laiskuus, joka

estäisi työnteon.

GC: Tuo julkea ulkomuoto, jonka työnteke muilla kansoilla on omaksunut, on päinvastoin meille todiste jostakin paljon pahemmasta laiskuudesta, nimittäin henkisestä laiskuudesta, joka ilmenee tuossa hirviömaisessa ja liioitellussa omistautumisessa puhtaasti aineelliselle puuhastelulle.

OG: Andalusialaiset ovat ainoa kansa läntisessä maailmassa, joka on säilynyt uskollisena paratiisillisen elämän ihanteelle.

GC: Tämä laiskuus on "tekemättä jättämistä", tyyntä mietiskelyä, ilman kellon viisarin kohtalokasta kulkua.

OG: Hänen kulttuurinsa, toisin sanoen hänen henkinen aktiivisuutensa ylentää ja kaunistaa elämän puhtaasti maallisen, "vegetatiivisen" tason.

GC: Mutta kuka löytää merkin vegetatiivisuudesta Andalusian laulukokoelmasta, kansan lyriikasta, *cante jondosta*, voi esitellä tämän harvinaisena löytönä!

OG: Andalusialaisilla on jonkinlainen käsitys siitä, että olla andalusialainen on mieletön onni, joka heitä on kohdannut.

Andalusialainen omaa, kaikista nöyrimmissä ja jokapäiväisissä tekemisissäänkin, jumalaisen *airen*, joka on hänen loppumattoman *graciansa* lähde. Kun muut kansat kehuskelevat kulttuurinsa yläkerrostumilla, on andalusialainen etevä pohjakerroksessaan; se mitä hän tekee ja sanoo joka minuutti, harkitsematon ele, arkipäiväinen tottumus. Mutta sama pätee myös toisinpäin: tämä kansa, jonka olemassaolon arkipäiväinen perus on ihanteellisempi kuin missään muualla, tuskin omaa muuta ihannetta. Jokapäiväisen elämänsä ulkopuolella andalusialainen on kaikista vähiten idealistinen ihminen, joka tiedetään.

TYÖ

"Mitä oikein haluatte? Andalusia on sellainen. Niin kuin nuo mitään kuulemattomat ihmiset, jotka katsovat kaukaisuuteen ja vaikuttavat poissaolevilta niin, että vaikuttaa siltä, etteivät he tajua mistään mitään, ja seuraavalla hetkellä käy ilmi, että he ovat ymmärtäneet kaiken. Hän voi elää vuosia ja vuosia, jähmettyneenä ja välinpitämättömänä, sivussa suurista eurooppalaisista hälinöistä, ja suurista kulttuurivirroista, ja yhtäkkiä, yhtenä kauniina päivänä, suuren intuitiivisen voimansa ja omaksumiskykynsä kissamaisella loikalla, nousee esiin muuan **Falla** Cádizissa, **Juan Ramón** Huelvassa tai **Picasso** Málagaissa, ja he ovat ymmärtäneet pohjaan myöten kaiken sen, mitä tuolla ulkopuolella tapahtuu, nämä maailman maestrot, avantgarden kärkinimet."

(José María Pemán)

Laiskuudella on mitä tärkein rooli andalusialaisessa kohtalon käsitteessä. Ei ole itsepintaisempaa kliseitä kuin andalusialaisen sielun tahdon velttous. Andalusialle on tyypillistä työn epätasainen jakautuminen; on niitä, jotka eivät tee koskaan työtä elämässään, ja on niitä, jotka työskentelevät kolmen edestä. Siinä on klassinen ero Martan ja Marian, toiminnan ja tutkiskelun välillä. Andalusialainen vastaa jälkimmäisen, maataan nimeävän kutsuun: **La tierra de María Santísima**, Pyhimmän Marian maa. Hän pakenee työnteon jumalallistettua ja aistillistettua luonnetta ja valitsee mieluummin mietiskelyn, tarmottomuuden tai yksinkertaisesti - ei mitään. Hän tasapainoilee orientin, idän ja

lännen välimaastossa, hilliten yhden liiallista energiaa ja syventyen toisen uneliaassa laiskuudessa. Sanoutuessaan irti tämän maailman asioista hän noudattaa korkeaa hengellistä kutsumustaan. Monet terävät elämäntotuuksensa hän vuodattaa täsmällisellä osuvuudella upeissa lauluissaan, jotka kertovat yhdenpitävästä elämänsenteestä.

Mutta mitä jää jäljelle tämän materiaalisen elämän laiminyön jälkeen? Minkä lajin toimista hänen sielunsa sitten oikein on kiinnostunut? Eihän voi olla laiska kansa, joka on niin altis vimhalle, ihastukselle ja hurmioitumiselle. Andalusialaisen laiskuus ei olekaan houreista antautumista loputtomien pilvettömien päivien virratessa eteenpäin; se on toiminnallisen elämän halveksunta, joka johtuu syvällisemmästä elämän ideasta. Andalusialainen on hyvin vaistonvaraisella tavalla, spontaanisti kristitty.

TEMPERAMENTTI

*Así es esta tierra mía,
luz y sombra, noche y día,
tan pronto mansa y serena,
como extremosa y bravia.*

Sellainen on tämä maani,
valoa ja varjoa, yötä ja päivää,
niin pian lempeä ja tyni,
kuin yltiöpäinen ja villi.
(José María Pemán)

Andalusialainen kiivastuu mitättömyyksistä. Sen sijaan todellinen suuri katastrofi saa hänet terästäämään aistinsa. Suuren tragedian ja kohtalon edessä hänen asenteensa on tasapainoisella jaloudella maustunut. Hänen tyyneytensä, yhtä lailla kuin haltioitumisensakin, ovat absoluuttisia. **Ramón Menéndez Pidal** kirjoittaa: "Päätökseen, jota espanjalainen pitää tärkeänä, kohdistaa hän koko uupumattoman tarmonsensa, kun taas jokapäiväisiin toimiin hän ei juurikaan kiinnitä huomiotaan. Pitkässä ja vaivalloisessa seikkailussa hän kestää suurimmatkin koettelemukset, mutta hän ei kestä päivittäisen työnteon monotoniana. Hän on luja vastaanottaessaan pahimmankin kärsimyksen, mutta saamaton varmistamaan itselleen parhaimmat elinolosuhteet."

Hänen ärsyyntymisensä pikkuasioitten edessä, ilman näkyvää syytä, on seurausta hänen jatkuvasta yhteydestään absoluuttiseen. Hän on metafysisesti joustava. Hän saattaa harjoittaa *señoríotaan*, "vapauttaan ja itsehillintäänsä" jopa draamaan asti. Ja tuolloin koko hänen olemuksensa kasvaa ja seisoo asiansa takana. Hänen elämänsä on vaihtelua pidättyvyyden ja hillittömyyden välillä.

"Tämä piirre on hyvin andalusialainen, ja se on huomattavissa härkätaistelijassa, yhtä hyvin kuin *cantaorissa* tai *bailaorissa*. Siinä vaihtelevat dionyysinen kiihko ja vakava esiintyminen. Hän siirtyy vitsistä *¡ay!* -huutoon, leikistä kuolemaan. Maalaisesta ja moukkamaisesta mitä hienostuneimpaan ja jaloimpaan."

(José Moreno Villa)

Mutta andalusialainen osaa olla myös vähäpätöisyyksien ystävä. Hän osaa inhimillistää ne. Tässä toimii hänen kykynsä pienentää suuri ja suurentaa pieni. Niin hän heittäytyy tyylikkäästi laiskuuden divaanille, perustettuaan ensin elämänsä ei-materiaalisen mukavuuden pohjan ja syvällisen maailmankäsityksensä. Jos hän onkin vitkainen tosiasioiden ja toiminnan edessä, jaksaa hän sen sijaan jahdata kyllästymiseen asti oikeudenmukaisuuden kysymyksiä (etiikka, kohtalo, kunnia, arvojärjestys, *señorio*, laatu..), vaiikkei hän lopultakaan edes tietäisi, mitä aikaa elää. Hän on ihminen, joka menee härkätäisteluun tietämättä, mistä saa rahat lippuihin. Haluttomuus on paljolti hänen filosofisen ja taiteellisen persoonallisuutensa lähde. Vaikuttaa siltä, kuin maailman uutterimmat kansat olisivatkin kaikista vähiten

jondoja. Niinkuin **Unamuno** sanoi: "Keksikööt muut meille!"

"Sellainen on tämä Bética (=Andalusia), jalo ja vastahakoinen, taistellessaan ainaisesti vapautuakseen noista epämiellyttävistä ansoista, jotka vievät rauhan. Hän kulkee siedettävän joutilaisuuden tietä - se voi nimittäin olla myös sietämätöntä - aineellisen karatessa häneltä iloisen vuolaasti, flamencomaisesti."

Referoitu teoksesta Anselmo González Climent: *Flamencología*, Córdoba 1989.

Outi Böök

MAKSETUT ILMOITUKSET

SOLEA

Suomalainen flamencolehti

Ilmestyy 5 numeroa vuodessa: tammi-, touko-, elo- ja lokakuussa.

Vuosikerran hinta 180 mk

Tilaukset julkaisijalta:

Flamenco Butterfly Oy, Lönnrotinkatu 32 D, 00180 HELSINKI

Puh./fax 09 - 6801 181

flamenco TANSSIKURSSI

12.-18.6.98

KESKITASO 17.30-19.00

AMMATTITASO 19.30-21.00

HINTA 800,-

OPETTAJANA

**RAFAELA
CARRASCO**

(COMPANIA ANDALUZA DE DANZA,
COMPANIA DE FLAMENCO DE MARIO MAYA,
COMPANIA CON BELEN MAYA ETC.)

ILMOITTAUTUMISET

TANSSIVINTTI
KAIVOKATU 10 A, PUH. 171 080

KESÄKURSSEJA

Peñassa, Pohjoisespa 2, HELSINKI

1.- 4.6. klo 18 - 20
n. vuoden tanssineille
-colombiana

8.-11.6. klo 18 - 20
jatkotason oppilaille
-tangos itämaiseen tyyliin

ESPECIAL PALOS

1.- 4.6. + 8.-11.6. klo 17 - 18 kaikille
-tanssisarjoja flamencon
eri lajeihin ja rytmeihin

Kurssien hinnat: 320 mk / 8 h

opettaja: Katja Lindroos, puh. 761 476

ELOKUUSSA TIIVISKURSSEJA:

Opettaja: Erika Alajärvi,
puh. 050 - 339 3732

iAyy!

Tällä palstalla opitaan tunnistamaan yleisimpiä yllirasitusvammoja, etenkin flamencotanssissa. Jokaisessa jutussa käsitellään eri lihasryhmien vammoja ja niiden mahdollista itsehoitoa. Kuitenkin on syytä muistaa, että parhaan ja asiantuntevan hoidon saa ainoastaan fysioterapeutilta, ortopediltä tai urheilulääkäriltä.

TÄLLÄ KERTAA TERVEYSPALSTALLA KÄSITELLÄÄN LANTION JA ALASELÄN ONGELMIA.

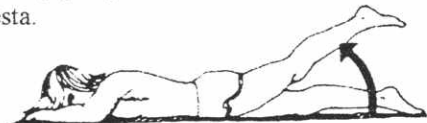
“ Ryhti ei ole vain stabiili olotila tai asento, vaan dynaaminen, joustava liikkeiden kokonaisuus. ” Jarmo Ahonen.

Kuva 1.

Hyvä valokuvaryhti on täysin merkityksetön, ellei se säily hyvänä myös liikkeessä. Lihastasapaino on voimakas vaikuttaja ryhdin ylläpitämiseksi. Varmasti jokainen meistä on elämässään kokenut jonkinlaisia kiputiloja selän alueella. Yleensä lievät kivut häviävät päivässä tai yössä, emmekä osaa jälkeensä määritellä särkyjen mahdollista aiheuttajaa. Selkäsärkyyn saattaa olla syynä väärä työskentelyasento, omalle selälle sopimaton patja tai työtuoli, pitkään toistuva samanlainen liike tai eritoten heikot tukilihakset. Kuitenkin kovempien kiputilojen ilmaantuessa on otettava yhteys lääkäriin.

Selkälihakset saavat päivittäin harjoitusta arkirutiineissa. Seistessä, istuessa, kumartuessa. Vatsalihakset jäävät usein jopa täysin huomiotta. Tanssinopettajat eivät kuitenkaan voi tehdä tanssijan puolesta kaikkea työtä, vaan oman kehon luonnolliset liikeradat löytyvät ohjattunakin vain harjoittelemalla itsenäisesti vierailta tuntuvia liikkeitä. Käyn seuraavassa läpi yleisesti ryhtiin vaikuttavia tekijöitä keskivartalon alueella. Kuvista näet muutamia hyödyllisiä vinkkejä kotiharjoittelua varten. Jos haluat tehdä liikkeitä kuntosalilla, voit kysyä apua minulta oikeista liikeradoista ja kuormituksesta.

Kuva 2.

Lihakset eivät kaikki suinkaan ole kestävyydeltään ja voimaltaan samankaltaisia. Suurin ja vahvin lihasryhmä on koukistajat, joihin vatsalihaksetkin kuuluvat. Jokaisella yksittäisellä lihasryhmällä on oma vastavaikuttajansa. Vatsalihasten vastavaikuttajina toimivat alaselän ojentajat, lonkan koukistajien parina iso pakaralihas etc. Hyvän ryhdin säilyttämiseksi on löydettävä oikea balanssi vastavaikuttajalihasväliä. Kun se on löytynyt, hankalilta tuntuneet liikkeet helpottuvat, liikkeet pehmenevät ja lihakset saavat hengittää vapaasti. Flamencotanssissa on tarkkailtava erityisesti selän aluetta, sillä monilla on taipuvaisuutta alaselkää tukkeuttavaan lordoosiin, notkoselkäisyyteen. Monilla ryhdistäytyminen tarkoittaa vain rinnan kohottamista unohtaen keskivartalon tuen tärkeyden. Koputuksia ja käsiliikkeitä harjoitellessa on pyrittävä

tarkastelemaan lantion asentoa sivuprofiilista. Käytä peiliä apuna.

Vatsalihasten yleinen heikkous on varmasti suurin lihas-tasapainon ongelma. Tämä epätasapainoisuus saattaa näkyä notkoselkäisyytenä (voi olla synnynnäistä), huonona tai

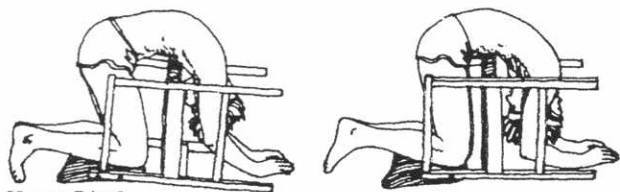

Kuva 3.

etu/takakenoisena ryhtinä, selkäkipuina etc. Hyväkuntoiset vatsalihakset tukevat selkärankaa ja vähentävät selkään kohdistuvaa kuormitusta. Vatsalihakset kannattaisi harjoittaa enemmän kuin selkää tai samassa suhteessa. Vatsalihakset kestävät selkälihasten ohella pitkäkestoista harjoittelua useita kymmeniä toistoja. Molempien lihasryhmien harjoittamiseen liittyy kuulopuheita ja vääriä ja hyödyttömiä tapoja. Ohessa luotettavia perusohjeita lantionseudun lihaksille. Tee liikkeet maltillisesti ja huolella. Jos jokin liike tuntuu vieraalta, muista kysyä apua osaavalta.

Alaselän ojentajat ovat usein jännittyneet ja lyhentyneet. Kun lihas joutuu työskentelemään lyhentyneenä, se heikkenee. Liiallinen jatkuva taaksetaivutus tai notko alaselässä ahtauttaa nikamien välistä tilaa. Selälle kohdistuva rasitus kasvaa ja alaselän aineenvaihdunta ja kyky rentoutua heikkenee. Alaselkään ja lantioon saattaa helposti syntyä vääriä liikeratoja, jotka aiheuttavat pysyvää jäykkyyttä lantion alueelle. Tämän korjaamiseksi alaselän lihaksia tulee venyttää sekä lisätä kestävyyttä ja voimaa. Erittäin hyödyllisiä ovat myös erilaiset lantiot avaavat liikkeet (huom. itämainen tanssi!). Lantion villi hytkyttely ja pyöritys tulisi sisällyttää jokaisen harjoituksen. Ylävartalon pyöritystä

on joskus sanottu vaaralliseksi. Liike ei ole vaarallinen, mutta melko hyödytön. Sijalle kannattaa kokeilla hulahula- lantio- pyörittystä. Lantiota tulisi ajatella erillisenä osana ylävartalosta, jotta oikea rentous löytyisi. Flamencotanssissa lantiosta täytyy löytyä liikkeiden pehmeyttä, mutta vahvasti myös teräviä otteita. Lantion tulee olla hallittavissa.

Kuvat 7 ja 8

Mainitsen vielä toisen ryhmän, lonkan koukistajalihakset ja pakaralihakset. Monella meistä on tiukat ja heikot lonkankoukistajat. Lisäksi vielä tähän pakaralihasen heikkous, kombinaatio aiheuttaa jälleen alaselän notkon kehittymistä jolla puolestaan on suora vaikutus ryhdin ylläpitämiseen. Tiukkuus lonkissa estää lantion avautumista ja liikerataa. Pakaralihasen tehokkaan harjoitusmuodon löytäminen on vaikeaa. Kontallaan perusnostoja tekevän on muistettava pitää selkä ehdottoman suorana. Lonkankoukistajia voi harjoittaa vatsalihasen ohella jalkojen ollessa tuettuna (sit-up). Muista, että tämä tapa vie vastusta vatsalihasilta.

Kuva 9.

VERYTTELY, VENYTTELY

Kehon erilainen rakenne jokaisella määrää veryttelyn keston pituuden ennen rasitusta. Veryttely vähentää vammautumiseriskiä, sillä lämpimänä lihaksen toimintakyky on parempi ja joustavampi. Veryttelyllä hankittu lämpö ei kestä pitkään, joten se kannattaa ajoittaa aivan tanssitunnin alkuun. Veryttely voi olla kevyttä hyppelyä, askellusta, hytkymistä, mitä vain mikä tuntuu hyvältä ja lämmittää kehoa. Alkuveryttelyn venytykset eivät saa olla pitkäkestoisia eivätkä repiviä, vaan tarkoitus on rentouttaa lihaksisto. Tarkkaa aikaa veryttelyn kestolle ei voi määrittellä, jokaisen on opittava tunnistamaan sopiva aika itse. Muista ettet koskaan venytäessäsä "nykytä" lihasta, vaan lisää venytyksen tehoa hitaasti asteittain. Älä koskaan venytä lihasta heti maksimiin, vaikka olisitkin sitten itse kumimies. Lihaksillekin tulee antaa aikaa hengittää ennen suoritusta. Muista aina syvä hengitys helpoissakin venytyksissä, lihakset tarvitsevat venyäkseen happea. Vatsalihasen venyttely on vain harvoin tarpeellista, keskityä harjoittelusi selälle.

Kuvat 10 ja 11.

Kuvat 4-6.

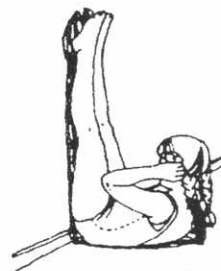
VINKKI !

Ajattele peruspiiruiteja harjoitellessasi ylävartaaloa hieman eteenpäin. Näin vartalo pysyy tiukkana eikä vartalosi painopiste kaadu taaksepäin. Jo pelkkä ajatus saattaa auttaa pitämään tasapainon ja hallinnan sarjana tehtävissä piiruiteissa.

Lähteet:

VK- kustannus oy v. 1995, Liikunta, Lihashuolto, Terveys osa 3

Pajulahden urheiluopisto / Kiuttu Eerika

Kuva 12.

Kuva 13.

kuva 1 Nosta ylävartaaloa pienillä nostoilla hitaasti ylös ja alas. Voit lisätä tähän myös sivukierrot. Katse lattiassa. Alaselän kuormitusta voit lisätä ojentamalla kädet suoriksi eteenpäin.

kuva 2 Nosta vuoroin molempia jalkoja nilkka koukussa. Vahvistaa reiden takaosan lihaksia, isoa pakaralihasta, alaselkää. Valitse näistä liikkeistä vain toinen.

kuva 3 Laske polvista joustuen hitaasti selkää suorana alas. Nouse ylös nikama nikamalta. Teettää koko selällä töitä. Iäkkäiden ja selkävaivaisten on syytä välttää liikettä.

kuva 4 , 5, 6 Jokapäiväisiä loistavia selän venyttäjiä. Valitse itsellesi hyvä vaihtoehto.

kuva 7, 8 Nämä asennot vähentävät välilevyihin kohdistuvaa painetta. Selässä tulisi tuntua vetoa.

kuva 9 Sit-up- liike. Älä nouse korkeammalle kuin kuvassa, älä myöskään laske hartioita maahan. Huomaa, etteivät jalat ole tuen alla ! Jos haluat tehdä tuella, liike keskittyy enemmän lonkan koukistajiin. Voit mieluusti pitää käsiä rennosti otsalla, jolloin kaulan lihakset saavat tarvitsemaansa harjoitusta. Kohde: suorat vatsalihakset.

kuva 10, 11, 12 Tee liikkeet pieninä. Käsien asento vaikuttaa näissä liikkeiden raskaustasoon. Kuvissa kevyt ja raskas. Voit asettaa kädet myös ristiin rinnalle.

kuva 13 Vältä heijausta, nosta pienellä liikkeellä kohtisuoraan ylös ja alas. Huomaa että liike on todella pieni.

Teresa Ackain

Lisätietoja saa minulta, siis soita! (puh. nimisivulla)

Helsingin flamencolevyvalikoimaa

Vielä muutama vuosi sitten tiesimme suunnistaa vain Digeliukseen, Musiikki Fazerille tai Fugaan (tai mahdollisesti jopa Espanjaan asti), kun etsimme laajennusta levyvalikoimiimme. Flamencovillityksen aina vain jatkuessa ovat myös levykauppiaat tajunneet hyödyntää markkinoita. Seuraavassa tuore katsaus Helsingin levytarjontaan. Oheiset noin hinnat kertovat, kyseisen liikkeen hintahaitarin. Kuuntele levy ennen ostoa - aina!!!

Digelius (75-250,-)
Laivurinrinne 2 (Viiskulma)
p. 666375

Digeliuksessa on laajin ja kattavin valikoima flamencolevyjä: hyllystä löytyy aina historian helmistä moderniin flamencopoppikseen. Tämä ei ole kaikenkattava lista liikkeen levyistä.

El cante flamenco: antologia historica
Grandes figures/cantaores du flamenco-sarja
Flamenco vivo-sarja
Arte flamenco-sarja
Flamencologia-sarja
Antologia de cantaores flamencos-sarja
Jovenes flamencos-sarja
Maestros de la guitarra flamenca-sarja
Festival flamenco gitano 1, 2, 3
Los gitanos cantan a Federico García Lorca
La Union XXXIII Festival Nacional del Cante de las Minas
oices of Flamenco: Passion, Magic, Exploration
I concurso de cante jondo
Festival flamenco, Cante gitano, Cante flamenco, Figuras de cante jondo, The art of flamenco,
Antologia del cante flamenco, Nuevo flamenco
Sabicas (useita), Manolo Sanlúcar (useita), Tomatito (useita), Raul Mannola (molemmat),
Paco de Lucía (useita), Vicente Amigo (kaikki)
La niña de los peines, Antonio Mairena, La Argentinita, Camarón, Potito, Enrique
Morente, Carmen Linares, El Indio Gitano, El Lebrijano, Juan Martin, Mayte Martin,
Remedios Amaya, Lole y Manuel,
Radio Tarifa
Sevillanas-soundtrack, ¡Feria! The Best Sevillanas

Musiikki Fazer (70-190,-)
Kluuvikatu 6
p. 608801

Grandes figures/cantaores du flamenco-sarja
Flamenco vivo-sarja
Carmen-soundtrack
erilaisia flamencokokoelmia
sevillanasta
kitara: Masters of Flamenco Guitar (Sabicas, Niño Ricardo, Melchor de Marchena, Manolo de
Huelva), Vicente Amigo (kaikki), Paco de Lucía (useita), Raul Mannola (molemmat),
Paco Romero, Sabicas
erilaisia nuoren sukupolven edustajia, modernia, kokoelmia
Ginesa Ortega, Carmen Linares, Joaquín Cortés
arabiflamenco: El Lebrijano con la Orquesta Arábigo Andaluza, Radio Tarifa

Helsingin flamencolevyvalikoimaa

Fuga (120-135,-)

Unioninkatu 28D

p. 70018251

Grandes figures/cantaors du flamenco-sarja

Arte flamenco-sarja

Flamenco vivo-sarja (mm. Carmen Linares, Rafael Riqueni, saetas)

Raul Mannola (molemmat)

Ginesa Ortega

Stockmann (60-150,-)

Aleksanterinkatu 52

p. 1211 (vaihte)

Grandes figures/cantaors du flamenco-sarja

Arte flamenco-sarja

Paco de Lucia (useita)

Joaquín Cortés, Chocolate, El Lebrijano

Anttila (100-130,-)

Asematunneli

p.0105345000

kitara: Masters of Flamenco Guitar (ks. Musiikki Fazer), Gipsy Flamenco Guitar, Jason Carter: Contemporary Spanish Guitar

The Young Flamencos (Los Jovenes Flamencos: Pata Negra, Rafael Riquene, Pepe Habichuela, Ketama etc.)

Radio Tarifa (molemmat)

Kaupunginkirjasto (0,-, paisti varausmaksu 3-5,-)

p. 3108517 (musiikkiaineiston tiedustelu)

Seuraavat levyt on katsottu kirjaston päätteeltä. Voit mistä tahansa pääkaupunkiseudun kirjastosta varata ja tilata omaan kirjastoosi haluamasi levyt.

El cante flamenco: antologia historica

Grandes figures/cantaors du flamenco-sarja

Festival flamenco gitano 1, 2, 3

Arte flamenco vol.1

Duende - from traditional masters to gypsy rock

Andalusian flamenco song and dance, Fiesta flamenco, Flamenco mystico, Flamenco total
Gerardo Núñez, Paco de Lucia, Sabicas (useita), Manolo Sanlúcar, Tomatito, Raul Mannola
(molemmat), Vicente Amigo (kaikki),

La niña de los peines, Carmen Amaya, Fernanda & Bernanda de Utrera, Camarón (useita), Chocolate, Enrique Morente, Carmen Linares, El Lebrijano

Radio Tarifa (molemmat)

koonnut Milena Urmas

Madridista: El Flamenco Vive, Conde de Lemos 7, 28013 Madrid, España

Puh. +34 -1 -547 3917

fax +34 -1 -542 1639

(tilaukset postiennakolla tai luottokortilla)

ESPANJAN OSOITTEITA

TANSSIKOULUJA

Madrid

Estudios Amor de Dios, Fray Luis de León 13 (metroasemat Embajadores, Palos de la Frontera)
Escuela de Danza Merche Esmeralda,
Torre de Valencia, O'Donnell 4 y 6 (patio Jardín del Edificio, entrada por c/Antonio Acuña)

Sevilla

Juana Amaya, Juan del Castillo 12
Manolo Marín, Rodrigo de Triana 30-32 bajo
Matilde Coral, Castilla 82-84 (pasaje int. dch)
Angelita Vargas, Padre Damian 1
Andrés Marín, Doctor Letamendi 34
Carmelilla Montoya, Marqués de Nervión 10
Concha Vargas, La Carbonería, Levies 18
José Galván, Venecia (centro comercial)
La Toná, Lealtad 24

Granada

Mariquilla, Carcel Alta 7
Carmen de las Cuevas, Cuesta de los Chinos 15, Albaicín, tel. +34-58-22 10 62, fax. + 34-58- 22 04 76

Jerez

Angelita Gómez, Porvera 22
Ana María López, Mariñiquez (Peña La Bulería)
Juan Parra, Castellanos 5
La Chiqui, San Telmo 3
Fernando Gálan, Centro de Baile, Urb Puertas del Sur, La Quintas nº 35

Córdoba

Concha Calero, Isabel Losa 10

Barcelona

Flora Albaicín, Vallirana 71
La Chana, Enrique Granados 43 A 1A, Bremja de Mar
José de la Vega, Aribau 19 bajos (metro pza Universidad)

ESITYKSIÄ

Madrid

Casa Patas, Cañizares 10
Peña Flamenca "Chaquetón", Canarias 39

Sevilla

La Carbonería, Levies 18

Jerez

Peña Flamenca "Los Cernicalos", Sancho Vizcaino 20
Peña Flamenca "Tío José de Paula", Merced 11
Peña Flamenca "El Garbanzo", Santa Clara 9
Peña Flamenca "Buena Gente", Plaza San Lucas, 9

KAUPPOJA

Madrid

Gallardo, Cabestreros 10 - kenkiä
Coral, Cava Baja 28 - kenkiä
Menkes, Mesonero Romano 14 - pukuja ym.
Maty, Hileras 7 - pukuja ym.

Sevilla

Céfiro, Virgen de los Buenos Libros - kirjoja

MUUTA

Madrid

Instituto Internacional de Música Flamenca, Cartagena 76, 28028 Madrid

Jerez

Centro Andaluz de Flamenco, Plaza de San Juan 1
Centro Cultural Don Antonio Chacón, Salas 2
Museo de Flamenco y Flamencología, Quintos 1

Sevilla

Cristina Heeren -instituutti, Fabiola 1

SAANTOMÄÄRÄINEN KEVÄTKOKOUS

Aika ke 20.3.1998 klo 21.00-22.30

Puolika Yhdistyksen tila
Pöytäkirjapöytä 2.00130 Helsinki

Läsnä Hannele Tuomipuu, yhdistyksen puheenjohtaja
hallituksen jäsenet:
Teresa Ackalin
Eija-Liisa Linnapuomi-Kanerva
Mari Mero
Iiro Ollila
hallituksen varajäsenet:
Auli Kaartinen
Miltana Urmus

Lisäksi 9 yhdistyksen jäseniä.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Hannele Tuomipuu avasi kokouksen.

2. Kokouksen puhtausvalitus

todettiin.

3. Kokouksen järjestäytyminen

Valittiin Hannele Tuomipuu kokouksen puheenjohtajaksi ja Mari Mero sihteeriksi.
Valittiin Teresa Ackalin ja Leyla Akgez pöytäkirjantarkastajiksi, sekä Iiro Ollila äänestuskajiksi.

4. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksissa esitelly työjärjestys.

5. Ilmoitukset

Tiedotettiin mahdollisuuksista osallistua Sambakarnevaliin 13.6.1998
flamencoaiheisella ohjelmalla. Halukkaita esiintyjä pyydetään ottamaan yhteys Katja
Lindroosiin.

6. Toimintakertomus vuodelta 1997

Teresa Ackalin esitteli toimintakertomuksen vuodelta 1997 ja siitä keskusteltiin.
Päätettiin toimittaa toimintakertomus myös Tanssin tiedotuskeskuksen.

7. Tilinpäätös 1997

Käytiin läpi tuloslaskelma ja tase vuodelta 1997 sekä tilintarkastajien lausunto. Eija-
Liisa Linnapuomi-Kanerva esitteli tilinpäätöksen.

8. Tilinpäätöksen vahvistaminen

Vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 1997.

9. Vastuuvapauden myöntäminen

Päätettiin myöntää vastuuvapaus vuoden 1997 hallitukselle.

10. Muut asiat

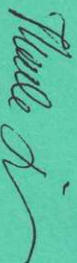
Keskusteltiin mahdollisuuksista kehittää tanssiliien akustiikkaa ja vähentää karkua.
Mahdollisista vaihtoehtoina mainittiin laulun puhtausvalitus muoimailloja sekä katon
ja seinien verhoilu karkuilla tai akustiikkalevyillä. Johtuen muissa tanssiliien
suadusta kokemukista todettiin, että ensisijainen vaihtoehto on seinien ja katon
verhoilu. Verhoit palvelusryt myös nakeesteena tanssiliien ja käytävien välillä.

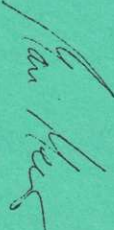
Keskusteltiin jäsenten toivomuksista siinä, mikälaista yhdistyksen toiminnan tulisi
olla. Todettiin, että monipuolinen ja säännöllinen toiminta vastaa parhaiten jäsentien
vähitelevia toiveita. Todettiin, että on koluullista, että jäsenet saa vain kysien
vuoden jäsenmaksun suorittanut henkilö. Keskusteltiin mahdollisuuksista ottaa
muusikkajäsenten toiveet ja tarpeet nykyistä paremmin huomioon yhdistyksen
toiminnassa. Pohdittiin, miksi muusikkoja on vaikea saada mukaan toimintaan. Myös
laulopeuksen puute todettiin ongelmaksi.

Keskusteltiin jäsentien sisäliienä. Päätettiin Katja Lindroos toivoi kaikkien
asianharrastajien osallistuvan Letran materiaalin tuottamiseen ja lupasi auttaa
tarvittaessa juttuainheiden muokkamisessa.

11. Kokouksen puhtaus

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 22.30.

Hannele Tuomipuu
puheenjohtaja

Mari Mero
sihteerit

Pöytäkirjantarkastajat

Teresa Ackalin

Leyla Akgez

*De Cádiz a Sevilla
cuantos limoncitos,
el limonar me conoce
por los suspiros.
! Ay, muchacha !
qué buen caminito.
(Federico García Lorca)*

*Cuidaito con ella,
que ahora es mocita,
moza y doncella.*

*La Clara cuando va a la misa,
se pone al altar mayor
con el librito en la mano,
pidiéndole a Dios perdón.
La Clara, La Clara,
que antes fue moza
y ahora es casada.*

*Negro enlutáo,
y el cielo se me puso
negro enlutáo.
Y era que tus ojitos
me habían miráo.*

*Romera, Romera,
que tú no cantes más cantares,
y si de noche te persiguen
los guardias municipales,
Romera, Romera,
que tú no cantes
más cantares.*

Matkalla Cádizista Sevillaan
on niin paljon sitruunoita,
sitruunalehto tuntee minut
huokauksistani.
Voi tyttö!
Miten hyvä tie.

Varovasti hänen kanssaan,
sillä hän on vielä nuori tyttö,
tyttönen ja koskematon.

Kun Clara menee messuun,
hän polvistuu alttarille
kirjanen kädessään
pyytäen Jumalalta anteeksi.
Clara, Clara,
joka ennen oli tyttönen,
ja nyt on nainut nainen.

Mustaksi pimeni
taivaani.
Mustaksi pimeni,
sillä silmäsi
olivat minuun katsoneet.

Romera, Romera,
älä enää laula laulujasi,
sillä öisin sinua vainoavat
kaupunkipoliisit.
Romera, Romera,
älä enää laula
laulujasi.